



Ramazan bayramı münasibətilə Azərbaycan xalqına təbrik

Hörmətli həmvətənlər!
Sizi mübarək Ramazan bayramı münasibətilə səmimi-qəlbədən təbrik edir, hər birinizə ən xoş arzularımı çatdırıram.

Bəşər övladını xeyirxahlığa, birliyə, mənəvi kamilliyə dəvət edən, öz mahiyyəti ilə insanların ruhunu təzələyən ramazan ayı dünya müsəlmanlarının ən əziz ayıdır. Oruc tutmaqla inancılı insanlara mənəvi-ruhi ucalığın, əxlaqi saflığın fərəhini, şəfqət, mərhəmət, həmrəylik duyğularının sevincini yaşadan ramazan ayı ilahi hikmətlər xəzinəsi müqəddəs Qurani-Kərimin nazil olması ilə əlamətdardır. Ramazan bayramı günlərində mömin vətəndaşlarımız Uca Yaradan qarşısında vicdani borc və vəzifələrini ləyaqətlə yerinə yetirmək, mənəvi zənginliyin üstünlüyünü yaşamaq fürsəti qazanırlar.

Azərbaycan İslam sivilizasiyasının tərkib hissəsi kimi bəşəriyyətin mədəni irsinə öz töhfələrini vermiş, böyük alimlər və mütəfəkkirlər yetişdirmişdir. İslam və onun mahiyyətindən irəlilənən sülhpərvərlik, dözümlülük, bərabərlik, qardaşlıq və bu kimi dəyərlər Azərbaycanda tolerantlıq mühitinin, cəmiyyətdə vəhdət və harmoniyanın yaranmasında, multikulturalizm və humanizm ideyalarının bərqərar olmasında müstəsna rol oynamışdır.

Əziz bacı və qardaşlarımız!
Bu günlər ölkəmizin hər yerində xalqımızın əmin-amanlığı üçün dualar edilir, şəhidlərimizin ölməz xatirəsi ehtiramla yad olunur. İnanıram ki, bu müqəddəs bayram günlərində sizin dua və dilekələriniz Tanrı dərgahında qəbul ediləcək, Uca Yaradan öz mərhəmətini xalqımızdan əsirgəməyəcəkdir. Bir daha hər birinizi və ölkəmizin hüduddarlarından kənarəda yaşayan bütün soydaşlarımızı ürəkdən təbrik edir, ailələrinizə səadət, süfrələrinizə bol ruzi və bərəkət arzulayıram.

Ramazan bayramınız mübarək olsun!

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 3 İyun 2019-cu il

Əldə edilmiş nailiyyətlərdən məmnunuq

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 3-də Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putinə telefonla zəng edib.

Prezident İlham Əliyev Rusiya Federasiyasının Surqut şəhərinin hava limanına görkəmli neftçi Fərman Salmanovun adının verilməsi ilə bağlı təşəkkürünü bildirdi və bu qərarın Azərbaycan ictimaiyyəti tərəfindən böyük minnətdarlıqla qəbul edildiyini vurğuladı.

Telefon söhbəti zamanı Azərbaycan-Rusiya ikitərəfli münasibətlərinin müxtəlif sahələrdə uğurla inkişaf etdiyi bildirildi, əldə edilmiş nailiyyətlərdən məmnunuq ifadə olundu. Azərbaycan və Rusiya prezidentləri əlaqələrimizin inkişafına dair müxtəlif məsələlər və əməkdaşlığımızın perspektivləri, eləcə də gələcək təmaslar haqqında fikir mübadiləsi apardılar.

Prezidentin Mətbuat Xidməti



“Doing Business” hesabatında Azərbaycanın əhəmiyyətli dərəcədə irəliləməsi önəmli hadisədir



Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 3-də Dünya Bankının Cənubi Qafqaz üzrə regional direktoru Mersi Tembonun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Dünya Bankının Cənubi Qafqaz üzrə regional direktoru Mersi Tembon Azərbaycanın əhəmiyyətli dərəcədə irəliləməsi önəmli hadisə kimi dəyərləndirdi. Son illərdə Azərbaycanın sürətlə inkişaf etdiyini bildiren qonaq Prezident

İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Dünya Bankı ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlıqda böyük uğurlara nail olunduğunu xüsusi vurğuladı. Ölkə ilə əməkdaşlığın perspektivlərini toxunan Mersi Tembon qarşıdakı illər üçün növbəti sosial-iqtisadi inkişaf proqramının hazırlanmasında Dünya Bankının Azərbaycanla əməkdaşlığını dəstəkləməyə hazır olduğunu dedi. Qonaq qeyd etdi ki, artıq “Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi”nin inkişafı, özünüməşğulluq sahələrində Dünya Bankı ekspertləri ilə ölkəmizin müvafiq strukturları arasında layihələrin hazırlanmasına başlanılıb. O, icbari tibbi sığorta və ədliyyə sahələrində də işlərin getdiyini bildirdi. Sonra Mersi Tembon Dünya Bankının Cənubi Qafqaz üzrə yeni regional direktoru Sebastian Molenösu təqdim edərək əminliyini bildirdi ki, gələcək illərdə də

Dünya Bankı ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlıq uğurla davam etdiriləcək.

Xoş sözlərə görə minnətdarlığını bildiren dövlət başçısı Azərbaycan ilə Dünya Bankı arasında əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsində Mersi Tembonun rolunu yüksək qiymətləndirdi. Prezident İlham Əliyev ölkəmizdə Dünya Bankı ilə müxtəlif istiqamətlərdə, o cümlədən özünüməşğulluq, infrastruktur və digər sahələrdə birgə layihələrin həyata keçirilməsinin önəmli qeyd etdi. Dövlət başçısı əlaqələrimizin yeni səviyyəyə yüksəldiyini və qarşdakı illərdə institusional islahatlar, iş yerlərinin yaradılması, biznes mühitinin daha da yaxşılaşdırılması kimi istiqamətlərdə də uğurlu əməkdaşlığın həyata keçiriləcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi. Prezident İlham Əliyev islahatların nəticəsi olaraq “Doing Business” hesabatında ölkəmizin 25-ci yere yüksəlməsini və Azərbaycanın 10 ən islahatçı ölkələr siyahısına daxil olmasını önəmli hadisə kimi dəyərləndirdi və qarşıda ölkə iqtisadiyyatının şaxələndirilməsi və daha da inkişaf etdirilməsi kimi mühüm vəzifələrin dayandığını dedi. Prezident İlham Əliyev Dünya Bankının Cənubi Qafqaz üzrə yeni regional direktoru Sebastian Molenösu təqdim edərək əminliyini bildirdi ki, gələcək illərdə də



Azərbaycan-Polşa: Əldə olunan razılaşmalar iqtisadi əməkdaşlığın getdikcə genişlənməsinə zəmanət verir

Azərbaycan və Polşa arasında əlaqələr çoxşaxəlidir. Belə ki, bu iki ölkə siyasi, iqtisadi və digər sahələrdə yaxından əməkdaşlıq edirlər. Son illərdə bu əlaqələr daha da intensivləşmişdir. İqtisadiyyatın bir çox sahələrində mövcud olan geniş imkanlar əməkdaşlığın və tərəfdaşlığın getdikcə genişlənməsinə şərait yaratmışdır. Bu mənada Polşa Prezidenti Andrey Dudaanın ölkəmizə rəsmi səfəri, eləcə də Bakıda keçirilən Azərbaycan-Polşa biznes forumu mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

İstər Azərbaycan və Polşa nümayəndə heyətlərinin görüşlərində, istər hər iki ölkənin prezidentlərinin mətbuata bəyanatlarında, istərsə də biznes forumda iqtisadi əlaqələrin perspektivli olduğu vurğulanmışdır. Prezidentlər İlham Əliyevin və Andrey Dudaanın iştirakı ilə bir sıra Azərbaycan-Polşa sənədlərinin imzalanması isə iqtisadi əlaqələrin inkişafında əhəmiyyətli addım olmuşdur. “Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi ilə Polşa Respublikasının Bitki Mühafizəsi və Toxumçuluq üzrə Dövlət Müfəttişliyi arasında fitosanitariya sahəsində əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu” imzalanmışdır. Kənd Təsərrüfatı nazirlikləri arasında imzalanmış əməkdaşlıq memorandumu iki ölkənin aqrar sahədəki səmərəli əlaqələrinin daha da inkişafına yönəldilmişdir.

Məlum olduğu kimi, keçən ilin sonunda Polşanın paytaxtı Varşava şəhərində “Azərbaycan Ticarət Evi” fəaliyyət göstərən iki ölkə arasında əlverişli müqavilə hüquq bazası yaradılmışdır. İnvestisiyaların təşviqi və qarşılıqlı qorunması, ikitərəfli vergitutmanın aradan qaldırılması kimi sənədlər də daxil olmaqla 50-yə yaxın ikitərəfli sənəd imzalanmışdır. Hazırda Azərbaycanda sənaye, ticarət, xidmət və digər sahələrdə 20-dək Polşa şirkəti çalışır. Ötən il iki ölkə arasında ticarət dövriyyəsi ondan əvvəlki ilə müqayisədə 34 faiz artmış, qarşılıqlı investisiya qoyuluşları həyata keçirilmişdir.



Birlik və həmrəylik bayramı

Bu gün mübarək oruc ayı başa çatır. Sabah müsəlmanlar Ramazan bayramını qeyd edəcəklər. Hicri-qəməri təqvimlə şovval ayının 1-də başlayan və adətən iki gün davam edən bayram ramazan ayının qurtarması ilə əlamətdardır. Bu bayram Allah-təalının mömin bəndələrinə bir ay boyunca tutduqları oruc müqabilində mükafatıdır.

Ramazan bayramında oruc tutmaq haramdır. Müsəlmanlar bayram günü çimib təmizlənir, təzə və ya təmiz paltar geyirlər. Hər bir-birini bayram münasibətilə təbrik edir, bir-biri üçün Təniyyə dua edir.

Hər bir müsəlman üçün bir ay oruc tutmaq fərz olduğu kimi, Ramazan bayramında fitrə zəkatı vermək də vacibdir. Hədəsi-şərifdə deyilir ki, Allah bəndəsindən tələb olunan fitrə verilməyənədək Ramazan ayında tutulmuş oruc Yerlə göy arasında asılı qalır.

Müsəlman fitrə-zəkatını bəxş etdiyi nemətlərə görə uca Yaradana şükür etmək, bayram günü kasıbları sevindir-mək, oruc vaxtı buraxdığı səhvlərdən təmizlənmək üçün verir. Fitreni yalnız imkanlı şəxslər çıxarmalıdır. Ailə sahibi ailənin hər bir üzvünün adından fitrə verməlidir.

Ardı 9-cu səh.

liyyət göstərir. İki ölkə arasında əlverişli müqavilə hüquq bazası yaradılmışdır. İnvestisiyaların təşviqi və qarşılıqlı qorunması, ikitərəfli vergitutmanın aradan qaldırılması kimi sənədlər də daxil olmaqla 50-yə yaxın ikitərəfli sənəd imzalanmışdır. Hazırda Azərbaycanda sənaye, ticarət, xidmət və digər sahələrdə 20-dək Polşa şirkəti çalışır. Ötən il iki ölkə arasında ticarət dövriyyəsi ondan əvvəlki ilə müqayisədə 34 faiz artmış, qarşılıqlı investisiya qoyuluşları həyata keçirilmişdir. Bütün bunlar iqtisadi sahədə daha fəal işləməyin mümkünlüyünü təsdiqləyir və bu, keçirilən görüşlərdə bir də qeyd edilmişdir. Prezident İlham Əliyev mətbuata bəyanatında demişdir: “Ticarət dövriyyəsi hələ ki o qədər də böyük deyil, halbuki potensial var. Bu gün biz bu barədə danışıq və müayyənə etdik ki, növbəti mərhələdə biznes qu-

rumlarının müntəzəm olaraq bir araya gəlməsi nəticəsində ticarət dövriyyəsi artmalıdır. Bu gün keçiriləcək biznes forum, əlbəttə ki, buna nail olmaq üçün çox önəmli bir vasiyyətdir. Bilirəm ki, forumun işinə həm Polşadan, həm Azərbaycandan çox böyük maraq var. Hesab edirəm ki, Polşa və Azərbaycan biznes dairələri bir-biri ilə sıx əlaqə quraraq həm özləri, həm də ölkələrimiz üçün fayda gətirə bilərlər”. İkitərəfli görüşün zamanı nəqliyyat, energetika, kənd təsərrüfatı, turizm və digər sahələrdə əməkdaşlığa dair fikir mübadiləsi aparılmış, bunun üçün geniş imkanlar olduğu vurğulanmış və onlardan səmərəli istifadə etmək qarşısında məqsəd qoyulmuşdur. Azərbaycan və Polşa arasında energetika sahəsində əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi üçün də böyük potensial var. Tədqiqatçı deyir ki, buna qarşılıqlı maraq göstərilir. Bu istiqamətdə müva-

fiq qurumlar, şirkətlər danışıqlarını davam etdirirlər. Nəqliyyat sahəsində əməkdaşlıqdan bəhs edilərkən qeyd olunmuşdur ki, Şərqi-Qərbi və Şimal-Cənub dəhlizləri ölkələrimiz üçün böyük önəm daşıyır. Belə ki, mövcud nəqliyyat və logistika imkanları yeni əlverişli vəziyyətə yəqin gətirir. Azərbaycanın dünyanın nəqliyyat mərkəzlərindən birinə çevrilməsi ölkəmizin ərazisində keçən yüklərin həcminin getdikcə artmasına imkan verir. Polşanın dövlət başçısı bildirmişdir ki, Ələt Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanında yaradılan azad sənaye zonasında Polşa şirkətlərinin də nümayəndələri olmalıdır. “Sizin ölkəniz artıq bir qovşağa çevrilməkdədir və istədik ki, Polşa şirkətləri buraya gəlməklə, fəaliyyət göstərməklə bizim mübadilələrimizə böyük töhfə versinlər.”

Ardı 8-ci səh.

Ölkədə həyata keçirilən islahatlar meliorasiya və su təsərrüfatının da dayanıqlı inkişafını təmin edir

5 İyun ölkə melioratorları üçün əlamətdər gündür. Hər il həmin gün onlar böyük fərəh və sevinc hissi ilə öz peşə bayramlarını qeyd edirlər. Prezident İlham Əliyev meliorasiya və su təsərrüfatının ölkə iqtisadiyyatında, regionların sosial-iqtisadi inkişafında, əhəlinin ekoloji cəhətdən təmiz və dayanıqlı orzaq məhsulları ilə etibarlı təminatdakı rolunu nəzərə alaraq Müstəqil Dövlətlər Birliyi ölkələri arasında ilk dəfə olaraq 1996-cı ildə ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən “Meliorasiya və İrriqasiya haqqında” qanunun imzalandığı tarixi - İyunun 5-ni “Meliorator günü” peşə bayramının təsis edilməsi barədə 24 may 2007-ci il tarixli sərəncam imzalamışdır. Bu sərəncamın imzalanması su təsərrüfatı və meliorasiya işçiləri tərəfindən minnətdarlıqla qarşılanmışdır.

Qədim suvarma ekinçiliyi ölkəsi olan Azərbaycanda kənd təsərrüfatının yüksəlişində, məhsul bolluğunun yaradılmasında, əhalinin orzaq məhsulları ilə etibarlı təminatının həllində mühüm rol oynayan meliorasiya və su təsərrüfatının inkişafı, bu sahədə aparılan islahatlar, böyük quruculuq işləri, geniş meliorasiya potensialının yaradılması və perspektiv proqramların qəbul edilməsi dünya siyasətinin tanınmış lideri, müdrik və uzaqgörən siyasətçi, Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin yorulmaz fəaliyyəti, gərgin zəhməti və uzaqgörən siya-



Ardı 7-ci səh.



Azərbaycan və Avropa İttifaqı arasında müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıq inkişaf edir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 3-də Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Toivo Klaarin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli üzrə danışıqlar prosesinə dair fikir mübadiləsi aparıldı.

Söhbət zamanı, həmçinin Azərbaycan və Avropa İttifaqı arasında neqliyyat, enerji, iqtisadiyyat və digər sahələrdə əməkdaşlığın inkişafından məmnunluq ifadə olundu, əlaqələrimizin inkişaf perspektivləri müzakirə edildi.



Azərbaycan Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab İlham Əliyevə

Zati-aliləri! Milli bayramınız - Respublika Günü münasibətilə Sizə və Sizin şəxsinizdə dost Azərbaycanın hökumətinə və xalqına səmimi təbriklərimi qəbul edin.

Bu xoş fürsətdən istifadə edərək əmin olduğumu bildirim ki, ölkələrimiz arasında dərin tarixə malik ənənəvi dostluq və əməkdaşlıq münasibətləri hər iki ölkənin xalqlarının istək və arzularına uyğun olaraq daha möhkəmlənəcək və inkişaf edəcək.

Sizə ölkənizin xalqının firavanlığı və rifahı naminə ali dövlət fəaliyyətinizdə böyük uğurlar arzu edirəm.

Hörmətlə,
Çoe Ryonq HAE,
Koreya Xalq Demokratik Respublikası Ali Xalq Məclisinin Rəyasət Heyətinin sədri

Zati-aliləri! Milli bayramınız - Respublika Günü münasibətilə Sizi BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatı adından və şəxsən öz adından təbrik edirəm. Bu xoş fürsətdən istifadə edərək Sizə möhkəm cansağlığı və xoşbəxtlik, Azərbaycan xalqına isə əmin-amanlıq və firavanlıq diləyirəm.

Dərin hörmətlə,
Jose Qratsiano Da SILVA,
BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının baş direktoru

Hörmətli İlham Heydər oğlu! Öləməz bayramınız - Respublika Günü münasibətilə Sizə səmimi-qəlbən təbrik edirəm. Sizin müdrik rəhbərliyinizlə Azərbaycan sosial-iqtisadi inkişafın, tibbin, təhsilin və elmin bütün istiqamətlərində böyük nailiyyətlər qazanıb. Biz Azərbaycan Respublikası ilə Seçenov Universitetinin əməkdaşlığına görə ürəkdən şadıq.

Sizə və Azərbaycan Respublikasının bütün vətəndaşlarına möhkəm cansağlığı, firavanlıq və rifah diləyirəm.

Hörmətlə,
Pyotr QLIBOÇKO,
İ.M.Secenov adına Birinci Moskva Dövlət Tibb Universitetinin rektoru, Rusiya Elmlər Akademiyasının akademiki, professor

Gənc sərhədçilər vətənə sədaqət andı içiblər



Dövlət Sərhəd Xidmətinin (DSX) Yevlaxdakı hərbi hissəsində gənc əsgərlərin andıçmə mərasimi keçirilib.

Gənc əsgərlər təntənəli şəkildə hərbi andı qəbul etdikdən sonra mərasim açıq elan olunub.

Dövlət himninin səslənməsi ilə başlayan mərasimdə çıxış edən ulu öndər Heydər Əliyevin dövlət sərhədlərimizin qorunması, Azərbaycan sərhəd mühafizəsinin formalaşması və inkişafı istiqamətindəki xidmətlərini, böyük dövlət xadiminin müəyyənlişdiriləyən milli sərhəd strategiyasının Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev tərəfindən uğurla həyata keçirilməsi sayəsində ölkəmizin sərhəd mühafizəsinin ən müasir tələblər səviyyəsinə qaldırıldığını xüsusi qeyd ediblər.

Çıxışlarda vətənə, dövlətə sədaqət andı içərək müqəddəs sərhədlərimizi şərəflə qorumaq məsuliyyətini öz üzərlərinə götürən gənc əsgərlərin hərbi anda daim sadiq qalacağına və Azərbaycan Sərhəd Mühafizəsinin 100 illik yubileyini xidmətdə qazanmış yüksək nailiyyətlərlə qarşılayacağına əminlik ifadə olunub.

Tədbirdə Dövlət Sərhəd Xidmətinin şəxsi heyətinin ölkəmizin ərazi bütövlüyünün bərpası, işğal altında olan torpaqlarımızda Azərbaycanın suveren hüquqlarının təmin edilməsi, vətənimizin bütün sərhədlərinin mühafizə altına alınması uğrunda savaşa daim hazır olduğu xüsusi vurğulanıb. Ermənistan ilə dövlət sərhədinin Qazax və Ağstafa rayonları ərazisindən keçən hissəsinin mühafizəsinin DSX-nin Sərhəd Qoşunlarına həvalə olunmasının şərəf və qürur olmaqla yanaşı, eyni zamanda, Ali Baş Komandanın Azərbaycan sərhədçisinə ali etimadının ifadəsi kimi dəyərləndirilib.

Çıxış edən valideynlər yaradılmış şəraitə görə ölkə rəhbərliyinə minnətdarlıqlarını bildirib, övladlarını təbrik edərək vətən sərhədlərini keşiyində ayıq-sayıq dayanmağı tövsiyə ediblər.

Mərasim gənc əsgərlərin təntənəli marşla tribuna önündən keçidi ilə başa çatıb.

Andıçmə mərasimi başa çatdıqdan sonra valideynlərlə görüş keçirilib, onların maraqlandıran suallara cavablandırılıb.

Pakistanın Prezidenti və birinci xanımı Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə İslamabadda uşaqlar üçün keçirilən tədbirdə iştirak ediblər



Pakistan Prezidentinin Sarayında Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü və müqəddəs ramazan ayı ilə əlaqədar tədbir keçirilib.

Səfirlikdən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, tədbirdə Pakistan Prezidenti Arif Alvi və birinci xanım Samina Alvi, dövlət rəsmiləri, deputatlar, tanınmış ictimai-siyasi xadimlər, bir sıra xarici ölkələrin Pakistandakı səfirləri və diplomatları iştirak ediblər.

Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın adından tədbir iştirakçılarını salamlayaraq Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü və müqəddəs ramazan ayı münasibətilə təbrik edən Azərbaycanın Pakistandakı səfiri Əli Əlizadə uşaqların hüquq və azadlıqlarının qorunmasının, onların rifah halının yaxşılaşdırılmasının, eləcə də bu sahədə dövlət siyasətinin koordinasiya edilməsinin Azərbaycan hökumətinin əsas vəzifələrindən biri olduğunu deyib. Səfir bununla yanaşı, qeyri-hökumət təşkilatlarının da Azərbaycanda və ölkəmizdə uşaqların hüquqlarının müdafiəsində fəal iştirak etdiyini diqqətə çatdırıb.

Diplomat Heydər Əliyev Fondunun Azərbaycanda və ölkəmizdə uşaqların hüquqlarının müdafiəsi istiqamətində həyata keçirdiyi layihələr barədə danışıb. O, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə fondun Pakistanın bir çox əyalətində səhiyyə, təhsil, sosial və humanitar sahələrdə müxtəlif layihələr həyata keçirdiyini və bu layihələrin bu gün də davam etdirildiyini bildirib.



qardaşlıq münasibətlərinin olduğunu ifadə edən Əli Əlizadə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən Beynəlxalq Uşaqlar Günü'nün və müqəddəs ramazan ayının xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlarla birgə Prezidentin Sarayında qeyd edilməsinə verilən razılığı, habelə Pakistan Prezidenti və birinci xanımının tədbirdə iştirakını iki ölkə arasında dostluq və qardaşlığın, eyni zamanda, uşaqların müdafiəsinə diqqət təzahürü kimi qiymətləndirib, Pakistan Prezidenti və birinci xanımına, həmçinin Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevaya daimi dəstəyə görə təşəkkür edib.

Tədbirin xüsusi ali qonağı, Pakistan Prezidenti Arif Alvi 2005-ci ildən başlayaraq Pakistanda baş verən zəlzələdən sonra Heydər Əliyev Fondunun Pakistanda həyata keçirdiyi sosial və humanitar layihələrə görə fondun prezidenti, Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevaya təşəkkürünü ifadə edib. Prezident Azərbaycan və Pakistanın tarixdən gələn birgə mədəni və mənəvi dəyərlərə əsaslanan çox yaxın dostluq münasibətlərinə malik olduğunu vurğulayıb. Prezident,

həmçinin fondun Pakistanın müvafiq xeyriyyə təşkilatlarına, məktəblərinə, mərkəzlərinə göstərdiyi yardımını səmimi xeyirxahlıq duyğularının təzahürü olduğunu qeyd edib. O, eyni zamanda, xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlara yardımını, onları sevincirməyin yalnız dövlət deyil, eləcə də cəmiyyətin imkanlı insanların vəzifəsi olduğunu bildirib, humanitar sahədə insanların fəallığının önəmini diqqətə çatdırıb.

Mərasimdə Xüsusi Təhsil üzrə Baş Direktorluğun müxtəlif məktəblərini, Talassemiya Mərkəzini və Xüsusi uşaqlar üzrə Hərbi Akademiyaları və hərbi məktəbləri təmsil edən xüsusi qayğıya ehtiyacı olan 400-dən çox uşaq iştirak edib. Tədbirdə uşaqların müxtəlif əlillik kateqoriyalarına məxsus bir qismi öz məharətlərini sərgiləyib, müxtəlif səhnəciklər və mahırlar təqdim edib, əlilliyin bacarıqsızlıq olmadığını nümayiş etdiriblər.

Astara rayonu ərazisində baş vermiş torpaq sürüşməsi nəticəsində əhaliyə dəymiş ziyanın aradan qaldırılması haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq Astara rayonunun dağlıq və dağətəyi yaşayış məntəqələrində baş vermiş torpaq sürüşməsi nəticəsində ziyan çəkmiş sakinlərin mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması məqsədilə **qərara alıram**:

1. Astara rayonu ərazisində baş vermiş torpaq sürüşməsi nəticəsində ziyan çəkmiş sakinlərin mənzil-məişət şəraitini yaxşılaşdırmaq üçün 36 mənzilli yaşayış binasının tikintisi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının

2019-cu il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondundan Astara Rayon İcra Hakimiyyətinə 2,3 milyon (iki milyon üç yüz min) manat ayrılıb.

2. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu Sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin etsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 3 iyun 2019-cu il

Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının 2019-cu il iyulun 1-dən 30-dək müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılması və müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularının ehtiyata buraxılması haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 26-cı bəndini rəhbər tutaraq "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 12.3-cü və 40.1-ci maddələrinə əsasən və Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrinin şəxsi heyətlə kompleksləşdirmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. 2001-ci ildə doğulmuş və çağırış günündə (həmin gün də daxil olmaqla) 18 yaşına tamam olmuş, habelə 1984-2000-ci illərdə doğulmuş, yaşı 35-dək olan, Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrində müddətli həqiqi hərbi xidmət keçməmiş, müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan məhəl qoymayan və ya müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan azad edilməmiş Azərbaycan Res-

publikası vətəndaşları 2019-cu il iyulun 1-dən 30-dək müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılıb.

2. "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 38.1.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş xidmət müddətini keçmiş müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçuları 2019-cu il iyulun 1-dən 30-dək ehtiyata buraxılıb.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamın icrasını qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş tədbirləri görsün.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 3 iyun 2019-cu il

Azərbaycan Respublikasında sahibkarlıq fəaliyyəti və sahibkarlarla iş sahəsində fərqlənən şəxslərə "Əməkdar mühəndis" fəxri adının verilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikasının iqtisadi inkişafına verdikləri töhfəyə və sahibkarlığın genişləndirilməsi ilə bağlı dövlət siyasətinin həyata keçirilməsində səmərəli fəaliyyətlərinə görə aşağıdakı şəxslər təltif edilsinlər:

- 3-cü dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordeni ilə**
- Səfərov Niyazi Abdulla oğlu
- "Tərəqqi" medalı ilə**
- Ağazadə Şükür Mirzə oğlu
Axundov Emin Faiq oğlu
Atakışiyev Rəşad Tofiq oğlu
Babakışiyev Cəlal Rəşad oğlu
Bağirov Nəhid Rza oğlu
Əhmədov Fikrət Bayram oğlu
Ələsgərov Kamal Hidayət oğlu

görə aşağıdakı şəxslərə "Əməkdar mühəndis" fəxri adı verilsin:

Bağirov Elxan Hidayət oğlu
Məmmədov İsmayıl İmran oğlu

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 3 iyun 2019-cu il

Azərbaycan Respublikasında sahibkarlıq fəaliyyəti və sahibkarlarla iş sahəsində fərqlənən şəxslərin təltif edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikasının iqtisadi inkişafına verdikləri töhfəyə və sahibkarlığın genişləndirilməsi ilə bağlı dövlət siyasətinin həyata keçirilməsində səmərəli fəaliyyətlərinə görə aşağıdakı şəxslər təltif edilsinlər:

- 3-cü dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordeni ilə**
- Səfərov Niyazi Abdulla oğlu
- "Tərəqqi" medalı ilə**
- Ağazadə Şükür Mirzə oğlu
Axundov Emin Faiq oğlu
Atakışiyev Rəşad Tofiq oğlu
Babakışiyev Cəlal Rəşad oğlu
Bağirov Nəhid Rza oğlu
Əhmədov Fikrət Bayram oğlu
Ələsgərov Kamal Hidayət oğlu

Əzimov Zakir Mikayıl oğlu
Hacıyeva Mənzər Asaf qızı
Heydərov Natiq Heydər oğlu
Həsənov Natiq Namiq oğlu
Həsənov Rafiq Həsən oğlu
Kərimov Cavid Əbülfət oğlu
Kərimov Ehtibar Həzmə oğlu
Qaraşov Fərhad Arif oğlu
Məmmədov Rəşad Malik oğlu
Məmmədov Ziyafəddin Məcid oğlu
Rəhimov Arif Fazil oğlu
Sıracı Qeys Məmməd oğlu
Vəliyev Yusub Rəhim oğlu

"Dövlət qulluğunda fərqlənməyə görə" medalı ilə

Qədirzadə Aysel Qadir oğlu
Poladov İlqar İlham oğlu

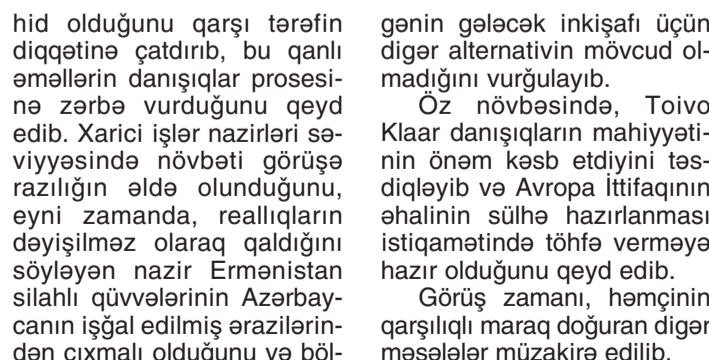
İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 3 iyun 2019-cu il

Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Xarici İşlər Nazirliyində olub

Azərbaycanın Xarici İşlər naziri Elmar Məmmədov Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Toivo Klaar ilə görüşüb.

Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, Toivo Klaar Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən qəbul olduğunu və faydalı fikir mübadiləsinin aparıldığını qeyd edib.

Elmar Məmmədov Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsinin Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı aparılan danışıqlar prosesinin cari vəziyyəti, o cümlədən xarici işlər nazirlərinin Moskva görüşü haqqında məlumat verib. Daha sonra nazir ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrliyinin bölgəyə səfəri zamanı Ermənistan tərəfinin törətdiyi növbəti tərxiat barədə danışıb və Azərbaycan hərbi qulluqçusunun Ermənistan silahlı qüvvələrinin açdığı snayper atəşi nəticəsində şə-



gənin gələcək inkişafı üçün digər alternativin mövcud olmadığını vurğulayıb.

Öz növbəsində, Toivo Klaar danışıqların mahiyyətinin önəm kəsb etdiyini təsdiqləyib və Avropa İttifaqının əhalinin sülhə hazırlanması istiqamətində töhfə verməyə hazır olduğunu qeyd edib.

Görüş zamanı, həmçinin qarşılıqlı maraqlı digər məsələlər müzakirə edilib.



Həmin sənədə əsasən, Ermənistan üçün sülhün əsas iqtisadi faydaları, məsələn, aşağıdakı sahələrdə ola bilər:

- **dövlət maliyyələri**, çünki hərbi və müdafiə xərclərinin azaldılması büdcə vəsaitlərinə qənaət edilməsinə, büdcə kəsirinin kəskin azalmasına və sosial sahədə xərclərin əhəmiyyətli dərəcədə artmasına gətirib çıxara bilər;
- **energetika və su təsərrüfatı**, çünki ilk ölkənin enerji sistemləri birləşdiriləcəyi halda elektrik enerjisinin istehsalı daha ucuz başa gələr, bu isə Ermənistan üçün xüsusilə faydalı olardı;
- **maliyyə bazarları və investisiyalar**, çünki münafişinin həlli birbaşa xarici sərmayənin artmasına, kredit reytinginin yaxşılaşmasına və faiz dərəcələrinin azalmasına gətirib çıxaracaq;
- **ticarət**, çünki Azərbaycan və Türkiyə ilə sərhədlərin açılması iktirəflə ticarətin və tranzitin genişlənməsinə gətirib çıxaracaq. Bu da Ermənistandan Türkiyəyə illik ixracı 123 milyon dollara, Ermənistanın ticarət dövriyyəsinə Türkiyənin payını isə 13 faizə çatdırmağa imkan verəcək.

Ermənistanın üzlaşdığı məlum iqtisadi çətinliklərdən başqa, orada demografik vəziyyətin pisləşdiyini də xatırlatmaq yerinə düşər. Statistik məlumatlar əhalinin qocaldığını, doğum sayının azaldığını və miqrasiya səviyyəsinin artdığını göstərir. Məsələn, 2017-ci ildə Ermənistanı təqribən 35-40 min adam tərk edib və geri qayıtmayıb.³⁹ M.Babayanın fikrincə, gənclərin "diaspora qoşulma" istiqaməti götürməsi o deməkdir ki, "Ermənistanın müharibə və işğal üzərində qurulmuş ideali, xüsusən də münafişinin yenidən başlanması təhlükəsinin daim mövcud

növbədə, siyasi, iqtisadi, sosial, mənəvi-psixoloji və digər sistemli problemlərə görə yaranır. Ermənistanla gəlincə, bu, birbaşa münafişinin nəticələri ilə bağlıdır. "Qalib" ölkənin "uğurları" ilə "məğlub" ölkənin real uğurları arasındakı kəskin təzad bir daha göstərir ki, erməni siyasətçilərinin B.H.Liddel-Qartın sözlərinə diqqət yetməmələrinin vaxtı artıq çoxdan çatıb. O, məmülə ədalətli olaraq qeyd edir ki, "qələbənin həqiqi menasinda dünyanın müharibədən sonrakı qurulmuşunu və xalqın maddi durumunun müharibədən əvvəlkindən daha yaxşı olmasını nəzərdə tutur".⁴¹

Azərbaycanı münafişəyə təhrik etməyi ölkə milli suverenlik potensialını itirə-itirə çox böyük çətinliklə dolandır. Özü də bütün bunlar "arzusunun çin olduğu" bir vaxtda baş verir. "Pirr qələbəsi" erməni cəmiyyətinə çox baxa, o cümlədən qan bahasına başa gəlib.

Erməni cəmiyyəti etiraf etməlidir ki, firavanlığa və tərəqqiyə aparan yol uydurma fərqlər, əsassız iddialar zəminində toqquşmalardan deyil, qarşılıqlı fəaliyyətdən keçir. Ermənistanın siyasi liderləri, diasporunun rəhbərləri başa düşməlidirlər ki, erməni xalqının və dövlətinin xoşbəxtliyi, firavanlığı və gələcəyi qonşu dövlətlərlə dinc yanaşı yaşama, mehriban qonşuluq ruhunun dəstəklənməsi ilə bağlıdır. Məsələn, Avropanın müharibədən sonrakı təcrübəsi göstərdi ki, müharibə və məhrumiyyətlərə baxmayaraq, ərazi bütövlüyü, dövlətlərin suverenliyi və milli azlıqların hüquqlarının müdafiəsi prinsiplərinə əsaslanaraq sülh əldə etmək olar və bunu etmək lazımdır.

Ermənistan rəhbərliyi və erməni cəmiyyəti çoxdan etiraf etməlidir ki, "müstəqil Artsax" məhvi labüdə olan perspektivlər

məhz Ermənistan nəzarət edir. Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinin "Çiraqov və başqaları Ermənistanla qarşı" işi üzrə qərarı da bunu təsdiq edir.⁴²

Bu kontekstdə xatırlatmaq lazımdır ki, Azərbaycanın dəfələrlə bəyan etdiyi kimi, işğal edilmiş Dağlıq Qarabağda və ətraf yeddidi rayonda Yerevan tərəfindən yaradılmış oyuncu rejim həm Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyini, həm də beynəlxalq hüquq kobud şəkildə pozan qeyri-qanuni fəaliyyətlə geniş məşğul olur. Son illər bu problemin ətrafı nəzərdən kəçirildiyi bir sıra hesabatlarda dərc edilmiş.

Məsələn, Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin 2016-cı ildə dərc edilmiş "Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərdə qanunsuz iqtisadi və digər fəaliyyətlər" adlı hesabatında Azərbaycan ərazisinin bir hissəsinin işğal və onu ilhaq etmək cəhdləri haqqında ətraflı informasiya təqdim olunub, əsas etibarilə erməni siyasi elitasının qazanc götürməsi məqsədinə xidmət edən qeyri-leqal iqtisadi fəaliyyət təsvir olunub, habelə belə qanunazidd fəaliyyətin hüquqi nəticələri göstərilmişdir.⁴⁴ Bu hesabat faktiki olaraq Dağlıq Qarabağda Ermənistan tərəfindən qurulmuş işğalçı rejimin cinayətkar mahiyyətini təsdiq edən faktların ətrafı nəzərdən keçirildiyi ilk sənəddir.

Bu halda qeyd etməliyə ki, əgər bu hesabat bütövlükdə açıq mənbələrdən olan informasiya əsasında hazırlanıbsa, indiyədək məlum olmayan faktlara əsaslanan daha bir neçə sənəd də 2019-cu ildə dərc edilmiş.

İlk növbədə, "Azarkosmos" dövlət şirkəti ilə Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyi tərəfindən hazırlanmış "Azərbaycanın Ermənistanın işğal altında olan ərazilərində qeyri-qanuni fəaliyyətlər: peykdən çəkilmiş şəkillər

şəkil altındakı ərazilərdə vəziyyətə həsr olunmuş daha bir əhəmiyyətli araşdırma.⁴⁶

Müəllif bu əsərinde Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərində qeyri-qanuni fəaliyyətlə bağlı çoxsaylı faktlar gətirir, məsələn, narkotik ticarətini, təbii ehtiyatların amansızcasına istismarını, silah qaçaqmalçılığını, insan alverini, çirkəl pulların yuyulmasını və digər cinayətlərin geniş spektrini ətraflı təsvir edir.

Ermənistanın keçmiş prezidenti Robert Koçaryan, habelə sabiq prezident Serj Sarkisyanın yaxın qohumları barəsində açılan cinayət işləri Ermənistanın əvvəlki hakimiyyət orqanlarının cinayətkar mahiyyəti haqqında H.Keynin məlumatlarını təsdiq edir və iri cinayətlərdə bu şəxslərin əli olduğunu göstərir.

Aydın məsələdir ki, müstəqil siyasətçilər və ekspertlər, beynəlxalq təşkilatların və KİV-in nümayəndələri Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərində qeyri-qanuni fəaliyyətə işıq salan belə araşdırmalara etinasız yanaşmamalıdır. Bəlkə o vaxt ikili standartlara son qoyular və müvafiq beynəlxalq strukturlar belə cinayətkar eməlləri pisləmək üçün daha təsirli tədbirlər görürlər.

Əlbəttə, yalnız Azərbaycan ərazilərini işğaldan tam azad etməklə bu cinayətkar fəaliyyətin qarşısını tamamilə almaq olar. Görünür, bu, 1990-cı illərin əvvəlində hərbi eməliyyatlar dalğasının hakimiyyətə gəlməsi və status-kvonun saxlanılmasını perspektivsiz hesab edən Levon Ter-Petrosyan prezident vəzifəsindən devirmiş R.Koçaryanın və S.Sarkisyanın planlarına daxil deyildi. Bununla belə, qeyd etmək lazımdır ki, 1993-cü ildən sonrakı illərdə Azərbaycan Cənubi Qafqazın lider ölkəsinə

kabrın 9-da vaxtından əvvəl keçirilmiş parlament seçkilərində N.Paşinyanın "Mənim addımım" blokunun inamı qələbəsinə, onun özünün isə 2019-cu il yanvarın 14-də baş nazir seçilməsindən sonra optimistlər belə bir fikir söylədilər ki, məhz Qarabağ kökləri olmayan N.Paşinyan erməni xalqından mandat alaraq münafişinin nizamlanmasına nail ola bilər. Lakin N.Paşinyanın bir-birinə zidd olan bəyanatları bunun əksini göstərir. Bunu belə bir fakt sübut edir ki, baş nazirin ilk piar-addımlarından biri öz oğlunu Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərinə əsgəri xidmətə göndərməsi və münafişə ilə bağlı bir sıra populist bəyanatlar verməsi olub.

Paradoks bundadır ki, N.Paşinyan faktiki olaraq əvvəlki kriminal rejimin mövqeyini müdafiə edərək fəal surətdə nizamlaşma prosesinə qoşulub, 2018-ci il sentyabrın 28-də Düşənbədə MDB Sammiti "məkanında" Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə qeyri-rəsmi görüşün təşəbbüsünü olub. Nəticədə tərəflər arasında birbaşa rabitə xəttinin qurulmasına və temas xəttində gərginliyin bir qədər azalmasına kömək etmiş şifahi razılaşmalar əldə olunub. Sonra daha iki qeyri-rəsmi görüş olub (2018-ci il dekabrın 6-da Sankt-Peterburqda və 2019-cu yanvarın 22-də Davosda), paralel olaraq hər iki ölkənin xarici işlər nazirlərini görüşləri keçirilib.

N.Paşinyan çoxsaylı çıxışlarında Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münafişinin nizamlanmasına toxunaraq, danışıqlar formatının dəyişdirilməsini və "Dağlıq Qarabağın rəhbərliyi"ni, əslində isə Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərində yaradılmış oyuncu rejimin danışıqlar prosesinə cəlb edilməsinin zəruri olması barədə tezis irəli sürüb.

Beynəlxalq vasitəçilər tamamilə ədalətli olaraq N.Paşinyanın danışıqlar formatını birtərəfli qaydada dəyişdirmək cəhdini rədd etdilər və Ermənistan tərəfi martın 29-da Vyanada Azərbaycan tərəfi ilə Dağlıq Qarabağın nümayəndələri cəlb olunmadan danışıqlar aparmalı deyil. Beləliklə, bu rəsmi görüşdə N.Paşinyanın iştirakının özü, habelə Ermənistan və Azərbaycan xarici işlər nazirlərinin, ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrlərinin görüşünə nəticələrinə dair birgə bəyanatı mövcud danışıqlar formatının dəyişilməz olduğunu bir daha təsdiq etdi.

Bununla əlaqədar qeyd etməliyə ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev də öz çıxışlarında bu məsələyə toxunub. Məsələn, Prezident 2019-cu il aprelin 30-da Nazirlər Kabinetinin iclasındakı giriş nitqində vurğulayıb ki, danışıqlar formatı dəyişilməz olaraq qalır, ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrləri tərəfindən martın 9-da verilmiş açıqlama bir daha onu göstərir ki, münafişinin yalnız iki tərəfi var.⁴⁷ Prezident həmçinin deyib: "Bu gün bütün dünya Dağlıq Qarabağı Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi kimi tanıyır. Heç bir ölkə qondarma rejimi tanımır və əminəm ki, tanımayacaq. Bizim mövqeyimiz ondan ibarətdir ki, bu münafişə beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında, ölkəmizin ərazi bütövlüyü çərçivəsində, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri, Helsinki Yekun Aktı əsasında öz həllini tapmalıdır".⁴⁸

Qeyd etmək ki, Dağlıq Qarabağ münafişinin nizamlanması məsələsi Ermənistanla Azərbaycan arasında ciddi amildir. L.Ter-Petrosyanın acınacaqlı aqibəti Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində Qarabağın statusu məsələsi həll olunmadan azad etməyin lehinə çıxış etməyə risk edən hər hansı siyasətçini hətta uzun illər keçəndən sonra da qorxudur. Ermənistanla belə mövqedən çıxış etmək milli maraqlara xəyanət kimi qəbul olunur. Buna görə də təəcüblü deyil ki, Vyanada son danışıqların nəticələri ermənilər, habelə bir sıra ermənipərəst ekspertlər tərəfindən birmənalı qəbul edilməyib. Münafişə tərəflərinin əhalisinin sülhə hazırlanmasına dair konkret tədbirlərin görülməsi barədə ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrlərinin bəyanatında⁴⁹ əksini tapmış informasiya erməni cəmiyyətində, bir sıra siyasətçilər və əvvəlki hakimiyyətin nəzarət etdiyi KİV arasında qeyri-adekvat reaksiya doğurub. Onlar baş nazir N.Paşinyana birleşərək, onu xəyanət və Azərbaycanla gizli sövdələşmədə ittiham ediblər.

Sırr deyil ki, istər R.Koçaryan, istərsə də S.Sarkisyan erməni cəmiyyətini birləşdirmək və şəxsi hakimiyyətlərini möhkəmləndirmək üçün Qarabağ münafişinin bacarıqla istifadə edirdilər. N.Paşinyan da "Qarabağı öz siyasi rəqiblərinə qarşı mübarizə vasitəsinə çevirərək, son vaxtlar "DQ" də yeni Ermənistan qarşı yaranmaqda olan "nərazilik" mövzusu ilə gəltdikcə daha açıq spekuliyasına edir. Məsələn, o, hansısa bir sui-qəsdin mövcud olması barədə versiyaları açıq səsləndirib. Guya həmin sui-qəsdin mahiyyəti Qarabağda yeni müharibə törədilməsindən, "təhlükəsizlik zolağı"ndakı bəzi ərazilər üzərində nəzarətin itirilməsindən və hərbi uğursuzluqlara, o cümlədən yeni hakimiyyəti üçün bundan irəli gələn siyasi nəticələrə görə məsuliyyətin Paşinyan hökumətinin üzərinə qoyulmasından ibarətdir.⁵⁰

Təsədüfi deyil ki, mümkün sui-qəsd haqqında informasiya "1 mart" işi üzrə konstitusiyaya qurulmuşun devrilməsindən ittiham olunan Ermənistanın sabiq prezidenti R.Koçaryan barəsində qətimkan tədbiri məhkəmə tərəfindən dəyişdirildikdən sonra ortaya çıxıb. Məhz sabiq prezident hələ həbsdən azad edilməmişdən əvvəl "Reuters" agentliyinə yazılı müsahibəsində bəyan edib ki, "güclü müxalif qüvvələr Ermənistanın yeni hakimiyyət orqanlarına meydan oxumaq üçün birləşir". Bu zaman ümidvar olduğunu bildirdi ki, həmin qüvvələr sırasında olacaq.⁵¹ Ehtimal ki, müxalif təşkilatlar parlamentdəki və parlamentdənən qüvvələr, bir sıra siyasətçilər, "Prezident Robert Koçaryanın tərəfdarları ittifaqı"ni⁵² yaratmış siyasi təşkilatların rəhbərləri və nümayəndələri daxil olacaqlar. Onu da qeyd etmək ki, digər sabiq prezident Serj Sarkisyanın Ermənistan Respublika Partiyasının (ERP) tərəfdarları da xeyli fəallaşdır. Eyni zamanda, nəzərə almaq lazımdır ki, R.Koçaryanın azadlıqda olması N.Paşinyanın reytinginə də birbaşa təsir göstərir.

Ardı 6-cı sah.

Dağlıq Qarabağ münafişəsi: nizamlaşma perspektivləri

olması fonunda onları cəlb etmir, çünki "insanlar ən qiymətli kapitaldır və əhalinin ölkədən sabit axını Ermənistanın onsuz da inkişafdan qalmış iqtisadiyyatını gec-tez daha da zəiflədəcək".⁴⁰

Əlbəttə, Ermənistan xüsusən də yaşama ölkəsinin dəyişdirilməsi üçün zəruri xərclərin qloballaşma ilə əlaqədar bütün dünyada kəskin azaldığı bir vaxtda müharibə problemləri ilə üzleşən yeganə ölkə deyil. Lakin genişmiqyaslı müharibə, ilk növbədə, bunu təsdiq edir ki, ölkə daxilində həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması uğrunda mübarizə aparmaqdansa, onun hüduqlarını tərk etmək daha sadə həll yoluna çevrilir, çünki demografik problemlər, ilk

tivsiz ideyadır, onu həyata keçirmək cəhdi artıq qanlı müharibəyə və hər iki tərəfdən on minlərlə insanın həlak olmasına gətirib çıxarıb. Dərk etməlidir ki, Dağlıq Qarabağ münafişəsi Ermənistanın geri qalmasını, dərin yoxsulluq içində yaşamasının, ölkədən "beyin axını"nın və ən başlıcası isə Ermənistanın başqa dövlətlərdən dərin asılılığını həm birbaşa, həm də dolaylı səbəbidir.⁴²

Bu gün Ermənistan onu da etiraf etməlidir ki, Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərində qurulmuş separatçı rejim Ermənistanın hərbi, siyasi, maliyyə və digər dəstəyi sayəsində mövcuddur. Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərində

sübutlar⁴⁴ adlı hesabatı qeyd etmək istərdim.

Peykdən çəkilmiş şəkillər sübut edir ki, Ermənistan Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindəki təbii ehtiyatları istismar edir, regionun infrastrukturunu dəyişdirir, yeni yollar və irriqasiya sistemləri inşa edir, irimiqyaslı kənd təsərrüfatı işləri aparır. Özü də Dağlıq Qarabağa bitişik rayonlarda, erməni əhalinin heç vaxt yaşamadığı yerlərdə də qeyri-qanuni fəaliyyət aparılır.

Britaniyalı müəllif Harrold Keynin haqlı olaraq "Narko-Qarabağ" adı ilə nəşr etdirdiyi kitabı da Azərbaycanın iş-

çevrilərkə təkcə iqtisadi cəhətdən deyil, hərbi cəhətdən də xeyli möhkəmlənib və bu da 2016-cı il aprelin əvvəlində nümayiş etdirilib, o vaxt Azərbaycan Ordusu Ermənistan tərəfinin provokasiyasına cavab olaraq işğal altındakı ərazilərin bir hissəsini azad edib.

Çox güman ki, məhz 2016-cı ilin aprel hadisələri Ermənistanla hakimiyyətin "məxməri inqilab" nəticəsində növbəti dəfə dəyişməsinin səbəblərindən biri olub. Kriminal Koçaryan-Sarkisyan rejiminin yerinə gələn Ermənistanın yeni rəhbərliyi xalqa korrupsiyaya qarşı mübarizə və sosial-iqtisadi islahatlar aparılacağını vəd edib. 2018-ci il de-

16. P.Мехтиев. Нагорный Карабах: история, прочитанная по источникам. М.: Аквариус, 2014, с.262-263.
17. Армяно-азербайджанский нагорно-карабахский конфликт. Официальный сайт Президента Азербайджанской Республики - <https://ru.president.az/azerbaijan/karabakh> (дата обращения: 27 мая 2019 г.).
18. Резолюция 822 (1993), принятая Советом Безопасности на его 3205-м заседании. 30 апреля 1993 года - [https://undocs.org/S/RES/822\(1993\)](https://undocs.org/S/RES/822(1993)) (дата обращения: 27 мая 2019 г.); Резолюция 853 (1993), принятая Советом Безопасности на его 3259-м заседании. 29 июля 1993 года. - [https://undocs.org/S/RES/853\(1993\)](https://undocs.org/S/RES/853(1993)) (дата обращения: 27 мая 2019 г.); Резолюция 874 (1993), принятая Советом Безопасности на его 3292-м заседании. 14 октября 1993 года - [https://undocs.org/S/RES/874\(1993\)](https://undocs.org/S/RES/874(1993)) (дата обращения: 27 мая 2019 г.); Резолюция 884 (1993), принятая Советом Безопасности на своем 3313-м заседании. 12 ноября 1993 года - [https://undocs.org/S/RES/884\(1993\)](https://undocs.org/S/RES/884(1993)) (дата обращения: 27 мая 2019 г.).
19. МИД Азербайджана: Однозначная позиция мирового сообщества, отображающая неизменность формата переговорного процесса, служит серьезным посылом для Армении. Тренд.аз, 21 марта 2019. - <https://www.trend.az/azerbaijan/policies/3035966.html> (дата обращения: 27 мая 2019 г.).
20. Заявление действующего председателя ОБСЕ. Лиссабонский документ 1996 года. Приложение 1, ОБСЕ, 1996. С. 14 - <https://www.osce.org/ru/mc/39543?download=true> (дата обращения: 27 мая 2019 г.).
21. P.Мехтиев. Нагорный Карабах: история, прочитанная по источникам. М.: Аквариус, 2014, с.268.
22. Вниманию Пашиныана: Статья Тер-Петросяна, которая лишила его власти. 21 Мая, 2018 - <http://www.1news.az/news/vnimaniyu-pashinyana-stat-ya-ter-petrosyana-kotoraya-lishila-ego-vlasti> (дата обращения: 27 мая 2019 г.).
23. Л.Тер-Петросян. Война или мир? Время приздуматься // "Будущее Армении, отношения с Турцией и Карабахский конфликт", 2018, с.37.
24. Yene orada, s.39.
25. Л.Тер-Петросян. Дебаты с оппонентами внутри правительства о необходимости решения Карабахского конфликта // "Будущее Армении, отношения с Турцией и Карабахский конфликт", 2018, с.48-49.
26. Yene orada, s.49.
27. Yene orada, s.51-53.
28. Заключительный акт. Сессия по Безопасности и Сотрудничеству в Европе. Хельсинки 1975, сс. 4-6, 8 - <https://www.osce.org/ru/ministerial-councils/39505?download=true> (дата обращения: 27 мая 2019 г.).
29. Yene orada, s.4.
30. Yene orada, s. 6.
31. Yene orada, s. 8.
32. Вах, мөселән: Press Statement by the Co-Chairs of the OSCE Minsk Group on the Upcoming Meeting of President Aliyev and Prime Minister Pashinyan, 9 March 2019 - <https://www.osce.org/minsk-group/413813> (дата обращения: 27 мая 2019 г.).
33. Lessons learned for the OSCE from its engagement in Ukraine. Interim Report and Recommendations of the Panel of Eminent Persons on European Security as a Common Project. June 2015, p. 5 - <https://www.osce.org/networks/164561?download=true> (дата обращения: 21 мая 2019 г.).
34. R.Mehdiyev. İkili standartların dünya nizamı və müasir Azərbaycan. Bakı, Sərg-Qərb Nəşriyyat evi, 2015, s.34-37.
35. P.Мехтиев. Постбиблиарный мир в условиях неустойчивых глобальных процессов. 1 news.az, 31 января, 2019 - <http://www.1news.az/news/opublikovana-pervaya-glava-gotovayascheysya-k-pechatni-monografi-akademika-ramiza-mehtieva> (дата обращения: 27 мая 2019 г.).
36. Что означает признание Голанских высот частью Израиля? Iragir.am, 30.03.2019 - <https://www.Iragir.am/ru/2019/03/30/145298/> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)
37. Разница между уровнем экономики Азербайджана и Армении достигла рекордного показателя. Тренд.аз, 28 декабря 2018 - <https://www.trend.az/business/economy/2999902.html> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)
38. The Economic effect of a resolution of the Nagorno-Karabakh conflict on Armenia and Azerbaijan. 15 June 2018. BE Berlin Economics GmbH - https://berlin-economics.com/the_economic_effect_of_a_resolution_of_the_nagorno-karabakh_conflict/ (дата обращения: 27 мая 2019 г.)
39. Демограф: Уровень рождаемости в Армении сокращается и продолжит сокращаться - <https://www.panoorama.am/ru/news/2019/02/27/Рождаемость-в-Армении-сокращается/2078775> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)
40. М.Бабаян. Нагорно-карабахский конфликт: культурно-психологические последствия. Вестник Кавказа, 15 апреля 2019г. - <https://vestnikavkaza.ru/analytics/Nagorno-karabakhskiy-konflikt-kulturno-psikhologicheskie-posledstviya.html> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)
41. Б.Г.Лиддел Гарт. Стратегия непрямых действий, 2008 - https://www.e-reading.club/bookreader.php/34118/Liddel_-_Strategiya_nepriamyh_deystviy.html (дата обращения: 27 мая 2019 г.)
42. The Washington Times: За пределами "бархатной революции" в Армении https://azertag.az/ru/xeber/The_Washington_Times_Za_predelami_barhatnoi_revolyucii_v_Armenii-1261942 (дата обращения: 27 мая 2019 г.)
43. Case of Chiragov and others v Armenia (Application no. 13216/05). European Court of Human Rights. Grand Chamber. Judgment (Merits). Strasbourg, 16 June 2015, p.68 (дата обращения: 27 мая 2019 г.)
44. Report of the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Azerbaijan entitled "legal economic and other activities in the occupied territories of Azerbaijan", 2016 -http://www.mfa.gov.az/files/file/MFA_Report_on_the_occupied_territories_March_2016_1.pdf (дата обращения: 27 мая 2019 г.)
45. Legal Activities in the Territories of Azerbaijan under Armenia's Occupation: Evidence from Satellite Imagery. 2019 - <https://azercosmos.az/storage/brochures/February2019/dx2c0FfrOG1y1ml7pRH7.pdf> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)
46. Harrold Cane. Narco Karabakh. Inside the global nexus for transnational crime. 2019 - http://narcokarabakh.net/en/news/book_launched (дата обращения: 27 мая 2019 г.)
47. Prezident İlham Əliyevin sədrliyi ilə Nazirlər Kabinetinin ilin birinci rübünün yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclası keçirilib. Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyi (AZƏRTAC). 30 aprel 2019-cu il. https://azertag.az/xeber/Prezident_Ilham_Aliyevin_sedrliyi_ile_Nazirler_Kabinetinin_ilin_birinci_rubunun_yekunlarına_ve_qarsida_duran_vezifelere_hesr_olunan_iclası_kechirilib_YENILANIB_VIDEO-1276350
48. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 96-cı ildönümünə və Heydər Əliyev Fondunun yaradılmasına 15 illiyinə həsr olunmuş təntənəli mərasimdə nitqi . Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyi (AZƏRTAC) 10 may 2019-cu il - https://azertag.az/xeber/Umummilli_lider_Heyder_Aliyevin_anadan_olmasının_96_cil_döndümünə_ve_Heyder_Aliyev_Fondunun_yaradılmasına_15_illiyinə_hesr_olunmuş_tentene_li_merasim_kechirilib_Azərbaycan_Prezidenti_Ilham_Aliyev_ve_birinci_xanim_Mehriban_Aliyeva_merasimde_istirak_edibler_YENILANIB_2_VIDEO-1280918
49. Сопредседатели МГ ОБСЕ подчеркнули необходимость принятия мер по подготовке населения конфликтующих сторон к миру. 1news.az, 16 Января, 2019 - <http://1news.az/news/sopredsedateli-mg-obse-podcherknuli-neobhodimost-prinyatiya-mer-po-podgotovke-naseleniya-konfliktuyuschih-storon-k-miru> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)
50. Пашиньян усмотрел "заговор": новый беспорядок весеннего обострения, eadaily.com, 26 мая 2019 г. - <https://eadaily.com/ru/news/2019/05/26/pashinyan-usmotrel-zagovor-novyy-besporyadok-vesennego-obostreniya> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)
51. Кочарян: Мощные оппозиционные силы объединяются, чтобы бросить вызов новым властям Армении, 08 мая 2019 - <https://rus.azatutun.am/az/29928927.html> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)
52. "Союз сторонников Роберта Кочаряна" провел первую встречу, ru.1in.am, 12 мая 2019 - <https://ru.1in.am/1258760.html> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)



Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi: problemin mənbələri və nizamlanma perspektivləri

Əvvəli 5-ci səh.

Əlbəttə, Dağlıq Qarabağın Ermənistanı dəvətilmiş rejimin yerli nümayəndələri olan məmurları hazırda Ermənistanın yeni hakimiyyətinin dəstəyindən məhrum olub, Dağlıq Qarabağda hakimiyyətdə olan qüvvələr cəmiyyətə təsirini itirib. Lakin Arsaxdan olan tanınmış xadim David Karabekyan sosial şəbəkələrə istinadla yazır ki, "yerli generalitetin nümayəndələri Arsax mənsəli Yerevan oliqarxlarından birinin bağ evində məxfi görüş keçiriblər. Görüşdə Nikol Paşinyanın istefaya göndərəcəklərini and içiblər".⁵³

Bununla yanaşı, qeyd etmək lazımdır ki, R.Koçaryanın zəminliyə götürülməsi və girov müqabilində azadlığa buraxılması ilə bağlı B.Saakyanın və A.Qukasyanın demarşı göstərir ki, Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərində yaradılmış separatçı rejim indiki baş nazirə birbaşa təhdiddir. Bununla əlaqədar N.Paşinyanın məhkəmə sistemində "cərrahi müdaxilə"nin başlanması barədə 2019-cu il mayın 20-də verdiyi bəyanat Ermənistanın daxili siyasət məkanını "DQR" nümayəndələrinin təsirindən qorumaq cəhdidir.

Lakin N.Paşinyanın unutmamalıdır ki, silahlı quldur dəstələrinin təməli olan, "dinc Azərbaycan əhalisinə qarşı çoxsaylı cinayətlər törətməyi Qarabağ klanı silaha və silah gücünə rifah əldə etməyə çalışır".⁵⁴ Zənnimcə, Ermənistanla hakimiyyət uğrunda əsl savaş hələ qabaqdadır.

Hazırda Ermənistanla baş verən hadisələr Yerevanda indiki hakimiyyətlə "Qarabağ klanı" deyilən dəstənin nümayəndələri arasında ciddi itxılların olduğunu təsdiq edir və təəssüf ki, danışıqlar prosesinə də mənfi təsir göstərir. Görünür ki, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizamlanmasına dair danışıqlar prosesi kontekstində Paşinyan hökumətinin qarşısında duran ən mühüm məsələlərdən biri Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərində yaradılmış separatçı rejimlə Ermənistan arasındakı bütün qarşılıqlı münasibətlər sisteminin əsaslı şəkildə yenidən nəzərdən keçirilməsidir.

Nəzərə almaq lazımdır ki, Ermənistanın sabiq prezidentləri R.Koçaryandan və S.Sarkisyanından fərqli olaraq, N.Paşinyan əslən Dağlıq Qarabağdan deyil və görünür, bu gün onun həm işğal edilmiş ərazilərin geri qaytarılmasına, həm də Dağlıq Qarabağın gələcək statusuna dair qərarların birtərəfli qaydada qəbul edilməsi üçün yeterincə siyasi nüfuzu yoxdur. Bundan əlavə, həttə rusiyalı ekspert Sergey Markov hesab edir ki, N.Paşinyan "sülh prosesində irəliləməyi çox istəyir, lakin şəxsən öz vəziyyətinə görə qorxur. Odu ki, Bakı ilə gələcək kompromisə görə məsuliyyəti öz üzərindən ataraq, bu qeyri-populyar qərarı bir növ Qarabağın erməni əhalisinin özünü üzünə qoymağa meyillidir".⁵⁵

Ola bilsin, N.Paşinyan məhz buna görə separatçı rejimin nümayəndələrinin danışıqlar prosesində iştirakı məsələsinə dair qərarını, çünki bu gün Ermə-

nistanın Respublika Partiyası, "Daşnaksütyun Erməni İnqilabı Federasiyası", "Sasna srer" nümayəndələrinin siyasətində əsas müxalif qüvvələr, eləcə də qondarma "DQR"-in indiki "rəhbərləri" bu fikri dəstəkləyirlər. Özü də erməni tərəfi Dağlıq Qarabağın Azərbaycan icmasının hüquqlarına etinasız yanaşır, icmalararası danışıqlar formatına qarşı qətiyyətlə çıxış edir və hesab edir ki, Arsax əhalisinin və oradan didərgin salınmış azərbaycanlıların siyasi hüquqları bərabər tutula bilməz".⁵⁶

Ermənistanın indiki hakimiyyət orqanlarının qarşısında duran daha bir mühüm məsələ "əhalinin sülhə hazırlanması" ideyasını populyarlaşdırmaqdır. Özü də ermənilərin onilliklər ərzində sülh tərəfdarı olduqlarını bəyan etmələrinə baxmayaraq, cəmiyyəti sülhə hazırlamaq çağırışına onların reaksiyası əsla birmənalı olmayıb. Ermənistanın xarici işlər naziri Zöhrab Mnatsakanyan həttə cəmiyyətdəki məğlubiyyətlik əhvalı-ruhiyyəsinin onu təəcübləndirdiyini bildirərək qeyd edir: "Biz həmişə demişdik ki, sülh şərait yaranan müht lazımdır, çünki bir tərəfdən, sülh haqqında, digər tərəfdən isə düşmənçilik, yaxud üstelik gərginliyin daha da eskalasiyası haqqında danışıqlar aparmaq mümkün deyil".⁵⁷

Erməni cəmiyyətinin sülhə hazırlanmasının nə dərəcədə vacib olduğunu başa düşmək üçün Ermənistanla öz missiyasını başa çatdırmış ABŞ səfiri Riçard Millsin verdiyi müsahibə ilə tanış olmaq kifayətdir. O, diplomatı xas olmayan qeyri-adi səmimiyyətlə deyir: "Uzun illər mənim hökumətim (yəni, ABŞ hökuməti) hesab edirdi ki, ərazilər lap əvvəldən gələcəkdə "sülh müqabilində torpaq" formulu çərçivəsində istifadə olunması üçün işğal edilib". Sonra əlavə edir ki, "bu variantın daha əsla dəstəklənmədiyini görəndə çox təəcüblənmişəm".⁵⁸

Bizə isə 1990-cı illərin əvvəllərində qondarma "hərbi uğurlar", Qarabağın "müstəqilliyi"nin müqabilində labüd olan "müvəqqəti" çətinliklər, "pis" türk qonşular və s. haqqında tezislərin Ermənistanla ictimai mənlik şüurunun və özünüidentifikasiyanın ayrılmaz tərkib hissəsinə çevrilmələri, müasir Ermənistanın milli prioritetlərinin formalaşması sistemini əhəmiyyətli dərəcədə deformasiyaya uğratmasından xəbəri olmayan səfirin sadələşməsinə təəcüblənmək qəliz. Bir növ çıxılmaz vəziyyəti yaratdığından və indiki şəraitdə bu vəziyyətdən çıxmaq üçün çox böyük səy tələb olunduğunu başa düşmək çətin deyil.

Qeyd edildiyi kimi, martın 29-da Vyanada Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan arasında Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizamlanmasına dair ilk rəsmi danışıqlar keçirilib. Bu danışıqların yekunları ehtiyatlı nikbinlik hissi yaradır. İki ölkənin xarici işlər nazirlərinin və Minsk qrupunun həmsədrələrinin birgə bəyanatında qeyd edilir ki, görüş müsbət və konstruktiv şəraitdə keçib, hər iki lider nizamlama prosesinin bir sıra mühüm məsələlərinə dair fikir mü-

badiləsi aparıb, sülhə kömək edən vəziyyətin yaradılmasının əhəmiyyətini vurğulayıb, atəşkəs rejiminin möhkəmləndirilməsinin və birbaşa rabitə mexanizminin təkmilləşdirilməsinin zəruri olduğunu yenidən təsdiq edib, habelə humanitar sahədə bir sıra tədbirlər işləyib hazırlamaq barədə razılığa gəlib.

Prezident İlham Əliyev görüşdən sonra TASS agentliyinə müsahibəsində qeyd edib ki, nəticəyə hesablanmış substanziv danışıqları davam etdirmək lazımdır: "Bizim üçün birinci yerdə beynəlxalq səviyyədə tanınmış Azərbaycan ərazilərinin beynəlxalq hüquq, Helsinki Yekun Aktı və BMT Təhlükəsizlik Şurasının Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğal olunmuş ərazilərdən dərhal və qeydsiz çıxarılmasını tələb edən dörd qətnaməsi çərçivəsində işğaldan azad edilməsi məsələsi durur". Prezident, həmçinin deyir: "Əsas odur ki, danışıqlar prosesinə yeni start verilib və "danışıqların formatı dəyişilməz qalıb. Danışıqlar uzun illər olduğu kimi, Ermənistan ilə Azərbaycan arasında aparılır".⁵⁹

Vyanada görüşünün ardınca aprelin 15-də Moskva-da Rusiya XİN-in başçısı Sergey Lavrovun, ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrələrinin və ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin Dağlıq Qarabağ üzrə şəxsi nümayəndəsi Anjey Kaspşikini iştirakı ilə Azərbaycanın xarici işlər naziri Elmar Məmmədyanov və Ermənistanın xarici işlər naziri Zöhrab Mnatsakanyan arasında növbəti danışıqlar keçirilib. Ermənistan, Azərbaycan və Rusiyanın xarici işlər nazirlərinin, habelə Minsk qrupunun həmsədrələrinin birgə bəyanatında qeyd edildiyi kimi, tərəflər təmas xəttində, xüsusən "kənd təsərrüfatı işlərinin aparılıdığı zaman" sabitliyi təmin etmək, "həbsxanada saxlanılan şəxslərin yanına qohumlarının buraxılması üçün qarşılıqlı əsasda tədbirlər görmək" barədə razılığa gəliblər, habelə insanlar arasında əlaqələrin yaradılması, o cümlədən KİV nümayəndələrinin qarşılıqlı səfərləri barədə konkret fəaliyyətə başlamağa hazır olduqlarını bildiriblər".⁶⁰

Azərbaycanın xarici işlər naziri E.Məmmədyanov görüşün yekunlarına əsasən onu da bildirir ki, Azərbaycan danışıqlarda diqqət "erməni qonşularının işğal edilmiş ərazilərdən çıxarılması və məcburi köçkünlərin doğma yurd-yuvalarına qaytarılması" üzərində cəmləşdirib, Ermənistan isə status və təhlükəsizliklə bağlı məsələlər irəli sürüb".⁶¹ Bununla əlaqədar bir daha qeyd etmək olar ki, Ermənistan tərəfindən xoş məram nümayiş etdirilməsi və Azərbaycanın işğal altında olan rayonlarının azad edilməsinə başlanacağı təqdirdə, Azərbaycan Dağlıq Qarabağın erməni əhalisinin təhlükəsizliyinə zəmanət verilməsi məsələsinə müzakirə etməyə hazırdır.

Son görüşlər barəsində müəyyən qədər nikbin olsam da, hər halda bunu vurğulamağa məcburam ki, danışıqlar prosesinin indiki mərhələsi asan olmayacaq. Ermənistanın rəsmi şəxslərinin bir-birinə zidd bəyanatları, o cümlədən həmin ölkənin müdafiə naziri D.Tonayanın məsuliyyətsiz bəyanatı bunu təsdiq edir. O, martın 29-da Nyu Yorkda

ABŞ-in erməni icmasının nümayəndələri ilə görüş zamanı bildirib ki, "sülh müqabilində ərazilər" formulu "yeni müharibə - yeni ərazilər" formulu ilə əvəz edir.

2019-cu il martın 1-də Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərində olmuş Ermənistan Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin direktoru Artur Vanetsyan qondarma "DQR"-in məskunlaşdırma proqramını onun təhlükəsizliyin əsas qanunlarından biri kimi səciyyələndirərək deyir: "Bununla da biz bütün erməni xalqına və bütün dünyaya açıq şəkildə bəyan edirik ki, bizim bir qarşı belə torpaq qaytarmaq niyyətimiz yoxdur, əksinə, bizim torpaqlarda bizim həmvətənlərimiz yaşamaq və bizim ölkəmizi abadlaşdırmaqlıdır".⁶²

Bununla əlaqədar xatırlatmaq lazımdır ki, Ermənistan artıq uzun illərdir Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərində qanunsuz yaşayış məskənlərinin yaradılmasına yönəlməli siyasət yürüdü. Bu, ATƏT-in 2005-ci və 2010-cu illərdə keçirilmiş iki missiyası tərəfindən də təsdiq edilib. Məsələn, ATƏT-in Minsk qrupu həmsədrələrinin səhra qiymətləndirmə missiyasının Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ ətrafında işğal edilmiş ərazilərinə dair 2010-cu il tarixli məruzəsinin xülasəsində qeyd edilir ki, "kiçik yaşayış məntəqələrində, Laçın və Kəlbəcər şəhərlərində yaşayan insanların ümumi sayı təqribən 14 min nəfərdir".⁶³ Həmsədrələr qiymətləndirmə missiyasının işinin nəticələrinə görə tərəflərin liderlərini bu ərazilərdə hər hansı fəaliyyətdən çəkinməyə çağırırsalar da, Ermənistanın hakimiyyət orqanları məskunlaşdırma siyasəti yürütməyə və Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərini məskunlaşdırmağa davam edirdilər. Belə ki, erməni mənbələrinə əsasən, "Suriyada müharibə başlayandan etibarən Ermənistanla 17 mindən çox erməni və suriyalı qaçqın küçüb",⁶⁴ onların bir hissəsi Dağlıq Qarabağda yerləşdirilib.

Ermənistanın yeni iqtidarının yüksəkveziyyəli nümayəndələrinin adıcaqlan bəyanatlarına qayıdaraq inanmaq istəyirsən ki, onlar, ilk növbədə, "daxili auditoriya"ya və diaspor nümayəndələrinə ünvanlıdır.

Digər tərəfdən, müdafiə nazirinin "ambisiyalı formulu" təhlil edilən zaman həttə erməni ekspertlər də etiraz edirlər ki, "iqtisadi inqilab, sosial, demografik sahələrdə dönüş yaradan inkişaf olmasa, David Tonoyanın bəyanatı praktiki təbii imkan olmayan qələbə ritorikası olaraq qalacaq".⁶⁵

Rusiyanın "Eurasia Daily" (EADaily) informasiya agentliyinin materialında haqlı olaraq qeyd edilir ki, "əgər Qarabağ dair danışıqlar pozulsa və Azərbaycan münaqişə zonasında hərbi fəallığı gücləndirə, ilk növbədə, erməni xalqının çox böyük ümidlər bağladığı Paşinyanın özü siyasi zərər çəkəcək". Eyni zamanda, bu materialın müəllifi N.Arutyunyan hesab edir ki, "Qarabağ münaqişəsinin nizamlanmasında əhəmiyyətli müsbət dəyişikliklər "Qarabağ klanı" deyilən və liderləri iki sabiq prezident - həbsdə olan Robert Koçaryan və ötən il Paşinyan tərəfindən devrilmiş

Serj Sarkisyan olan klanın mövqələrini kəskin zəiflədəcək".⁶⁶

Bir-birinə zidd olan çoxsaylı bəyanatlarla əsasən, N.Paşinyan münaqişənin nizamlanması kontekstində də praktiki addımlar atmayacaq. Bunu qondarma "DQR" nümayəndələrinin danışıqlarda iştirak məsələsinə vaxtaşırı qabartmaq cəhdləri təsdiq edir. Bu da Azərbaycanda tamamilə haqlı olaraq substanziv danışıqlardan yayınma cəhdləri kimi qiymətləndirilir.

Faktiki olaraq N.Paşinyan problemin həllini uzatmaq mövqeyi tutub (Koçaryanın və Sarkisyanın taktikası). Məsələn, N.Paşinyan münaqişə zonasında atəşkəs 25 illiyi ilə əlaqədar mayın 12-də mürciətlə çıxış edərək yenə də bildirdi: "Münaqişənin sülh yolu ilə nizamlanmasına dair konkret danışıqlar və nəticə yalnız o halda mümkündür ola bilər ki, Dağlıq Qarabağ nümayəndələri sonda onun statusunu müəyyənləşdirəcək və orada yaşayan insanların təhlükəsizliyini təmin edəcək prosedura cəlb olunsunlar".⁶⁷

N.Paşinyan yorulmadan təkrar edir ki, "Dağlıq Qarabağ probleminin hər hansı həlli erməni xalqı üçün, Dağlıq Qarabağ xalqı və Azərbaycan xalqı üçün məqbul olmalıdır"⁶⁸ çağırış cavabsız qalır. N.Paşinyandan bunu soruşmaq maraqlı olardı: O, "Dağlıq Qarabağ xalqı" kimi birmənalı olmayan anlayışa əzəldən bu torpaqda yaşayan etnik azərbaycanlıları da daxil etməyəcək. Axı, aydın məsələdir ki, münaqişənin hər hansı həlli Dağlıq Qarabağın Azərbaycan icmasının maraqları nəzərə alınmadan Azərbaycan üçün məqbul sayıla bilməz.

N.Paşinyanın belə bir mühakiməsi daha sadələşdirici görünür ki, münaqişə barədə onun öz baxışı var, amma münaqişənin həllinə "erməni xalqının öz baxışı olmalıdır, çünki bu məsələni baş nazir və ya bir hökumət deyil, məhz o, həll etməlidir".⁶⁹ Aydın məsələdir ki, məhz N.Paşinyan bu ölkədə real hakimiyyəti sahib olan baş nazir kimi bu problemin həlli ilə bağlı öz nöqteyi-nəzərini erməni xalqına təqdim etməlidir. N.Paşinyanın özünün də etiraz etdiyi kimi, bu problem (gündəlikdə duran iqtisadi inqilaba yanaşı) erməni dövləti qarşısında duran başlıca çağırışıdır.⁷⁰

Tamamilə haqlı olaraq belə bir hissə yaranır ki, N.Paşinyan Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizamlanmasına görə məsuliyyəti özəsinin üzərinə qoymağa çalışır, çünki gah bəyan edir ki, Qarabağ adından danışıqlar aparmaq hüququ yoxdur, gah da erməni xalqına müraciət edərək bildirir ki, Qarabağ problemini elə onun özü həll etməlidir. Bu, onu göstərir ki, N.Paşinyan "Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin praktiki olaraq həll etmək istəmir və bunun üçün müxtəlif bəhanələr axtarıb tapır. Bu bəhanələr şüar kimi gözəl səslənə de, praktiki baxımdan əsassızdır".⁷¹

N.Paşinyan nizamlanmanın baza prinsiplərini və elementlərini təftiş edərək bildirir ki, "Azərbaycanın prinsiplərlə bağlı təqdim etdiyi interpretasiyalar bizim üçün qəbuləlməzdir".⁷² Məne

elə gəlir ki, Minsk qrupunun həmsədrələrinin işğal edilmiş ərazilərdən çıxarılması və beynəlxalq təhlükəsizlik zəmanətinin verilməsinə cavab olaraq məcburi köçkünlərin qaytarılması kimi nizamlama elementlərinin birinci növbədə həyata keçirilməsi məsələsində qətiyyət nümayiş etdirməlidir.

Bununla belə, əgər Ermənistan sivil demokratik dövlət kimi görünməyi istəyirsə, onda öz silahlı qüvvələrini beynəlxalq hüququn əsas norma və prinsiplərinə müvafiq surətdə Azərbaycanın hamı tərəfindən tanınmış sərhədlərinin hüdüdlərindən kənarə çıxarmalıdır. Bundan sonra Azərbaycan danışıqlar prosesinə Dağlıq Qarabağın erməni icmasının nümayəndələrinin cəlb olunması məsələsinə nəzərdən keçirə bilər. Əks təqdirdə, Ermənistanın yeni hakimiyyətinin qeyri-konstruktiv ritorikası sayəsində biz yenə də danışıqlar prosesinin növbəti dəfə çıxılmaz vəziyyətə düşməsi ilə üzləşəcəyik.

Sonda bir daha vurğulamaq istərdim ki, N.Paşinyan tərəfindən anons edilmiş "iqtisadi inqilab" və Ermənistanın sosial-iqtisadi həyatında əsaslı dəyişikliklər Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi tezliklə və ədalətli şəkildə nizamlanmadan baş verməyəcək.

Bu kontekstdə amerikalı ilahiyatçı Ceyms Friman Klarkın (1810-1888) bir çoxlarına yaxşı tanış olan müdrik sözlərini Ermənistanın siyasi liderlərinə xatırlatmaq yerinə düşər. O deyir: "Siya-sətçi növbəti seçkilər haqqında düşünən insandır, halbuki, dövlət xadimi gələcək nəsillər haqqında düşünür".⁷³ Qeyd edək ki, C.F.Klark bu fikri çox rəmzi adı olan "Dövlət xadimi axtarılır!" sərlövhlə məqaləsində yazıb.

Düşünürəm ki, bu mühüm dövrə erməni cəmiyyətinə, sadəcə, növbəti rəhbər deyil, məhz dövlət xadimi lazımdır. N.Paşinyana gəlincə, "Ermənistanın tarixində "müsbət dəyişikliklərə imza atan milli lider" kimi qalması üçün onun yalnız bir variantı var: Qarabağ münaqişəsinin həll etmək".⁷⁴ Paşinyan "erməni cəmiyyətinin siyasi elitanını şıltaqlığından", "davam edən Qarabağ müharibəsindən", "iqtisadi problemlərdən, yoxsulluqdan və islahatların keçirilməməsindən yorulduğunu"⁷⁵ etiraz etmə, belə lider ola bilər. Ən başlıcası N.Paşinyan açıq etiraz etməli və erməni cəmiyyətinə izah etməlidir ki, Ermənistanın bugünkü problemlərini və onun inkişaf perspektivlərinin olmasının əsasında həllini tapması Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ problemi durur. Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərində yaradılmış qeyri-qanuni kriminal rejim də bu münaqişənin birbaşa nəticəsidir. Bu gün məhz bu rejim və onun başlıca himayədarları R.Koçaryan və S.Sarkisyan münaqişənin nizamlanması yolunda başlıca maneədir.

Yümdə edək ki, Ermənistanın yeni rəhbərliyi, nəhayət, bu faktı dərk edəcək və Ermənistanın birinci prezidentini əsli təcrübəsinə nəzərə alaraq, çoxdan gözlənilən sülhü əldə etmək istiqamətində əməli addımlar atacaq.

53. Внутриполитические интриги в Арцахе и вокруг Арцаха. "Lragir.am" 25 мая 2019 г. - <https://www.lragir.am/ru/2019/05/25/149206/> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)

54. От карабахского клана Пашиняна может спасти только Азербайджан, day.az, 17 мая 2019 - <https://news.day.az/politics/1120535.html> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)

55. Эксперт Сергей Марков: Пашинян и готов был пойти на существенные уступки Алиеву, но боится... Moscow-baku.ru, 31.03.2019 - https://moscow-baku.ru/news/politics/ekspert_serгей_markov_pashinyan_i_gotov_byl_poyti_na_sushchestvennyye_ustupki_alievu_no_boitsya/ (дата обращения: 27 мая 2019 г.)

56. Наира Айрумян. Креативные методы Карабахского урегулирования, "Lragir.am" 20 декабря 2018 - <https://www.lragir.am/ru/2018/12/20/139958/> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)

57. Зорбаг Мнацакян считает возвращение Арцаха за стол переговоров практической задачей. Armenpress.am, 28 январь, 2019 - <https://armenpress.am/rus/news/962199/> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)

58. U.S. Ambassador Mills: I Leave Inspired and Hopeful. Evnreport.com/politics/u-s-ambassador-mills-i-leave-inspired-and-hopeful (дата обращения: 27 мая 2019 г.)

59. Prezident İlham Əliyev Vyanada Rusiyanın TASS informasiya agentliyinə müsahibə verib. 29 mart 2019-cu il. Azərbaycan Respublikası Dövlət İnformasiya Agentliyinin saytı - https://azertag.az/xeber/Prezident_Ilham_Aliyev_Vyanada_Rusiyanin_TASS_informasiya_agentliyinə_musahibə_verib_ (дата обращения: 27 мая 2019 г.)

60. Joint Statement by the Foreign Ministers of Azerbaijan, Armenia, and Russia, and the Co-Chairs of the OSCE Minsk Group. 15 April 2019. The official website of the OSCE - <https://www.osce.org/minsk-group/417281> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)

61. Эльмар Мамедъяров: На встрече в Москве были приняты определенные решения. 1news.az, 16 апреля, 2019 - <http://1news.az/news/el-mar-mamed-yarov-na-vstreche-v-moskve-byli-prinyaty-opredelennye-resheniya> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)

62. Аналитик: Политически взаимодополняемые заявления министра обороны и директора СНБ Армении направлены на обуздание воинственности Баку. Russia-armenia.info, 1 апреля 2019 - <http://www.russia-armenia.info/node/57215> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)

63. Executive Summary of the "Report of the OSCE Minsk Group Co-Chairs' Field Assessment Mission to the Occupied Territories of Azerbaijan Surrounding Nagorno-Karabakh" - <https://www.osce.org/mg/76209?download=true> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)

64. Армяне Аветисян. "Повышенная безопасность": Армянские поселенцы в Нагорном Карабахе". Oc-media.org, 3 октября, 2018 - <https://oc-media.org/ru/povyshennaya-bezopasnost-armyanskie-poselency-v-nagornom-karabakhe/> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)

65. N.Пашинян: Народы Армении, Арцаха и Азербайджана достойны мира и прогресса <https://eadiaily.com/ru/news/2019/05/12/pashinyan-narody-armenii-arcaha-i-azerbaydzhana-dostoynyu-mira-i-progressa> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)

66. Никол Пашинян: "Мы предлагаем Азербайджану повестку мира, а не войны". "Независимая газета", 25 апреля 2019 г. - http://www.ng.ru/ideas/2019-04-24/16_7565_ideas01.html (дата обращения: 27 мая 2019 г.)

67. Пашинян: В карабахском вопросе должно быть видение армянского народа. News.am, 22.04.2019 - <https://news.am/rus/news/508613.html> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)

68. Никол Пашинян: "Мы предлагаем Азербайджану повестку мира, а не войны". "Независимая газета". 25 апреля 2019 года - http://www.ng.ru/ideas/2019-04-24/16_7565_ideas01.html (дата обращения: 27 мая 2019 г.)

69. Эксперт: Россия не должна смотреть через "армянские очки" на ситуацию в нагорно-карабахском конфликте. https://moscow-baku.ru/news/politics/ekspert_rossiya_ne_dolzha_smotret_cherez_armyanskie_ochki_na_situatsiyu_v_nagorno_karabakskom_konflikt (дата обращения: 27 мая 2019 г.)

70. Выступления и послания Премьер-министра РА. 27.03.2019. Официальный сайт Премьер-министра Армении - <http://www.primeminister.am/ru/statements-and-messages/item/2019/03/27/Nikol-Pashinyan-Speech> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)

71. James Freeman Clarke. Wanted, a Statesman! In: Old and New magazine, December 1870, № 6, p.644

72. Карабах - шанс для Пашиняна: сможет ли лидер революции стать лидером нации? EADaily, 16 апреля 2019 - <https://eadiaily.com/ru/news/2019/04/16/karabakh-shans-dlya-pashinyana-smozhet-li-lider-revolyuicii-stat-liderom-nacii> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)

73. Тамилла Нуриева. Зроби це сам. Газета "Каспий", 25 апреля 2019 - <http://www.kaspiy.az/news.php?id=102168> (дата обращения: 27 мая 2019 г.)

5 İyun Su Təsərrüfatı və Meliorasiya İşçiləri Günüdür**Ölkədə həyata keçirilən islahatlar meliorasiya və su təsərrüfatının da dayanıqlı inkişafını təmin edir****Əvvəli 1-ci səh.**

Azərbaycanda meliorasiya və irriqasiya işləri keçən əsrin əvvəllərində təşəkkül tapsa da, onun genişmiqyaslı, intensiv inkişafı ulu öndər Heydər Əliyevin respublikaya ilk rəhbərlik etdiyi dövrdə baş vermişdir. O vaxtdan etibarən Azərbaycanın kənd təsərrüfatında, əsasən, ümumiyyətlə iqtisadiyyatın bütün sahələrində xüsusən də yüksəlmiş dövrü başlanmışdır. Həmin illər respublikada kənd təsərrüfatının inkişafı etdirilməsi haqqında bir neçə tarixi qərar qəbul edilmişdir. Bu qərarlarda nəzərdə tutulan tədbirlər yerinə yetirilməsini təmin etmək məqsədilə kompleks meliorasiya proqramları hazırlanmış və meliorasiya olunmuş torpaqlarda kənd təsərrüfatı istehsalının sabit şəkildə artırılması üçün mühüm tədbirlər işlənib həyata keçirilmişdir. Ulu öndər keçmiş İttifaq rəhbərliyində olduğu illərdə də respublika iqtisadiyyatının, o cümlədən meliorasiya və su təsərrüfatının inkişafını daim diqqət mərkəzində saxlamışdır.

Lakin böyük təəsüf hissi ilə qeyd etmək lazımdır ki, o, keçmiş İttifaq rəhbərliyindən gətirdikdən sonra kənd təsərrüfatının, xüsusilə də meliorasiya və su təsərrüfatının inkişafı, demək olar, tamamilə dayandı. Keçmiş respublika rəhbərliyinin sərişsizliyi və bu sahəyə laqeyd münasibəti nəticəsində meliorasiya və su təsərrüfatı üzrə aparılan işlərin həcmi kəskin surətdə azaldı, kapital qoyuluşu heçə endirildi, sistemlərin istismarına ayrılan büdcə vəsaitinin həcmi xeyli aşağı düşdü. Nəticədə mühüm dövlət əhəmiyyəti obyektlərin saxlanılması, istismarı, təmir-bərpası son dərəcə çətinləşdi.

Bələ bir vaxtda 1993-cü ildə Heydər Əliyevin respublika rəhbərliyinə qayıdışı meliorasiya və su təsərrüfatı sahəsini məhv olmaqdan xilas etdi, sahə öz inkişafının yeni mərhələsinə qədəm qoydu, ona dövlət diqqət və qayğısı bərpalandı, mövcud meliorasiya potensialından daha səmərəli istifadə olunması yolları və sahənin gələcək inkişaf istiqamətləri müəyyənləşdirildi. Ölkənin bazar iqtisadiyyatına keçməsi ilə əlaqədar aqrar sahə ilə paralel olaraq meliorasiya və su təsərrüfatında da islahatların həyata keçirilməsinə başlanıldı, onların normativ hüquqi bazası yaradıldı. Bu məqsədlə 40-dən artıq normativ hüquqi sənəd hazırlandı. Onlardan ən mühümünü 1996-cı ildə imzalanmış "Meliorasiya və irriqasiya haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunudur. Qanun meliorasiya və irriqasiya sahəsində dövlət idarəçiliyinin əsaslarını, meliorasiya və irriqasiya tədbirlərinin aparılması qaydalarını müəyyən etdi.

Ulu öndərin göstərişlərini əsas tutaraq ölkəmizə qoyulan xarici investisiyalar ilk növbədə meliorasiya və su təsərrüfatı sahəsinə yönəldildi. Xarici investisiyaların səmərəliliyini təmin etmək məqsədilə ti-kintisi yarımçıq qalmış 150 obyekt-dən ölkə üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən 11-i seçildi və onlardan iqtisadiyyatımız üçün ən vacib olan üç obyektin - Baş Mil-Muğan kollektorunun tikintisinin, Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulmasının və Naxçıvan Muxtar Respublikasında Vayxır su anbarının inşasının ilk növbədə maliyyələşdirilməsi qərar alındı.

Ünvanlı lider Heydər Əliyevə İslam dünyasının böyük hörmətini və ehtiramını rəmzi olaraq İslam İnkişaf Bankının rəhbərliyi Baş Mil-Muğan kollektorunun tikintisinin davam etdirilməsinə gücəşli kredit və Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması xəminin hazırlanmasına əvəzsiz olaraq vəsait ayırdı. İslam İnkişaf Bankının krediti və respublika büdcəsindən ayrılan vəsait hesabına 1998-ci ildə kollektorun tikintisinin davam etdirilməsinə başlanıldı və 2000-ci ilin noyabr ayında kollektorun 52,7 kilometr uzunluğunda 2-ci buraxılış kompleksinin tikintisi yüksək keyfiyyətlə başa çatdırıldı. Bundan əlavə, Heydər Əliyevin yaxından köməyi sayəsində Dünya Bankının krediti ilə 2003-cü ildə Baş Mil-Muğan kollektorunun 28,5 kilometr uzunluğunda 3-cü buraxılış kompleksinin tikintisinə başlanıldı.

Samur-Abşeron suvarma sistemi ölkəmizin şimal bölgəsinin, eləcə də Bakı-Sumqayıt şəhərlərinin və Abşeron yarımadasının yaşayış məntəqələrini, kənd təsərrüfatı və sənaye müəssisələrini içməli, suvarma və texniki su ilə təmin edən irimiqyaslı kompleks su təsərrüfatı obyektidir. Uzun müddət ərzində suya daim artan ehtiyacı ödəmək məqsədilə Samur-Abşeron magistral kanalı əsaslı təmirə dayanmadan fasiləsiz olaraq istismar olunurdu. Bunun nəticəsində kanalın beton örtüyü dağılıb hissə-hissə sardan çıxması, qurğuların bir hissəsi

funksiyasını itirmiş, su tikisi artmışdır. Ulu öndərin tapşırığına əsasən bu problemin həlli yolları araşdırıldı və Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması ilə bağlı təxirəsalınmaz tədbirlər işlənib həyata keçirilməsi təklif olundu. İslam İnkişaf Bankının texniki yardımı ilə beynəlxalq məsləhətçi şirkət tərəfindən hazırlanmış sxemin birinci mərhələsində Samur çayı üzərində baş sugötürücü qurğunun və Samur-Abşeron kanalının Vəlvələçay çayına qədər olan hissəsinin yenidən qurulması, Xanarx kanalının, Vəlvələçay-Taxtakörpü, Taxtakörpü-Ceyranbatan kanallarının və Taxtakörpü su anbarının tikintisi nəzərdə tutuldu.

Başqa bir fakt: Vayxır su anbarının inşasına 1983-cü ildə başlanılmış, lakin maliyyə vəsaitinin olmamasına görə tikinti işləri yarımçıq dayandırılmışdır. Heydər Əliyev 2002-ci ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasında olarkən onun su anbarının istismara verilməsi barədə göstərişindən sonra dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsait hesabına Türkiyənin tikinti şirkətləri tərəfindən bu obyektin tikintisi başa çatdırıldı.

Ümumiyyətlə, həmin illərdə 200 min hektara yaxın yeni suvarılan torpaqlar kənd təsərrüfatı döviyyəsinə cəlb edilmiş, 400 min hektara yaxın suvarılan torpaqların meliorativ vəziyyəti yaxşılaşdırılmış, 825 min hektar sahədə suvarma sistemləri yenidən qurularaq onların su təminatı artırılmış, 460 min hektar sahədə əsaslı hamarlaşma və 150 min hektar sahədə əsaslı yuxarı işləri aparılmış, texniki cəhətdən mükməll irriqasiya və meliorasiya sistemləri yaradılmışdır.

Xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi siyasi kursu uğurla olaraq Prezident İlham Əliyev tərəfindən məqsədyönlü dövlət siyasətinin həyata keçirilməsi, dövrün tələblərinə uyğun sistemli islahatların aparılması, ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi həyatda müntəzəm dəyişikliklərin edilməsi, onun qətiyyəti addımları, sərişsizliyi idarəçiliyi sayəsində ölkənin dayanıqlı inkişafına nail olunması, idarəetmə mexanizmi müntəzəm olaraq təkmilləşdirilmiş, ölkədə təhlükəsizliyin, sabitliyin gücləndirilməsi ilə bağlı vaxtında görülən tədbirlər müstəqilliyimizin daha da möhkəmlənməsini, dövlətimizin qüdrətini artırmasını, xalqımızın əmin-amanlığını və rifah halının yüksəlməsini təmin etmişdir.

İlham Əliyevin rəhbərliyi altında qəbul edilmiş regionların sosial-iqtisadi inkişafı dövlət proqramlarının və strateji yol xəritələrinin dəqiq mexanizmləri icrası inkişafın dinamikasını artırmış, əhatəsini daha da genişləndirmişdir. Sürətli, yüksək tempi ilə irəliləyən dövlətin yürütdüyü daxili və xarici siyasətin düzgünlüyünün düşünilməsi və müasir tələblərə cavab verə bilməsi sayəsində mümkün olmuşdur. Təbii ki, qazanılan nailiyyətlərdə ölkə rəhbərliyinin güclü, prinsipial siyasi iradəsinin, vaxtında düzgün qərarlar qəbul etməsinin, xalqımızın da Prezidentin strateji kursunu dəstəkləməsinə ona olan inamının böyük rolu olmuşdur.

Son 15 il ərzində Azərbaycan şəhəri və ölkəmiz bütün sahələrdə böyük uğurlara imza atmış, Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzu artmışdır. Bütün bunlar dünya birliyi tərəfindən yüksək qiymətləndirilir. Beynəlxalq reytinglərdə Azərbaycan qabaqcıl yerlərə layiq görülür.

Meliorasiya və su təsərrüfatı sistemi də ölkə iqtisadiyyatının mühüm və ayrılmaz bir parçası olaraq qazanılmış bu nailiyyətlərdə öz payı olan sahəyə, eyni zamanda başlanılmış genişmiqyaslı islahatların ünvanına çevrilmişdir. Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyəti tərəfindən meliorasiya və irriqasiya sistemlərinin normal istismarının təşkili, tələb olunan icmətlərdə təmir-bərpa işlərinin görülməsi, suvarılan torpaqların su təminatının və meliorativ vəziyyətinin yaxşılaşdırılması, sel və daşqın sularna qarşı mübarizə işlərinin davam etdirilməsi və digər sahələrdə müvafiq tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Bütün maliyyə mənbələri hesabına 2004-2018-ci illərdə ümumi uzunluğu 4,2 min kilometr olan suvarma kanallarının, 2,8 min km uzunluğunda kollektor-drenaj şəbəkələrinin tikintisi, yenidənqurulması və bərpası, 413 min hektar sahədə torpaqların su təminatının və 264 min hektar sahədə meliorativ vəziyyətinin yaxşılaşdırılması işləri yerinə yetirilmiş, 166 min hektar yeni suvarılan torpaq sahələri əkin döviyyəsinə daxil edilmişdir. Mövcud torpaq mühafizə bəndlərinin 800 km-dən artıq hissəsi əsaslı surətdə hündürləndirilərək möhkəmləndirilmiş, çaylarda sel və daşqınlara qarşı 187 kilometrden artıq mühafizə



tədbirləri həyata keçirilmiş, əkin sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılması, habelə əhalinin içməli suya olan tələbatının ödənilməsi üçün 2273 subartezian quyu qazılaraq istifadəyə verilmişdir. Ümumi tutumtu 456 milyon kubmetr olan 4 su anbarı (Taxtakörpü, Şəmkiçay, Tovuzçay, Göytəpə) tikilmiş, eləcə də ümumi tutumtu 15,5 milyon kubmetr olan 3 su anbarı (Pirsaaçay, Zoğalavaçay, Ləvain) təmir-bərpa edilmişdir.

"Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması" layihəsinə daxil olan Xanarx kanalının tikintisi 2006-cı, Samur çayı üzərində yerləşən Baş suqəbulədi qurğunun bərpası, Samur çayı yaxınlığında Baş suduruldunun tikintisi, Samur-Abşeron kanalının ilk 50 km-lik hissəsinin və bu hissədə yerləşən, uzunluğu 185,7 km olan təsərrüfatlararası kanalların yenidənqurulması işləri 2007-ci ildə başa çatdırılmışdır. Ölkənin 500 min hektar suvarılan sahələrindən duzlu qrunt sularının Xəzər dənizinə axdırılması təmin edən Baş Mil-Muğan kollektorunun 3-cü hissəsinin tikintisi 2006-cı ildə başa çatdırılaraq Mil-Qarabağ kollektoru ilə birləşdirilmişdir.

Samur-Abşeron kanalının 50-ci km-dən suyun Taxtakörpü su anbarına verilməsi məqsədilə 2008-ci ildə tikintisinə başlanılmış və uzunluğu 32 km olan Vəlvələçay-Taxtakörpü kanalının, ümumi tutumtu 268,4 milyon kubmetr olan Taxtakörpü su anbarının (ümumi gücü 25 MVT olan su elektrik stansiyası ilə birlikdə) və uzunluğu 108 km-ə yaxın olan Taxtakörpü-Ceyranbatan kanalının tikintisi işləri 2013-cü ildə başa çatdırılmışdır. Həmin il 2014-cü il noyabrın 15-də Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə açılış mərasimi keçirilmiş Şəmkiçay su anbarı zonasında 60,5 kilometrlik magistral kanalların tikintisi yekunlaşmışdır. Keçmiş Sovetlər birliyi dövründən tikintisi yarımçıq qalmış Tovuz və Şəmkiçay rayonlarının 20000 hektara yaxın əkin sahələrinin su təminatının yaxşılaşdırılmasına və yeni suvarılacaq torpaqların istifadəyə verilməsinə imkan yaradan və ümumi tutumtu 20 milyon kubmetr olan Tovuzçay su anbarının inşası isə 2016-cı ildə tamamlanmışdır. Ümumiyyətlə, Prezident İlham Əliyev 26 meliorasiya və su təsərrüfatı obyektinin təməlləşməsi, işlərin gedişi ilə tanışlıq və açılış mərasimlərində iştirak etmişdir ki, bu da onun sahəyə olan diqqət və qayğısının təzahürüdür.

Dövlət başçısının ölkədə taxılçılıq, pambıqçılıq, tütünçülüyün, baramaçılığın və digər sahələrin inkişafı, eləcə də aqrarkarların və irriqasiya sistemlərinin normal istismarının təşkili, suvarılan torpaqların su təminatının və meliorativ vəziyyətinin yaxşılaşdırılması, sel və daşqın sularna qarşı mübarizə işlərinin davam etdirilməsi və digər sahələrdə müvafiq tədbirlər həyata keçirilmişdir.

2018-ci il iyunun 5-də yəndə dövlət başçısının iştirakı ilə Şəmkiçay-Samux-Goranboy magistral suvarma kanalının ikinci növbəsinin lpeki yolu ilə kəsilmə qurğusunun və ondan sonrakı 4,95 km-lik hissəsinin açılış mərasimi keçirilmişdir. Kanalın son 14 km-nin 5,5 km-lik hissəsinin tikintisi ilə 11788 hektar (onun 1570 hektar yeni suvarılacaq sahə-

kədə iri taxılçılıq və pambıqçılıq təsərrüfatlarının yaradılması ilə əlaqədar müvafiq sərəncamlarının icrası çərçivəsində Sabirabad rayonunun Sarxanbəyli, Moranlı, Bala Həşimxanlı, Əliləmbəyli kəndlərinin 11648 hektar əkin sahəsinin su təminatının yaxşılaşdırılması üçün 11,52 km uzunluğunda magistral təzyiqli boru kəmərinin, nasos stansiyasının, 31 km uzunluğunda dəmir-beton üzülükli magistral və paylayıcı kanalların qurğularla birlikdə tikintisi üzrə işlər yerinə yetirilmiş və obyektin tikintisi tamamlanmışdır. Eyni zamanda, Ağcabədi rayonunun 1900 hektar yeni suvarılacaq torpaq sahəsinə suvarma suyunun çatdırılması üçün Yuxarı Mil kanalının davamı olaraq onun 6 km-lik hissəsi qurğularla birlikdə tikilmişdir. Sabirabad rayonunun 14319 hektar və Biləsuvar rayonunun 1631 hektar qış otlaq sahəsinə Kür çayından suvarma suyunun çatdırılması üçün 15 km-lik dəmir-beton üzülükli magistral kanalın, 9,74 km-lik basqılı boru kəmərinin, 1277 p/m qoş kollektorların və 34,4 km-lik otluq sahələrinə suvarma suyunun çatdırılması üçün 7 km-lik təzyiqli boru kəmərinin və 50 min kubmetrlik basqılı hovuzun bəndinin tikintisi məqsədilə nasos stansiyasının, təzyiqli boru kəmərinin və tutumtu 700 min kubmetr olan su anbarının tikintisi işləri davam etdirilmişdir.

Eyni zamanda Xəzər rayonunun Qoşaçılıq ərazisində 758 hektar yeni torpaq sahələrinə suvarma suyunun çatdırılması üçün 7 km-lik təzyiqli boru kəmərinin və 50 min kubmetrlik basqılı hovuzun bəndinin tikintisi məqsədilə nasos stansiyasının, təzyiqli boru kəmərinin və tutumtu 700 min kubmetr olan su anbarının tikintisi işləri davam etdirilmişdir.

Eyni zamanda Xəzər rayonunun Qoşaçılıq ərazisində 758 hektar yeni torpaq sahələrinə suvarma suyunun çatdırılması üçün 7 km-lik təzyiqli boru kəmərinin və 50 min kubmetrlik basqılı hovuzun bəndinin tikintisi məqsədilə nasos stansiyasının, təzyiqli boru kəmərinin və tutumtu 700 min kubmetr olan su anbarının tikintisi işləri davam etdirilmişdir.

Eyni zamanda Xəzər rayonunun Qoşaçılıq ərazisində 758 hektar yeni torpaq sahələrinə suvarma suyunun çatdırılması üçün 7 km-lik təzyiqli boru kəmərinin və 50 min kubmetrlik basqılı hovuzun bəndinin tikintisi məqsədilə nasos stansiyasının, təzyiqli boru kəmərinin və tutumtu 700 min kubmetr olan su anbarının tikintisi işləri davam etdirilmişdir.

Eyni zamanda Xəzər rayonunun Qoşaçılıq ərazisində 758 hektar yeni torpaq sahələrinə suvarma suyunun çatdırılması üçün 7 km-lik təzyiqli boru kəmərinin və 50 min kubmetrlik basqılı hovuzun bəndinin tikintisi məqsədilə nasos stansiyasının, təzyiqli boru kəmərinin və tutumtu 700 min kubmetr olan su anbarının tikintisi işləri davam etdirilmişdir.

Eyni zamanda Xəzər rayonunun Qoşaçılıq ərazisində 758 hektar yeni torpaq sahələrinə suvarma suyunun çatdırılması üçün 7 km-lik təzyiqli boru kəmərinin və 50 min kubmetrlik basqılı hovuzun bəndinin tikintisi məqsədilə nasos stansiyasının, təzyiqli boru kəmərinin və tutumtu 700 min kubmetr olan su anbarının tikintisi işləri davam etdirilmişdir.

Eyni zamanda Xəzər rayonunun Qoşaçılıq ərazisində 758 hektar yeni torpaq sahələrinə suvarma suyunun çatdırılması üçün 7 km-lik təzyiqli boru kəmərinin və 50 min kubmetrlik basqılı hovuzun bəndinin tikintisi məqsədilə nasos stansiyasının, təzyiqli boru kəmərinin və tutumtu 700 min kubmetr olan su anbarının tikintisi işləri davam etdirilmişdir.

Eyni zamanda Xəzər rayonunun Qoşaçılıq ərazisində 758 hektar yeni torpaq sahələrinə suvarma suyunun çatdırılması üçün 7 km-lik təzyiqli boru kəmərinin və 50 min kubmetrlik basqılı hovuzun bəndinin tikintisi məqsədilə nasos stansiyasının, təzyiqli boru kəmərinin və tutumtu 700 min kubmetr olan su anbarının tikintisi işləri davam etdirilmişdir.

Eyni zamanda Xəzər rayonunun Qoşaçılıq ərazisində 758 hektar yeni torpaq sahələrinə suvarma suyunun çatdırılması üçün 7 km-lik təzyiqli boru kəmərinin və 50 min kubmetrlik basqılı hovuzun bəndinin tikintisi məqsədilə nasos stansiyasının, təzyiqli boru kəmərinin və tutumtu 700 min kubmetr olan su anbarının tikintisi işləri davam etdirilmişdir.

lərdir) torpaq sahəsinə suvarma suyu çatdırılmışdır.

Şabran rayonu ərazisində 1553 hektar sahədə yaradılmış Aqropark suvarma suyu ilə təmin edilmiş və onun ərazisində meliorativ tədbirlər aparılmışdır. Həmin Qax rayonu yaradılan Aqroparka məxsus 1553 hektar yeni suvarılacaq torpaq sahəsinə suvarma suyunun verilməsi üçün tikinti işləri başa çatdırılmış və 2018-ci il oktyabrın 28-də Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın iştirakı ilə "Ulu Aqr" MMC-nin Qax Aqroparkının açılış mərasimi keçirilmişdir. Bu dövrdə habelə Şəki-Oğuz rayonları ərazisində 12300 hektar sahədə yaradılması nəzərdə tutulmuş Aqroparkda salınacaq qoz və badam ağaclarının Türkiyə çayından suvarma suyu ilə təmin edilməsi məqsədilə nasos stansiyasının, təzyiqli boru kəmərinin və tutumtu 700 min kubmetr olan su anbarının tikintisi işləri davam etdirilmişdir.

Eyni zamanda Xəzər rayonunun Qoşaçılıq ərazisində 758 hektar yeni torpaq sahələrinə suvarma suyunun çatdırılması üçün 7 km-lik təzyiqli boru kəmərinin və 50 min kubmetrlik basqılı hovuzun bəndinin tikintisi məqsədilə nasos stansiyasının, təzyiqli boru kəmərinin və tutumtu 700 min kubmetr olan su anbarının tikintisi işləri davam etdirilmişdir.

Eyni zamanda Xəzər rayonunun Qoşaçılıq ərazisində 758 hektar yeni torpaq sahələrinə suvarma suyunun çatdırılması üçün 7 km-lik təzyiqli boru kəmərinin və 50 min kubmetrlik basqılı hovuzun bəndinin tikintisi məqsədilə nasos stansiyasının, təzyiqli boru kəmərinin və tutumtu 700 min kubmetr olan su anbarının tikintisi işləri davam etdirilmişdir.

Eyni zamanda Xəzər rayonunun Qoşaçılıq ərazisində 758 hektar yeni torpaq sahələrinə suvarma suyunun çatdırılması üçün 7 km-lik təzyiqli boru kəmərinin və 50 min kubmetrlik basqılı hovuzun bəndinin tikintisi məqsədilə nasos stansiyasının, təzyiqli boru kəmərinin və tutumtu 700 min kubmetr olan su anbarının tikintisi işləri davam etdirilmişdir.

Eyni zamanda Xəzər rayonunun Qoşaçılıq ərazisində 758 hektar yeni torpaq sahələrinə suvarma suyunun çatdırılması üçün 7 km-lik təzyiqli boru kəmərinin və 50 min kubmetrlik basqılı hovuzun bəndinin tikintisi məqsədilə nasos stansiyasının, təzyiqli boru kəmərinin və tutumtu 700 min kubmetr olan su anbarının tikintisi işləri davam etdirilmişdir.

Eyni zamanda Xəzər rayonunun Qoşaçılıq ərazisində 758 hektar yeni torpaq sahələrinə suvarma suyunun çatdırılması üçün 7 km-lik təzyiqli boru kəmərinin və 50 min kubmetrlik basqılı hovuzun bəndinin tikintisi məqsədilə nasos stansiyasının, təzyiqli boru kəmərinin və tutumtu 700 min kubmetr olan su anbarının tikintisi işləri davam etdirilmişdir.

Eyni zamanda Xəzər rayonunun Qoşaçılıq ərazisində 758 hektar yeni torpaq sahələrinə suvarma suyunun çatdırılması üçün 7 km-lik təzyiqli boru kəmərinin və 50 min kubmetrlik basqılı hovuzun bəndinin tikintisi məqsədilə nasos stansiyasının, təzyiqli boru kəmərinin və tutumtu 700 min kubmetr olan su anbarının tikintisi işləri davam etdirilmişdir.

və Füzuli rayonunun ona bitişik Mirzənağılı kəndlərinin (280 hektar) əkin sahəsinə Araz çayından suyun verilməsi üzrə işlər tamamlanmış və obyekt istismara verilmişdir.

Prezidentin 12 mart 2018-ci il tarixli sərəncamı ilə 38 şəhər və rayonun 248 yaşayış məntəqəsində 8740 hektar əkin sahəsinin və əkin üçün istifadə olunan həyətlərin torpaq sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılmasına, habelə əhalinin içməli suya olan tələbatının ödənilməsi üçün 300, 5 noyabr 2018-ci il tarixli sərəncamı ilə Ağdam rayonunda əkin sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılması üçün əlavə olaraq 35 subartezian quyusunun qazılması işləri tamamlanmışdır. Eyni vaxtda sel və daşqın təhlükəli çayların zərərli təsirinə qarşı mübarizə məqsədilə Samur-Abşeron və Xanarx kanallarının Qudyalçay, Qusarçay, Vəlvələçay çayları ilə kəsişmələrindəki qurğulara və Vəlvələçay çayından sugötürücü qurğuda yaradılmış qəza vəziyyətinin aradan qaldırılması tədbirləri üzrə tikinti işləri başa çatdırılmış, Göyçay, İsmayilli, Qəbələ, Oğuz, Ağsu, Şəki, Qax, Zaqatala, Balakan, Qusar, Astara, Lənkəran, Ağcabədi, Qazax və Gədəbəy rayonlarının ərazisində keçən çaylarda sahilibərkimə tədbirləri üzrə 4195 p/m mühafizə divarları tikilmişdir.

Dünya Bankının krediti ilə həyata keçirilən "Milli Su Təchizatı və Kanalizasiya Xidmətləri üzrə İkinci Layihə" çərçivəsində respublikanın 5 rayonunda (Şabran, Siyazan, Lerik, Yardımlı və Cəlilabad) içməli su təchizatı və kanalizasiya sistemləri infrastrukturunun bərpası və tikintisi işləri davam etdirilmişdir. Lerik rayonunda işlər yekunlaşmış və Prezident İlham Əliyev 2018-ci il oktyabrın 15-də şəhərin içməli su sisteminin və kanalizasiya şəbəkəsinin əhalinin istifadəsinə verilməsi mərasimində iştirak etmişdir.

Dövlət Neft Fondundan ayrılmış vəsait hesabına "Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması" layihəsinə daxil olan "Şabran, Siyazan və Xızı rayonları ərazisində mövcud suvarılan torpaqların su təminatının yaxşılaşdırılması və yeni suvarılan torpaqların istifadəyə verilməsi" layihəsi çərçivəsində Vəlvələçay-Taxtakörpü kanalında sugötürücü qurğunun tikintisi işləri aparılmışdır. Şimal çaylarında sugötürən qurğuların və neqlici kanalların tikintisi obyekt üzrə Quba rayonu ərazisində Qaraçay çayında sugötürücü qurğunun və neqlici kanalın tikintisi tamamlanmışdır. Samur-Abşeron kanalına əlavə suyun verilməsi ilə yanaşı, Quba rayonunda 6000 hektar əkin sahələrinin su təminatı yaxşılaşdırılmışdır.

2018-ci ildə həyata keçirilmiş yenidənqurma və tikinti tədbirləri nəzərdə tutulan yeni sahələrin müəyyənləşdirilməsi üçün Yevlax, Ağdaş, Ağsu, Kürdəmir, Ucar, Göyçay, İsmayilli, Hacıqabul və Şamaxı rayonları üzrə yer quruluşu, topoqrafiya, geoloji-axtarış və digər işlər yerinə yetirilmiş, kanalın 123 km-lik hissəsinin yenidənqurulmasına layihə-smeta sənədləri hazırlanmışdır. Hazırda aidyyəti qurumlarla razılaşdırma işləri aparılır.

Kanalın yenidən qurulmasında əsas məqsəd 1958-ci ildə istifadəyə verilmiş və uzun müddət fasiləsiz olaraq istismar olunmuş kanalın baş verən sızma itkilərinin azaldılması, suvarma suyunun daha səmərəli istifadə olunması, gələcəkdə kənd təsərrüfatı sektoruna xidmət etmək üçün suburaxma qabiliyyəti daha böyük olan yeni magistral kanalın yaradılmasıdır. Buna görə yeni Yuxarı Şirvan kanalı ümumi uzunluğu təxminən 190 km, suburaxma qabiliyyəti saniyədə 180 kubmetr olan beton üzülükde inşa olunacaq və əlavə sahələri suvarma suyu ilə təmin edəcəkdir. Bundan savayı, Cəbrayıl rayonunu Cöcük Mərcanlı (400 hektar

həcmində) və Şirvan rayonunun Cəbrayıl rayonunun Cöcük Mərcanlı (400 hektar

həcmində) sahələri suvarma suyu ilə təmin edilmişdir.

Carı ildə 1393 min hektar sahədə kənd təsərrüfatı bitkilərinin suvarılması nəzərdə tutulmuşdur. Mayın 25-nə olan məlumata görə, taxıl

bitkiləri 535 min hektar sahədə 1,9 dəfə suvarılmış, 73 min hektar sahədə pambıq bitkisinin arat suvarılması aparılmışdır. Hazırda kənd təsərrüfatı bitkilərinin suvarılması davam edir. Onu da qeyd edək ki, ASC meliorasiya və su təsərrüfatı obyektlərinin tikintisi, yenidənqurulması işlərinin davam etdirilməsi üzrə təkliflərinin aidyyəti qurumlara təqdim etmişdir. Bundan əlavə, 41 şəhər və rayonun 254 yaşayış məntəqəsində 8362 hektar əkin sahəsinin və əkin üçün istifadə olunan həyətlərin torpaq sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılması, habelə əhalinin içməli suya olan tələbatının ödənilməsi üçün cari ildə qazılması nəzərdə tutulan 300 subartezian quyusunun layihə-smeta sənədləri hazırlanmışdır. Artıq 108 quyuda qazma işləri başa çatdırılmış, 28-də bu işlərə başlanılmışdır.

Şəmkiçay-Samux-Goranboy magistral kanalının ikinci növbəsinin tikintisi də davam etdirilmişdir. Son 8,5 km-lik hissəsinin tikintisi tamamlanırdıqdan sonra Goranboy rayonunda daha 6796 hektar (onun 5743 hektarı yeni suvarılacaq torpaqlardır) sahəyə suvarma suyu çatdırılacaq. Kanalın üçüncü növbəsinin layihə sənədləri də hazırlanır. Şəmkiçay-Samux-Goranboy magistral kanalının keçən əsrin 80-ci illərindən tikintisi yarımçıq qalmış Kür çayı üzərindəki mövcud 1-cı və 2-ci pillə nasos stansiyalarının hər birində 3 nasos aqrəqatının quraşdırılması və 7315 p/m basqılı boru kəmərinin tikintisi ilə suvarma qabiliyyəti artırılacaq. Bununla da Şəmkiçay, Samux və Goranboy rayonlarında mövcud suvarılan torpaqların su təminatı yaxşılaşdırılacaqdır.

Carı il həmçinin Xəzər və Pırlahlı rayonlarında zeytun və badam bağları salınacaq ərazilərin Abşeron Magistral kanalından suvarma suyu ilə təmin edilməsi üçün tikinti işləri başa çatdırılacaq. Yuxarı Şirvan kanalının yenidən qurulmasının işləri davam etdiriləcək.

Sabirabad və Salyan rayonlarında isə az məhsuldar qış otlaq sahələrində meliorativ tədbirlər aparılır. Eyni zamanda, "Şabran, Siyazan və Xızı rayonlarında mövcud suvarılan torpaqların su təminatının yaxşılaşdırılması və yeni suvarılan torpaqların istifadəyə verilməsi" layihəsi çərçivəsində Vəlvələçay-Taxtakörpü kanalında sugötürücü qurğunun tikintisi işləri aparılmışdır. Şimal çaylarında sugötürən qurğuların və neqlici kanalların tikintisi obyekt üzrə Quba rayonu ərazisində Qaraçay çayında sugötürücü qurğunun və neqlici kanalın tikintisi tamamlanmışdır. Samur-Abşeron kanalına əlavə suyun verilməsi ilə yanaşı, Quba rayonunda 6000 hektar əkin sahələrinin su təminatı yaxşılaşdırılmışdır.

2018-ci ildə həyata keçirilmiş yenidənqurma və tikinti tədbirləri nəzərdə tutulan yeni sahələrin müəyyənləşdirilməsi üçün Yevlax, Ağdaş, Ağsu, Kürdəmir, Ucar, Göyçay, İsmayilli, Hacıqabul və Şamaxı rayonları üzrə yer quruluşu, topoqrafiya, geoloji-axtarış və digər işlər yerinə yetirilmiş, kanalın 123 km-lik hissəsinin yenidənqurulmasına layihə-smeta sənədləri hazırlanmışdır. Hazırda aidyyəti qurumlarla razılaşdırma işləri aparılır.

Kanalın yenidən qurulmasında əsas məqsəd 1958-ci ildə istifadəyə verilmiş və uzun müddət fasiləsiz olaraq istismar olunmuş kanalın baş verən sızma itkilərinin azaldılması, suvarma suyunun daha səmərəli istifadə olunması, gələcəkdə kənd təsərrüfatı sektoruna xidmət etmək üçün suburaxma qabiliyyəti daha böyük olan yeni magistral kanalın yaradılmasıdır. Buna görə yeni Yuxarı Şirvan kanalı ümumi uzunluğu təxminən 190 km, suburaxma qabiliyyəti saniyədə 180 kubmetr olan beton üzülükde inşa olunacaq və əlavə sahələri suvarma suyu ilə təmin edəcəkdir. Bundan savayı, Cəbrayıl rayonunu Cöcük Mərcanlı (400 hektar

həcmində) və Şirvan rayonunun Cəbrayıl rayonunun Cöcük Mərcanlı (400 hektar

həcmində) sahələri suvarma suyu ilə təmin edilmişdir.





Maqsud İbrahimbəyov Yaradıcılıq Mərkəzində uşaqlar üçün bayram tədbiri təşkil olunub



İyunun 3-də Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü ilə əlaqədar Maqsud İbrahimbəyov Yaradıcılıq Mərkəzində "Gözəl bir gün" adlı bayram tədbiri keçirilib. Tədbir Yaradıcılıq Mərkəzi tərəfindən "İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memariq Qoruğu İdarəsi və Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin (AQUPDK) iştirakı ilə təşkil edilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva tədbirdə iştirak edib.

Maqsud İbrahimbəyov Yaradıcılıq Mərkəzinin direktoru Anna İbrahimbəyova tədbir haqqında məlumat verib. O bildirib ki, bayram tədbiri xalq yazıçısı, görkəmli kinodramaturq və rejissor Maqsud İbrahimbəyovun eyni adlı hekayəsi ilə adlandırılıb. Uşaqlar bizim gələcəyimizdir. Onların bayramı hər kəsin bayramıdır.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Hicran Hüseyinova tədbirdə çıxış edərək deyib ki, uşaq siyasəti Azərbaycanın dövlət siyasətinin ən vacib istiqamətlərindən biridir. Ölkəmizdə uşaqların müxtəlif sahələrdə problemlərinin həlli ilə bağlı mühüm sənədlər qəbul olunub. Bu gün Azərbaycanda uşaqların inkişafı üçün bütün imkanlar yaradılıb. Böyüməkdə olan nəslin sağlam, firavan, xoşbəxt yaşaması Prezident İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın daim diqqətidir.

Yaradıcılıq mərkəzinə AQUPDK tərəfindən diplom təqdim olunub.

"İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memariq Qoruğu İdarəsinin aparat rəhbəri Riad Qasımov bildirib ki, uşaqların gələcəyi dövlətin əsas prioritetlərindən biridir. Ölkə rəhbərliyi



bu məsələyə həssaslıqla yanaşır. Dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri uşaqların təhsilinin, sağlamlığının, asudə vaxtının səmərəli keçirilməsinin təmin edilməsidir.

YARADAN Yaradıcılıq Birliyinin rəhbərləri Nigar Rzayeva və Vüsala Rzayeva uşaqları bayram münasibətilə təbrik edib, onlara xoş ar-

zulərini çatdırıblar. Onlar ölkəmizdə uşaqların təlim-tərbiyəsi və sağlam böyümələri istiqamətində görülən işlərdən danışıblar.

Tədbirdə "İstedArt" və "Yaradan uşaqlar" layihələrindən qırxdan çox uşaq iştirak edib.

Sonra uşaqlar istedadlı gənc rəssamlar, musiqiçilər, fotoqraflar və xoreoqrafların

təşkil etdikləri ustad dərslərində, əyləncəli oyunlarda, musiqili yarışmalarda iştirak ediblər.

Uşaqlara Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən hədiyyələr paylanılıb.

Qeyd edək ki, "Yaradan uşaqlar" YARADAN Yaradıcılıq Birliyinin 12 yaşdan 16 yaşa qədər, əlilliyi olan uşaqlar da daxil olmaqla, aztəminatlı ailələr, internatlar və sığınacaqlardakı uşaqların bacarıqlarının aşkar edilməsi, inkişafı və həyata keçirilməsi üçün şəraitin yaradılmasına yönəlməli layihədir.

"İstedArt" isə "İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memariq Qoruğu İdarəsi tərəfindən inkişaf xüsusiyyətləri olan uşaqların və valideynləri olmayan uşaqların bacarıqlarının, yaradıcı tələblərinin keşf edilməsi məqsədilə həyata keçirilən layihədir.

Azərbaycan-Polsa: Əldə olunan razılaşmalar iqtisadi əməkdaşlığın getdikcə genişlənməsinə zəmanət verir

Əvvəli 1-ci sah.

Biz Bakının yaxınlığında yerləşən Ələt Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının imkanlarından istifadə etmək istəyirik. Ümidvarıq ki, Polşa şirkətləri bu imkanlardan yararlanacaq".

Danışıqlar çərçivəsində həmçinin multimodal daşımalar dəhlizləri haqqında fikir mübadiləsi aparılmışdır. Xəzər dənizi vasitəsilə Qafqaz ölkələrinə, İrana, Ukraynaya, Polşaya, Mərkəzi Asiyaya və Çinə çıxış imkanları müzakirə olunmuşdur.

Kənd təsərrüfatı sahəsində əməkdaşlığın müsbət nəticələr verdiyi vurğulanmışdır. Bu səfər çərçivəsində imzalanmış anlaşma memorandumu əməkdaşlığın uğurlu davam etdiyini təsdiqləyir. Azərbaycanın dövlət başçısı deməkdir ki, Polşanın aqrar sahədəki təcrübəsi bizim üçün çox əhəmiyyətlidir. Ölkəmizin inkişafı, o cümlədən iş yerlərinin yaradılması üçün kənd təsərrüfatının böyük əhəmiyyəti var. Həmçinin bu sahədə əməkdaşlığın sürətləndirilməsi üçün əlverişli imkanların olduğu qeyd edilmişdir.



Azərbaycan və Polşa xalqları arasında əlaqələrin tarixi kökləri, vaxtilə Azərbaycanda məskunlaşmış polşalıların ölkəmizin ictimai-siyasi və iqtisadi həyatında fəal iştirak etməsi müasir dövrdə və gələcəkdə əməkdaşlığın daha da inkişafı üçün möhkəm təməldir. Azərbaycan Prezidenti aparılan danışıqların, əldə olunan razılaşmaların və im-

zalan sənədlərin bu əlaqələrin daha da genişlənməsinə töhfə verəcəyinə inam ifadə etmişdir. Müasir Azərbaycanın Polşa tərəfindən regionda iqtisadi lider və Asiya ilə Avropanı birləşdirən körpünün qurulmasında əsas rol oynayan ölkə kimi qəbul edilməsi əməkdaşlığın və tərəfdaşlığın bundan sonra da genişlənməsinə inamı daha da artırır.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

Problemlı kreditlərin həllinə dair fərmanın icrası başa çatıb

Problemlı kreditlərin həllinə dair fərmanın icrası ilə əlaqədar Maliyyə Nazirliyi və Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası birgə açıqlama yayıb.

Bildirilir ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 28 fevral tarixli 551 nömrəli "Azərbaycan Respublikasında fiziki şəxslərin problemlı kreditlərinin həlli ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" fərmanın icrası uğurla başa çatdırılıb. Belə ki, mayın 31-nə kompensasiya hesablanmış vətəndaşların 95,5 faizinə ödənişlər olunub ki, bu da cəmi ayrılmış məbləğin 91,4 faizini təşkil edir.

Müxtəlif səbəblərə görə (şəxslərin ölkə xaricində olması, vəfat edənlər və sair) kompensasiyaların alınması üçün müraciət etməmiş 27,5 min nəfər mövcuddur ki, onların 20,5 minə yaxını lisenziyası ləğv edilmiş bankların və bank olmayan kredit təşkilatlarının, 7 minə yaxını isə fəaliyyətdə olan bankların payına düşür. Həmin vətəndaşlar mayın 31-dən sonra da banklara və poçt rabitəsinin milli operatoruna müraciət edərək kompensasiya məbləğini ala bilərlər. Bundan əlavə, 13 min nəfər vətəndaşın müraciəti üzrə isə araşdırmalar davam edir ki, Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasında yaradılmış Apelyasiya Komissiyası çərçivəsində bu müraciətlərin növbəlik prinsipi əsasında cavablandırılması təmin olunaçaq.

İcra edilmiş ödənişlər Maliyyə Nazirliyi tərəfindən 6 tranş çərçivəsində ayrılmış 600,1 milyon manat məbləğində vəsait hesabına həyata keçirilib. Bu vəsait 562 min nəfər fiziki şəxsin 288,8 milyon manat ödəniş müddəti keçmiş kreditlərinə yönəldilib, 311,3 milyon manat isə müştərilərin sərəncamına verilib.

Bütövlükdə fərman çərçivəsində 126 mindən çox borcalanın kreditləri üzrə hesablanmış 107 milyon manata yaxın faiz və dəbbə pulları banklar və bank olmayan kredit təşkilatları tərəfindən silinmiş və bu proses davam etməkdədir. Bundan əlavə, 42 min borcalanın kreditləri tamamilə bağlanıb, restrukturizasiya proseslərinə başlanılmaqla bu günə 10 minədək borcalanın 11 milyon manat məbləğindəki kreditləri güzəştli şərtlərlə restrukturizasiya olunub və bu proses cari ilin sonunadək davam edəcəkdir.

Fərmanın icrası çərçivəsində proseslərin şəffaflığının və operativliyinin təmin edilməsi məqsədilə Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası tərəfindən yaradılmış xüsusi elektron portala problemlı kreditlərə dair məlumatların sorğulanması üçün 685 min istifadəçi tərəfindən 1,7 milyon sorğu daxil olub. Ümumilikdə həmin portala üzrə cəmi baxış sayı 3 milyonadək olub. Palatanın 966 Çağrı mərkəzinə daxil olan 117 mindən çox zəng cavablandırılıb.

"Bizim həyat" layihəsi çərçivəsində abadlaşdırılan növbəti həyətin açılışı olub



IDEA İctimai Birliyinin təmirə ehtiyacı olan həyətlərin abadlaşdırılmasına yönəlməli "Bizim həyat" layihəsi çərçivəsində yenilənən növbəti həyat sakinlərinin istifadəsinə verilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, IDEA İctimai Birliyinin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyeva bununla bağlı keçirilən tədbirdə iştirak edib.

Tədbir zamanı uşaqlar üçün müxtəlif əyləncə proqramları təqdim olunub. Həyətdə uşaqlar üçün yeni salınmış oyun meydançası, maraqlı attraksion, sürüşkən və yelləncəklər onların böyük sevincinə səbəb olub. Cizgi film qəhrəmanlarının (maskotlar) və animatorların da qoşulduqları tədbir zamanı uşaqlar sevimli personajları ilə görüşüb, onlarla birlikdə əyləniblər.

Uşaqlar bayramlarını bol əyləncələrlə qeyd etməklə yanaşı, istedad və bacarıqlarını da nümayiş etdirərək mahni və rəqslər təqdim ediblər.

Qeyd edək ki, yenilənmiş həyat Xətai rayonu, İqlar Zülfiqarov küçəsi, 107, 109, 111, 113 ünvanlarında 2



min nəfərə yaxın sakinin yaşadığı doqquzmərtəbəli dörd binanı əhatə edir.

Abadlaşdırılan növbəti həyətdə əlil və sağlam insanlar üçün mehduz imkanları təqdim edilmişdir. İnsanların rahat hərəkəti nəzərə alınaraq, bütün yaş qrupları üçün uşaqların inkişafı üçün əlverişli şəraitin yaradılması və gənclərin asudə vaxtlarını

səmərəli keçirmələri məqsədilə ərazidə 1 mini futbol meydançası, 1 şahmat meydançası, idman qurğuları, 4 söhbətgah və oturmaqal quraşdırılıb. Bu cür meydançaların salınması əsas məqsəd gənclərin sağlam həyat tərzi sürməsinə, sağlamlıqlarını möhkəmləndirməsinə, asudə vaxtlarını səmərəli keçirməsinə, o

cümlədən onlarda sistemativ idmanla məşğulolma refleksinin yaradılmasına nail olmaqdır.

Sakinlərin istək və maraqları nəzərə alınaraq yeni işıqlandırma dirəkləri quraşdırılıb, binaların fasadları və giriş hissələri də tam təmir olunaraq onların istifadəsinə verilib. Həyətin ərazisindəki mövcud yaşıllıqların bərpası ilə yanaşı, əlavə olaraq 100 ağac ekilib və 3 min kvadratmetr ərazidə yaşıllıq zolağı salınıb.

Xətai rayonunda sakinlərin istifadəsinə verilməmiş həyat layihəsi çərçivəsində abadlaşdırılan iyirmi dördüncü həyətdir.

"Bizim həyat" layihəsinin əsas məqsədi Bakı həyətlərinin ekoloji cəhətdən təmiz və abad edilməsi, şəhər ekologiyasının sütununu təşkil edən yaşıllıqların bərpası, sağlam həyat tərzi formalaşdırılması, sakinlərin üçün təhlükəsiz və rahat yaşayış şəraitinin yaradılmasıdır.

Sözünə gələndə Heydər Əliyevin bütün rayonlarında həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Bununla əlaqədar, paytaxtımızın abadlaşdırılması ehtiyacı olan həyətləri haqqında məlumat və tövsiyələr IDEA İctimai Birliyinə təqdim edilməsi xahiş olunur.

Dövlət qulluqçularının orta aylıq əməkhaqqı 800 manata yaxındır

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 2019-cu il yanvarın 1-nə ölkədə dövlət qulluqçularının sayı 29,1 min nəfər olmuş və onların 28,5 faizini qadınlar təşkil etmişdir. Dövlət qulluqçularının 4,5 faizi inzibati vəzifələrin ali-3-cü təsnifatları, 75,7 faizi 4-7-ci təsnifatları üzrə və 19,8 faizi dövlət qulluğunun yardımçı vəzifələrində işləmişdir.

Dövlət qulluqçularının 7,4 faizi 1, 24,2 faizi 1 ildən 5, 23,2 faizi 5 ildən 10, 16,8 faizi 10 ildən 15 ilə qədər, 28,4 faizi isə 15 il və daha çox qulluq stajına malikdir.

Dövlət qulluqçularının yaş qrupları üzrə bölgüsü aşağıdakı kimi xarakterizə olunur: 30 yaşa qədər olanlar 17,2, 30-34 yaşda 15,9, 35-44 yaşda 23,6, 45-54 yaşda 21, 55-62 yaşda 18,1, 63-64 yaşda 2,9, 65 və yuxarı yaşda 1,3 faiz.

Ölkədə 4-7-ci təsnifatlar üzrə inzibati vəzifələrdə çalışan dövlət qulluqçularının 1,1

faizini yerli icra hakimiyyəti başçısının müavinləri, 14,6 faizini şöbə müdirləri, 11,7 faizini şöbə müdirlərinin müavinləri, 7,9 faizini sektor müdirləri, 25,7 faizini baş məsləhətçilər, 5,3 faizini böyük məsləhətçilər, 12,8 faizini aparıcı məsləhətçilər və 20,9 faizini məsləhətçilər təşkil etmişdir.

2018-ci ildə dövlət qulluqçularının orta aylıq nominal əməkhaqqı əvvəlki ilə nisbətən 15,3 faiz artaraq 796,5 manat təşkil etmişdir.

Vəsaitlərin cəlb edilməsi üzrə depozit hərracının nəticələri açıqlanıb

Azərbaycan Mərkəzi Bankı (AMB) vəsaitlərin cəlb edilməsi üzrə depozit hərracının nəticələrini açıqlayıb.

AMB-dən bildirilir ki, iyunun 3-də Mərkəzi Bank tərəfindən vəsaitlərin cəlb edil-

məsi üzrə keçirilmiş növbəti depozit hərracında tələb 744,8 milyon manat, hərrac nəticəsində bağlanmış depozit əqdrləri üzrə orta ölçülmüş faiz dərəcəsi isə 6,76 faiz təşkil edib.

Azərbaycanda innovativ transfer mərkəzləri yaradılacaq

Azərbaycan startapları artıq beynəlxalq bazarlara çıxış əldə ediblər

Bu barədə Bakıda keçirilən "Made in Azerbaijan: İnnovasiyalar və Texnologiyalar Forumu"ndakı çıxışında neqliyyat, rabitə və yüksək texnologiyalar naziri Ramin Quluzadə deyib.

R.Quluzadə bildirib ki, Azərbaycanda innovativ transfer mərkəzləri yaradılacaq: "Mingəçevir Texnologiyalar parkının rezidentləri "Hightech Invest" şirkəti artıq "Acer" kompüterlərinin istehsalına başlayıb: "Ölkə başçısının Azərbaycanda

innovativ inkişaf sahəsində effektivliyin artırılması və koordinasiya işi təmin edilməsinə dair sərəncam proseslərinə daha da sürətlənməsinə təkan verdi. Sərəncamda bir sıra mühüm tapşırıqlar verilib. Biz bu vəzifələrin icrasını təmin etmək üçün fəaliyyətimizi bir neçə istiqamətdə aparırıq. Birincisi yerli sahibkarlıq subyektlərinə müasir texnologiyaların və texnoloji həllərin əldə olunmasına köməklik göstərəcəkdir. Bu məqsəddə texnoloji transfer mərkəzləri yaradılacaq və sahibkarlara müvafiq xidmətlər təqdim olunaçaq. İkinci istiqamət müvafiq

dəstək mexanizmlərinin tətbiqi edilməsidir. Burada innovativ layihələrə, o cümlədən startaplara güzəştli kredit verilməsi nəzərdə tutulub. Artıq nazirlik bu istiqamətdə bir neçə ildir fəaliyyət göstərir. Bu maddədə startaplara 117 qrant, 16 sahibkarlıq subyektinə isə güzəştli kreditlər verilib. Dəstəyimiz bundan sonra da davam edəcəkdir. Üçüncü istiqamət isə innovativ sahibkarlığın təbliğidir. Artıq bu istiqamətdə də bir sıra addımlar atılıb. Bundan əlavə, biz İ2B layihəsi çərçivəsində sahibkarların biznesə dəstək verilməsinə istəyirik".

Birlik və həmrəylik bayramı



Əvvəlki 1-ci səh.

Vaxtilə fitrə buğda, arpa, xurma, düyü, kişmiş və s. ərzaq məhsullarından adambaşına təxminən 3 kiloqram həcmində ödənilirdi. Zaman keçdikcə kasıblara və ehtiyacı olanlara münasibətdə göstərilən bu xeyirxahlıq başqa formalar da almışdır. İndi fitrəni pul şəklində də verirlər. Əslində, bu, daha münasibdir. Belə ki, fitrəni pul kimi qəbul edən şəxs onu öz ehtiyacına uyğun şəkildə xərcləmək imkanı əldə edir. Özü də fitrə yalnız halal maldan verilməlidir.

Fitra bayram namazı başlayanaqəd çıxarılmalıdır. Əks təqdirdə, bu, fitrə hesab olunmur, adı sədəqə sayılır. Fitrəni bayramdan bir-iki gün əvvəl də çıxarmaq olar.

Çıxarılan fitrə ilk növbədə ehtiyacı olan qohumlara, qonşulara, tanışlara, eləcə də digər insanlara verilir. Fitrə bir kəsin azı bir günlük qida ehtiyacını ödəməlidir. İmkanlı müəlmənlər daha çox fitrə çıxarıb savab qazanırlar. Özü də bir şəxsin fitrəsi bir kasıba da verilsə, bir neçə kasıb arasında da bölünə bilər.

Ramazan bayramının fəzilətləri təkcə fitrə çıxarmaqla məhdudlaşmır. Bayram günlərində müsəlman ailələrində şənlik əhvali-ruhniyyəti hökm sürür. Uşaqlara hədiyyə verilir, qonşular, dostlar bir-birinə qonaq gədir, bayram sovaqları aparırlar. Qohum-əqrəbə bir yere toplaşır, bayramı birlikdə qeyd edir. İncikliklər aradan qalxır, küssülər barsışır.

Ramazan bayramı həm də müsəlmanların həmrəyliyi, birliyi, onların arasında qarşılıqlı anlaşmanı möhkəmləndirən mühüm hadisədir. Bayramın davam etdiyi günlərdə insanlar bir-birinə qel-

bən daha yaxın olur, bayram sevincini bölüşürlər.

Bütün müsəlman dünyasında olduğu kimi, ölkəmizdə də Ramazan bayramı yüksək səviyyədə qeyd edilir. İnsanları şənlik, fərəh duyğuları bürüyür. Bayram münasibətilə iki gün qeyri-ış günün elan edilir. Halbuki sovet dövründə xalqımız belə bir imkandan məhrum idi. Milli müstəqilliyin bərpasından sonra ölkəmizdə dövlət-din münasibətləri nizama salınmış, etiqad azadlığı təmin edilmişdir. Ateist sovet rejiminin möminlərə dözümsüz münasibətini, cəmiyyətə əşlədiyi mənəvi-yatsızlığı müasir tələblərə cavab verən dövlət siyasəti əvəz etmişdir. Bu siyasətin əsas istiqamətlərindən biri də yeni məscidlərin inşası, mövcud məscidlərin təmir və bərpasıdır. Sovet dövründə ölkədə cəmi 17 məscid fəaliyyət göstərirdi. Milli müstəqilliyin bərpasından bəri isə 2 mindən çox məscid tikilmişdir. Vaxtilə bolşeviklərin dağıtdığı Bibiheybət məscidi yenidən inşa olunmuş və paytaxtın memarlıq inciləri arasında layiqli yeri almışdır. Ölkənin ən qədim məscidi - 734-cü ildə tikilmiş Şamaxı Cümə məscidi tamamilə yenidən qurulmuşdur. Eyni zamanda, Bakıda Cənubi Qafqazın ən möhtəşəm məscidi - Heydər məscidi inşa edilmişdir. Bu istiqamətdə tədbirlər davam edir.

Digər tərəfdən, islam dünyasında birliyin və həmrəyliyin möhkəmləndirilməsi dövlət siyasətinin üstün istiqamətlərindəndir. Azərbaycan Respublikası İslam Əməkdaşlıq Təşkilatını, İSESCO-nu, həmçinin müsəlman ölkələrini birləşdirən digər möhtəşəm qurumların üzvü olaraq

müsəlman aləmi ilə qarşılıqlı faydalı əlaqələr yaratmış, global əhəmiyyətli bir sıra mühüm mədəni forumların təşkilatçısı olmuşdur. Azərbaycan tolerantlığı mühtəşəm təşəkkül tapmasına, multikulturalizmin, mədəniyyətlərarası və sivilizasiyalararası dialoqun qurulmasına, islam dəyərlərinin dünyada təbliğinə böyük töhfə vermişdir. Dövlətimizin müsəlman dünyasında qazandığı nüfuz 2009-cu ildə Bakı və 2018-ci ildə Naxçıvan şəhərlərində islam mədəniyyətinin paytaxtı elan olunması öz ifadəsini tapmışdır. İki il əvvəl möhtəşəm İman tədbirinin - IV İslam Həmrəyliyi Oyunlarının Bakı şəhərində keçirilməsi isə ölkəmizin islam həmrəyliyinə möhkəmləndirilməsi naminə növbəti əməli addımlar atması üçün əlverişli şərait yaradır.

Prezident İlham Əliyev hər il orucluğu ayında Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin təşkil etdiyi iftar mərasimində qatılır. Həmçinin dövlət başçısı mübarək ayda müsəlman ölkələrinin Bakıdakı səfirlikləri və diplomatik nümayəndəliklərinin rəhbərlərini qəbul edir.

Ramazan bayramı qeyd olunarkən şəriət qaydaları hər bir müsəlman xalqının milli adət-ənənələri ilə çulğalır. Bu, ölkəmizdə də belədir. Bayram ərəfəsində müsəlman vətəndaşlarımız qəbiristanlıqları ziyarət edib dünyadan köçmüş əzizlərini anır, torpaqlarımızın müdafiəsinə qalxıb şəhid olmuş vətən övladlarını yad edir, onların ruhuna Quran ayələri oxutdururlar.

Bayramınız mübarək olsun! Allah çıxardığıңыз fitrənin əvəzini versin!

Allahverdi MEHDİYEV,
"Azərbaycan"

Heydər Əliyev Fondu Xaçmazda iftar süfrəsi təşkil edib

Müqəddəs ramazan ayı münasibətilə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən növbəti iftar süfrəsi iyunun 1-də Xaçmaz şəhərində təşkil olunub.

AZƏRTAC-ın bölgə müxbiri xəbər verir ki, din xadimlərinin, şəhid ailələri üzvlərinin, Qarabağ müharibəsi əlilləri və imkansız ailələrdən olan insanların iştirak etdikləri iftar mərasimlərində "Qurani-Kərim"-dən ayələr oxunub, dualar edilib, ramazan ayının fəzilətləri barədə söhbət açılıb.

Çıxış edənler Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi və birinci xanım Mehriban Əliyevanın dəstəyi ilə ölkəmizdə həyata keçirilən işlərdən, milli-mənəvi dəyərlərə göstərilən diqqət və qayğıdan danışmış, səliq və mərhəmətin rəmzi olan bu ayda xalqımıza əmin-amanlıq, ruzi-bərəkət arzulaayıblar. Bildirilirdi ki, Heydər Əliyev Fondu tərəfindən təşkil olunan iftar süfrələri ölkəmizdə hökm sürən mil-



li-mənəvi həmrəyliyi, ənənəvi tolerantlığı və xalqımızın six birliyi nümayiş etdirir. Mərasimdə xalqımızın və dövlətimizin diravanlığı, əmin-amanlığı üçün diqqət edilib, Azərbaycanın müstəqilliyi və ərəzi bütövlüyü uğrunda canından keçən qəhrəman vətən övladlarının ruhuna dualar oxunub.

"Qazax Müəllimlər Seminariyasının xalqımızın mədəni həyatında oynadığı böyük rol danılmazdır. Onun təməli üzərində neçə-neçə təhsil ocaqları yaranıb inkişaf etmişdir. Bu təhsil məbədi özümdən sonra böyük mədəni irs qoymaqla adımı Azərbaycan maarifi tarixinə əbədi həkk etmişdir. Əminəm ki, müstəqil Azərbaycan Respublikasının təhsil işçilərinin neçə-neçə nəsli də bu zəngin irsdən bəhrələncəkdir".

Heydər ƏLİYEV

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin ilk günlərində Firdun bəy Köçəri'nin təşəbbüsü ilə Qori Müəllimlər Seminariyasının Qazaxa köçürülməsi müstəqil dövlətimiz üçün müəllim kadrları hazırlayan ilk təhsil ocağının fəaliyyətə başlaması kimi tarixi hadisə oldu. Bu seminariya öz təhsil və təlim mədəlinə görə Azərbaycana Üzeyir bəy Hacıbəyli, Cəli Məmmədquluzadə, Nəriman Nərimanov, Müslüm Maqomayev, Firdun bəy Köçəri kimi şəxsiyyətlər bəxş etmiş Qori Seminariyasının varisi idi. Və bu varisiyi Qazax Seminariyası layiqincə doğrultdu. Bu təhsil məbədi sonralar Azərbaycana Səməd Vurğun, Mehdi Hüseyn, Osman Sarıvəl, Seyfulla Şamilov, Möhsün Poladov, İsmayıl Şıxlı kimi görkəmli dövlət, elm, maarif və incəsənət xadimləri bəxş etdi.

Ədəbiyyatşünas alim, maarifpərvər və ictimai xadim Firdun bəy Köçəri'nin rəhbərliyi ilə fəa-

liyyətə başlayan Qazax Müəllimlər Seminariyası bütün fənlərin tədrisinin ana dilində, müterəqqi üsullarla aparıldığı yeni təhsil ocağı kimi Azərbaycanda elmin, maarifin və mədəniyyətin inkişafına misilsiz töhfələr verdi. Həmin vaxtdan 100 il keçsə də, seminariyanın gördüyü işlər bu gün də yüksək dəyər verilir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 3 noyabr 2018-ci il tarixli sərəncamı ilə Qazax Müəllimlər Seminariyasının 100 illik yubileyinin dövlət səviyyəsində qeyd edilməsi məhz bu dəyərin məntiqi nəticəsidir. Artıq xeyli vaxtdır ki, sərəncamın icrası ilə bağlı Qazax rayonunda müxtəlif tədbirlərin keçirilməsinə start verilmişdir. Bu günlərdə isə Qazax Rayon İcra Hakimiyyəti, Azərbaycan Dillər Universiteti, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası (AMEA) Folklor İnstitutunu, Bakı Dövlət Universiteti Qazax filialının birgə təş-



kilatçılığı ilə "Azərbaycan təhsili və elminin müasir problemləri" mövzusunda Beynəlxalq elmi-praktik konfrans keçirilmişdir. Qazax Müəllimlər Seminariyasının 100 illiyinə həsr olunmuş konfransda Bakı, Gəncə, Şəki, Mingəçevir şəhərləri ilə yanaşı, Türkiyə, Bolqarıstan, Ukrayna və Gürcüstandan da alimlər iştirak etdirlər. Konfransda 60-dan artıq mürəzzə dinlənmişdir.



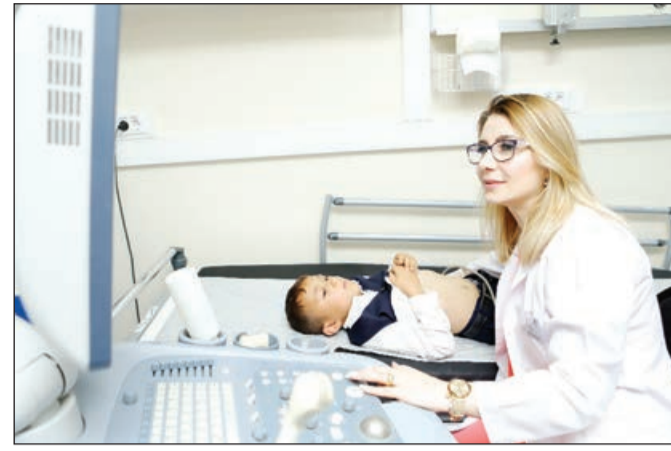
Konfransda Qazax Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rəcəb Babayev Azərbaycan təhsilində əhəmiyyətli yer tutan seminariyanın 100 illik yubileyi münasibətilə keçirilən beynəlxalq elmi-praktik konfransa qatılıqları üçün bütün iştirakçılara minnətdarlığını bildirmiş və onlara uğurlar arzulamışdır. O qeyd etmişdir ki, Qazax Müəllimlər Seminariyasının xalqımızın mədəni həyatında oynadığı rol danılmazdır. Onun təməli üzərində neçə-neçə təhsil ocağı yaranmış və inkişaf etmişdir. Bu təhsil məbədi özümdən sonra böyük mədəni irs qoymaqla adını Azərbaycan maarifi tarixinə əbədi həkk etmişdir. Prezident İlham Əliyev respublikada mədəniyyətin və təhsilin inkişafına hər zaman xüsusi önəm verərək görkəmli şəxsiyyətlər yetişdirmiş Qazax Müəllimlər Semi-

Cocuq Mərcanlıda xeyriyyə aksiyası keçirilib

Dövlət Gömrük Komitəsinin Tibbi Xidmət İdarəsi "Uşaq ürəkləri Qarabağda döyünür!" devisi altında Cocuq Mərcanlıda xeyriyyə aksiyası və Horadiz şəhərində "Uşaq xəstəliklərinin diaqnostika və müalicəsində yeniliklər" mövzusunda elmi konfrans keçirib.

Tədbirdən öncə Dövlət Gömrük Komitəsinin Tibbi Xidmət İdarəsinin reisi Ceyhun Məmmədov, reis müavini Şahlar Mirqasım, idarənin Elmi Təcrübə və Tədris Mərkəzinin reisi, ürək-damar cərrahı, t.e.d. Rəşad Mahmudov, Türkiyənin Florence Nightingale Xəstəxanasının professorları - ürək-damar cərrahı Bülent Polat, pediatrik kardioloq Yalın Yalçın və Füzuli və Cəbrayıl rayonlarının icra hakimiyyətinin başçuları 2016-cı il aprel döyüşlərində həlak olan qəhrəman əsgər və zabitlərin xatirəsinə ucaldılmış abidəni ziyarət edərək önünə ekşilər qoyublar.

Cocuq Mərcanlı qəsəbəsinə ezam olunmuş Dövlət Gömrük Komitəsinin Tibbi Xidmət İdarəsinin mobil sayyar hospitalında Mərkəzi Gömrük Hospitalın peşəkər həkimləri və Türkiyənin Florence Nightingale Xəstəxanasının professorları Qara-



bağ bölgəsində yaşayan uşaqları tibbi müayinə ediblər. EXO, USM, EKQ və digər tibbi avadanlıqlar vasitəsilə səhhətində problem aşkarlanan uşaqlara tibbi məsləhətlər verilib və müvafiq müalicə təyin olunub.

Dövlət Gömrük Komitəsi Tibbi Xidmət İdarəsinin rəsmi nümayəndələri Cocuq Mərcanlıda yerləşən tibb məntəqəsini ziyarət edib, məntəqəyə kondisioner və bəzi tibbi ləvazimatlar hədiyyə ediblər. İyunun 1-də qəsəbənin bütün uşaqları müayinə olublar. Füzuli rayonu Horadiz şəhərində isə "Uşaq xəstəliklərinin diaqnostika və müalicəsində yeniliklər" adlı beynəlxalq pediatrik elmi konfrans keçirilib. Milli Məclis depu-



atları, konfrans iştirakçıları evvelcə ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsinə ziyarət edərək önünə gül dəstələri düzüblər.

Dövlət Gömrük Komitəsinin Tibbi Xidmət İdarəsi və onun tərəfdarları olan Türkiyənin Florence Nightingale Xəstəxanalar Orupı və İstanbul Bilim Universitetinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən konfransda uşaq xəstəliklərinin müalicəsində ölkəmizdə və dünyada qazanılmış son tibbi nailiyyətlər haqqında region həkimlərinə geniş məlumat verilib.

Türkiyədən gələn professorlar Bülent Polat və Yalın Yalçın, Dövlət Gömrük Komitəsi Tibbi Xidmət İdarəsinin Elmi Təcrübə və Tədris Mər-

kəzinin reisi, ürək-damar cərrahı Rəşad Mahmudov, ADHTI Şüa Diaqnostikası kafedrasının fetal təbəət üzrə mütəxəssisi Azər Fərəc, Mərkəzi Gömrük Hospitalın uzman pediatrı Telman Aytayev və Mərkəzi Gömrük Hospitalın uzman uşaq cərrahı Vüsal Cəfərov məruzələrlə çıxış ediblər.

Çıxışlarda uşaq ürək cərrahiyyəsinin bugünü, anadangəlmə ürək qüsurları, fetal təbəət, prenatal diaqnostikada yeniliklər, uşaq cərrahiyyəsində təcili vəziyyətlər və s. bu kimi məsələlər toxunmuş, müasir tibbin ən qabaqcıl yeniliklərindən danışılmışdır.

"Azərbaycan"

Bakıdakı uşaq evlərinin sakinləri Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə Moskvaya gediblər

Bakının Nizami rayonundakı 1 saylı və Xətai rayonundakı 3 saylı uşaq evlərinin bir qrup sakini Rusiya Uşaq Fondunun 1 iyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü münasibətilə təşkil etdiyi bayram tədbirlərində Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə iştirak edir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, iyunun 1-də Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü'nün təsis edilməsindən 70 il ötür. Rusiya Uşaq Fondu bu münasibətlə ölkənin müxtəlif regionlarından, eləcə də xarici ölkələrdən 10 min uşağı Moskvaya dəvət edib. Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə Bakının Nizami rayonundakı 1 saylı və Xətai rayonundakı 3 saylı uşaq evlərinin sakinləri Rusiya paytaxtının qonağıdır. Bir neçə gün ərzində uşaqlar Moskvanın məşhur teatrlarının onlar üçün hazırladığı tamaşalara baxacaq, Kremlidə, muzeylərdə, heyvanxanada olacaqlar.

Bayram proqramının təntənəli açılış mərasimi isə Rusiya Böyük Teatrında keçirilib. Uşaqlar teatrlandırılmış konsert proqramına tamaşa ediblər. Tamaşadan əvvəl Rusiya Uşaq Fondunun rəhbəri Albert Lixanov Prezident Vladimir Putinin tədbir iştirakçılarına təbrik məktubunu oxuyub.

Rusiya Təhsil Akademiyasının akademiki, Rusiya Uşaq Fondunun və Uşaq Fondları Beynəlxalq Assosiasiyasının prezidenti Albert Lixanov AZƏRTAC-ın müxbirinə müsahibəsində Heydər Əliyev Fondunun uşaqların müdafiəsi saha-



sində Azərbaycanda həyata keçirdiyi tədbirlərin əhəmiyyətindən danışdı. Heydər Əliyev Fondunun Azərbaycanda kimsəsiz, xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlara qayğısı barədə çox eşitdiyini vurğulayan Albert Lixanov deyib: "Bilirəm ki, Azərbaycan bütün sahələrdə böyük nailiyyətlər əldə edib. Ölkəmizdə hər şey insanların rifahı, firavanlığına əsaslanır. Uşaqlara, əlverişsiz və xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlara Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın və vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın səyləri sayəsində böyük diqqət ayrılır. Zənnimcə, bu,

çox vacibdir". Nizami rayonundakı 1 saylı uşaq evinin nümayəndəsi Rövşən Məmmədov uşaqların Moskvada keçirilən maraqlı bayram proqramında iştirak etməsi üçün yaradılan şəraitə görə Heydər Əliyev Fonduna minnətdarlığını bildirdi. O qeyd edib ki, uşaq evinin sakinləri Heydər Əliyev Fondunun təşkilatçılığı ilə təz-təz dünyanın bir çox ölkələrinə səfərlər edir. Uşaq evində tərbiyə alan balacalar bu günlərdə Türkiyədə keçirilən Beynəlxalq Festival və Rusiyanın Volqograd şəhərində təşkil edilən tədbirlərdə iştirakçısı olublar.

Qazax Müəllimlər Seminariyasının 100 illiyinə həsr edilmiş beynəlxalq konfrans



nariyasının 100 illik yubileyinin yüksək səviyyədə qeyd edilməsi haqqında sərəncam imzalamışdır. Sərəncama əsasən artıq xeyli vaxtdır ki, rayonda silsilə tədbirlər keçirilir və bu gün "Azərbaycan təhsili və elminin müasir problemləri" mövzusunda keçirilən Beynəlxalq elmi-praktik konfrans da həmin silsilə tədbirlərin davamıdır.

Bakı Dövlət Universiteti Qazax filialının direktoru Arif Rüstəmov təhsil sahəsinə verdiyi yüksək qiymətə görə ölkə rəhbəri İlham Əliyevə, Azərbaycan mədəniyyətinin beynəlxalq səviyyədə təbliğinə görə Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya qazaxlı ziyalılar adından minnətdarlığını bildirmiş, ölkəmizdə təhsil sahəsinin inkişafı istiqamətində görülən işlərdən söz açmışdır.

AMEA-nın Folklor İnstitutunun direktoru, akademik Muxtar Kazımov İmanov yubileyi keçirilməsini Azərbaycanda mədəni dəyərlərə göstərilən dövlət qayğısının təzahürü kimi qiymətləndirmişdir. Bakı Dövlət Universiteti Qazax filialının müəllimi Hüseyn Xəlilov "BDU-nun Qazax filiali Qazax Müəllimlər Seminariyasının varisiyi yolunda", Gəncə Dövlət Universitetinin professoru, əməkdar elm xadimi Xəlil Yusifli "Firdun bəy Köçəri irsi", AMEA-nın Folklor İnstitutunun müəllimi Cəlal Qasımov "Qori Seminariyasının repressiyaya məruz qalmış məzunları" mövzularında məruzələr etmişlər. Konfransda Türkiyənin Ərdahan Universitetinin müəllimi Ərdəğan Altunkaynakın, Ukrayna-Gürcüstan Beynəlxalq Universitetinin müəllimi Mahmud Kamaloğlunun və başqalarının çıxışları da maraqlı dinlənmişdir.

Beynəlxalq elmi praktik konfrans bölmə iclaslarında öz işini davam etdirmişdir.

Sabir ƏLİYEV,
"Azərbaycan"



4 İyun Təcavüzə Məruz Qalmış Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür

Taleyimdən müharibə keçdi

Anq, cilz bir qızıcağ vardı...
Oyuncağı taxta silah...
Yuxuları qorxulu...
Nağılları almasız...
Nəsbini açıq...
Arzuları ölməmək...
Müharibə uşağı...

İlk xatırladığı o idi ki, oynamaq, gülmək, bəzən hayküy salmaq istəyirdi, amma qorxurdu...

Ən çox qorxduğu isə bomba ilə bağlı təsəvvür idi. Tez-tez eşidirdi ki, harasa bomba düşüb yerlə yeksan edib, yandırır, hamını öldürüb. Bu zaman gözlerini yumub çarəsizcə dəhşətli partlayışdan qaçmağın yollarını axtarırdı... Hər dəfəsində də atılan bombaların dağıntıları altında qalırdı...

Amma o, ölmək istəmirdi, çıxış yolunu uşaq təxəyyülü və fantaziyasına sığınmaqda gürür, xəyal edirdi ki, bombalar atılan zaman quşların qanından yapışaraq göylərə qalxacaq və ona heç bir şey olmayacaq...

Evlərinin yaxınlığındakı tənənin üzünə çıxıb rayona gedən yola baxırdı, görürdü ki, qadınlar, kişilər, qocalar, uşaqlar əllərində bayraq həyəcanlı halda harasa gedirdilər...

Böyüklərin danışıqlarından anladığı qədərle onlar mitinqlərə toplaşmışdılar. Mitinqin nə olduğunu isə bilmirdi. Deyəsən, 1988-ci il idi...

Həyətdə uşaqlarla oynayırdı və ətrafında böyüklərin vaysına-vaysına danışıqlarının istər-istəməz şahidi olurdu. Onlar deyirdi ki, erməni vertolyotunun pəri Kəlbəcərdə stadionda futbol oynayan 8 uşağı döyüb...

Elə ondaca ölümlə xofu çökmüşdü canına...

Oynamaqdan da qorxurdu, daha bildirdi ki, uşaqlar oynayırdı öldürülür, ölürlər...

Qaş-qabağından zəhri-mar tükənlər qarlı və şaxtılı bir yanvar günü idi, məktəbə getmişdi. Amma nədənsə heç kəs siniflərə girməmişdi, məktəbin heyətinə toplaşmışdı, hamı ağlayırdı, hamı yasdı idi... O isə təəcüblə ətrafa baxır, nə baş verdiyini anlaya bilmirdi. Birdən gözələri heyətdə qalanmış ocağa sataşdı - nə isə bişirirdilər... Və evə dönmə zaman onun da əlində yuxuya bükülmüş bir büküm halva var idi...

O günlərdən yaddaşına övladının fotosunu bağrına basaraq ağrı deyən bir ağsaçlı ananın təsviri həkk olunmuşdu...

Radioda isə yangılı, ürəkparçalayan "Zəminxarə" inliyirdi... 1990-cı il idi...

Bir gün kəndlərinə iki-üç ailə gəldi, onlara qaçqın deyirdilər.

Görürdü ki, bütün kənd sakinləri onlara qaşığı ilə yanaşır, kömək edir. O da kömək göstərmək istəyirdi və siniflərində oxumağa gələn qaçqın qızına hesablamalar çöplərindən bir destini hədiyyə etmişdi. Yeni gələnlərin məskunlaşdıqları evin qarşısından keçəndə maraqla onlara baxır, kədərlərinin nə olduğunu anlamama çalışırdı və uşaq fəhmi ilə hiss edirdi ki, dərsləri böyükdür və heç bir köməkliliklə bu yükü azaltmaq olmur...

Bunlar Ağdaban soyqırımından canlarını zor-bala qurtaran insanlar idi...

Onun heç gəlinciyi də yox idi, yalnız taxtadan bir silahı var idi, uşaqlarla "dava-dava" oynayırdılar. Böyüklərsə ələ heç tapşırırdı ki, uzağa getməyin, yad adamlarla danışmayın, kənddə şübhəli insan görürsən, buna görə də daha məşəyə, çölə, düzə gedib ürəklərinə oynaya bilmirdilər...

Bir dəfə isə oynadıqları zaman kəndin içi ilə hərbi maşınlarda Milli Ordunun əsgərlərinin keçib getdiyini görmüşdü. Çox sevinmişdilər, sevincə qışqırırdı, bağırırdı, əsgərləri salamlayırdı, qaçır alma bağlarından alma dərib onlara



ra verirdilər. Daha sonra yığıb əsgər paltarına, papağına, əsl silahlara tamaşa etmiş, əllərini vurmuş, giliz hədiyyə almışdılar.

1993-cü ilin mart ayının axırları idi və o, Novruz tətilindən sonra məktəbə getməyə hazırlaşdı. Atası və bacısı rayonun mərkəzinə məktəb bazarlığına getmişdilər, həveslə yeni çantasını, ayaqqabısını gözləyirdi. Onlar isə bazarlıqdan çox təşvişlə ayrılışdılar. Danışdırdı ki, Kəlbəcəri raket atəşinə tutublar.

Səhərə yaxın gözlerini güclə açaraq onu oyadan anasının həyəcanlı üzünə təəcüblə baxmağa başladı. Atası təlaşla otaqda var-gəl edərək nə edəcəyini bilməyən qərsiz adamlar kimi vurnuxurdu. Bayırdan səskün eşidirdi. Xəbər gəmişdi ki, artıq ermənilər Kəlbəcəre yaxınlaşır, tez yığılıb kəndi tərk etmək lazımdır, yoxsa...

4-5 ailə kənd sakinlərindən birinin yük maşına yığılıb və yol alırdı Murova sarı...

Amma atası digər kişilərlə bərabər kəndə qalmışdı. Onlar məşəqqətli və əzablı 10-12 saatdan sonra Gəncəyə çatmışdılar. Qadınların, uşaqların ah-naləsi yerli-göylü inləyirdi. Atasındansa xəbər yox idi. Anası, nənesi saçlarını yollar, dizlərinə döyürdülər, deyirdirdi ki, yeğin o, ya öldürülüb, ya da əsir düşüb...

Yalnız üç gündən sonra atası birtəhər gəlib onları tapmışdı. Danışdırdı ki, artıq silahlı ermənilər kəndə daxil olanda məcbur olub atla oradan çıxıb bilmiş və dağlarla keçərək Gəncəyə gəlmişdi. Yaşlı əmisinə isə nə qədər yalvarsalar da, o, Kəlbəcəri tərk etməyəcəyini demiş və orada qalmışdı... 1993-cü ilin apreli idi...

Hər gün bir ocağa şəhid atəşi düşürdü. Elə bir ailə yox idi ki, yaxınını itirməsin... Anaların taqəti, bacılarının heyi kəsilmişdi, atalar da ağlayırdı... Uşaqlarsa... Çarəsizcə bir-birinə qışıl-mışdılar, için-için ağlamışdılar, bir andaca böyümüşdülər... O uşaqları dörd böyüt-müşdü...

Artıq onun və onun kimi on minlərlə uşağın adı Arzudan, Lalədən, Sevincdən, Azərdən, Yasəməndən çevrilib sadəcə "qaçqın" olmuşdu. Qəfildən düşdüğü bu dəhşətli vəziyyətə görə isə kimi, nəyi günahlandıracağıni bilmirdi. Bilmirdi ki, evlərində qalan çantasına, itirdiyi müəllimlərinə, dostlarına, yoxsa amansız yoxluğa, aclığa ağlasın. Gözünü çörək təknəsindən ayırma bilmirdi, gərəvə düşən kimi daha bir parça

çörək kəsib yemək idi yeganə qayəsi...

Və o, tek deyildi. Xocalının, Şuşanın, Laçının, Ağdamın, Cəbrayılın, Zəngilanın ağrısı kiçik çiyinlərini ezən uşaqlar çox idi ətrafında...

Bir dəfə "gizlən-qaç" oyna-yanda əsirlikdən gəlmiş həmyaşdımın uzun-uzadı öskürməsi gizləndikləri yeri ələ vermişdi. Bərk hirsələnmişdilər, amma balaca qızın ağzına tutduğu dəsmalın qıpqırmızı qanlı olmasını gördükdə nə edəcəklərini bilməmiş, təqsirkarcasına susmuşdular...

Yağışlı bir gün idi, məktəbdən evə dönəndə gördü ki, Kəlbəcərdə əsir düşən atasının əmisinə buraxıblar. Erməni əsirliyində 70-dən yuxarı yaşlı olan qoca kişiyə elə əzab vermişdilər ki, ağılı itirmişdi. Körpə uşaq kimi tək qalmaqdan qorxurdu, gözüne qarabasmalar görünürdü, qışırırdı. Çox qısa müddətdə ağılı üstünə gələndə isə əsirlikdə ermənilərin hansı vəhşiliklər törətməsindən danışır, insanlara necə zülm çək-dirdiklərini anlatırdı. Həm də deyirdi ki, onu əsirlikdən buraxmazdan az əvvəl qanına dizel yanaacağı vurublar. Heç bir ay keçməmiş bu günahsız qoca onun gözleri önündə əzabla can vermişdi...

Bələcə, bir-birini izləyən acı dolu anlar ömrünə hopurdu...

Zaman keçirdi, amma nə onun, nə də digər qaçqın və məcburi köçkün uşaqların qəlbində dərin iz salmış dəhşətli anlar silinmə bilmirdi və onları tərk etmirdi. Birinin anatası, birinin xeyalları, birinin uşaq dünyası yox olmuşdu...

İndi istəsələr də, fotolar da belə o dünyanı geri qətirə bilmirdilər. Sanki onların sevincini, xoşbəxtliyini özündə ehs etdirən anları da düşməni əsirli idi...

Ozları də hiss etmədən müharibə qətrə-qətrə, zərrə-zərrə iliklərinə işləmiş, bu qandanın bir parçasına çevrilmişdilər...

Bu uşaqların hamısı bir-birinə oxşayırdı - taleləri, nisgilləri, qarşılaşdıqları haqsızlıqlar, gözələrindəki qəhər anı, acılıqları, əşyasız vəqon, çadır, yataqxana evləri, geyin-dikləri yardım ayaqqabıları ilə...

Hər birinin gözündə bir ömrə sığmayacaq o qədər əzab həkk olunmuşdu ki...

Onlar müharibənin uşaqları idi...

Və həmin uşaqlardan biri də elə mən özüm idim...

İllər sürətlə bir-birini əvəz edib. Amma müharibənin uşaqları üçün sadəcə zamanın özü keçib. Onların üre-yində qövr ələyən, baxışlarına həkk olunan o ağır-acını silməyə zamanın belə gücü yetməyib...

Yasəməni MUSAYEVA,
"Azərbaycan"

Səadət və xoşbəxtlik rəmzi kimi gül qoxulu körpələr həm də ailənin bütövlüyü, nəslin davamı deməkdir. Məhəbbət və sevgi ilə özlü qoyulan ailə uzunömürlü olar. Belə ailələrdə dünyaya gələn körpəni də xoşbəxt salırlar. Uşaqların aydın səmanın ağ göyçürçünə - süll rəmzinə bənzədilməsi də təsadüfi deyil. Bəlkə də ona görədir ki, uşaqların qorunması, müdafiə edilməsi üçün bir sıra qanunlar qəbul olunub: 1924-cü ildə ilk dəfə olaraq uşaqların hüquqlarının təmini üçün bəyannamə qəbul edilib.

Uşaqlar heç də həmişə xoşbəxt olmayıblar. Münaqişə və müharibələrin gətirdiyi bəlalar onların işıqlı dünyasını zülmətə çevirib. Birinci Dünya müharibəsi illərində Eglantye Djebb uşaqların daha çox əzab və işgəncələrə məruz qalmasından sarsılaraq bacısı Doroti Bakstonun köməyi ilə 1919-cu ildə onların müdafiəsini təmin etmək üçün Londonda Uşaqlara Yardım Fondunun əsasını qoyub.

1950-ci ildə BMT Baş Assambleyası tərəfindən 1 iyun tarixinin Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü kimi qeyd olunması təsadüfi deyildi. Daha bir beynəlxalq səviyyəli qərar da 1982-ci il 4 iyun tarixində qəbul edilib: Təcavüzə Məruz Qalmış Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü.

Qan-qada, ölüm-itim müharibədə qaçılmazdır. Lakin onun da öz qanunları var. Mülki əhali, dinc insanlar - qocalar, qadınlar, uşaqlar, körpələr hədəf seçilməməli, işgəncələrə məruz qalmamalıdır. Süll isə hər bir cəmiyyətin, ümumiyyətlə, bəşəriyyətin ən çox arzu etdiyi dəyərlərdəndir.

Günahsız uşaqlar...
odsacan silahlar...

Süllhün qarçıları - gələcəyimiz olan uşaqlar daim açıq səma altında azad, əmin-amanlıq şəraitində, atılmalı yaşamaq arzusunda olublar. Çox təəssüf ki, bu gün də dünyanın bir çox yerlərində münaqişələr davam etməkdə, torpaqlar qan çanağında boğulmaqda, günahsız uşaqlar... odsacan silahların qurbanlarına çevrilməkdədirlər.

Dağlıq Qarabağ probleminin özü ilə gətirdiyi qətlətim, soyqırımı faktlarının daha bir səhifəsi də açıldı. Uşaq qatilləri kimi tanınan daşnak erməni vandalları bu dəfə (4 iyun 2017-ci ildə) Füzuli rayonunun Alxanlı kəndini hədəf seçərək orada dinc sakinləri iriçaplı pulemyotlardan atəşə tutdular. İki nəfər qətlə yetirildi, bir nəfər isə ağır yaralandı. Bu acı xəbərdən sonra teleekranlardan izlənilən bir şəkli ürək dağladı, sine gəyətirdi: iki yaşlı Zehra bala nənesi Sahibənin qucağında. Bəlkə də bu şəkli çəkdi-rəndə nənin körpə nəvəsi ilə bağlı üreyində nə qədər arzuları var idi. Amma vandal, insan qatili, cəllad erməni faşistlərinin gülləsi qanı dağlayan bu həyətdə onun bütün xeyallarına son qoydu. Zəhranın şirin olduğu qədr də qısa ömrünün son dəqiqələrindən qalan yadigar onun bir tay başmağıdır. Yenəcə ayaq açmağa başlayan körpə xain düşmənin gülləsinin qurbanı oldu. Nə eləmişdi ki? Erməniyə daş da atmamışdı. Heç hələ onları bu vəhşiliyyətinə nifrətini ifadə etmək üçün dil də açmamışdı. Amma o, nənesi ilə birlikdə hədəf seçilmişdi. Ona görə ki, azərbaycanlı balası idi. Böyümək, erməni vandallarını tanımaq imkanı olmadı Zehra balanın. Yoxsa nənesi Sahibə ona danışacaqdı ki, son 10 ildə müharibə zonalarında 2 milyona yaxın uşaq qətlə yetirilib. Onların arasında azərbaycanlı uşaqlar da az olmayıb. Balaca Zəhranın qatili isə erməni silahlılarının törətdiyi ilk belə hadisə deyil...

Fransız səyyahı qraf De Şole daşnakları olduğu kimi ifadə edib

Erməni cəlladlarının əməllərini qiymətləndirmək üçün təkə Xocalı soyqırımını xatırlamaq kifayətdir. 1992-ci ilin fevralında Xocalıda dəhşətli qətlətim törədilərkən yüzlərlə dinc sakin, o cümlədən uşaqlar, qadınlar və qocalar öldürüldü, yaralandı, girov götürüldü.

Erməni daşnaklarının faşist xislətli olmalarını dünya xalqları da bilir. Fransız səyyahı qraf De Şole daşnakları olduğu kimi ifadə edib: "Ermənilərin yoxsulluğunun və əzab-əziyyət çəkəməsinin mənə onlara qarşı böyük rəhm yaratmasına baxmayaraq, haramzadəliyi, kələkbazlığı o dərəcədə iyrenç, alçaqlıqları o dərəcədə bəbirç, o qədər hiddətləndirici idi ki, heç vaxt onlara bağlana bilmədim".

Daşnakları bərdəmə, hiyləgər, kələkbaz, ağcoz, tamahkar, fitnəkar, araqarırdıran, exlaqsız, qorxaq adlandıran Aleksandr Sergeyeviç Puşkin də əbas yerə deməyib: "Sən oğru, sən kölə - sən ermənisen".

Bu ağır ittiham ermənilər üçün adidir. Çünki onların əlləri həmişə günahsız körpənin, qadının, yaşlı insanın qanına batmağa vermişdir. Bu qanlı tarixin vərəqlərini çevirdikcə dəhşətli faktlar vəhəmə yaradır. "Ermənilərin anası" adlandırılan Silva Kaputikyan ötən əsrin sonlarında öz qaragürhücu kütləsi qarşısında çıxış edərək bir məsələni daha çox qabardırdı: "Sən türk öldürməkdən qürur duyulmısən!" Başqa bir şovinin Vazgen Arutunyan isə "türk öldürməyən erməni öz əli ilə özünü öldürsün" deyirdi. Zori Balayanın mənfur ideologiyasının təbliği olan "Ocaq" kitabı ilə erməniləri türklərə qarşı tükürpədicə müharibəyə çağırması danılmaz faktlardandır.

İlk şəhidlərimiz körpələr olmasın. Kəlbəcərin 8 məktəbəşası oğlan uşağının da 20 iyun 1989-cu il tarixdə qismətli-nə ilk şəhidlik payı düşdü. Ermənilərin qətlə yetirdiyi - Sahil Məmmədov (10 yaş), Razim Salımanov (8 yaş), Anar Valehov (7 yaş), Cahid İbişov (10 yaş), Səxavət Abbasov (14 yaş), Natiq Əsgərov (14 yaş), Bəxtiyar Xəlilov (11 yaş) və Azer Orucov (7 yaş) kimi fi-

Ermənilərin tikə-para doğradığı türk çocuğu...

Zori Balayanın tükürpədicə məlumatları bu qətlərdən də daha dəhşətli mənzərə yaradır. Onun "Ruhumuzun canlanması" adlı kitabından oxuyuruq: "13 yaşındakı türk uşağının başından, sinəsindən və qarnından dərisini soydum. Saata baxdım, türk uşağı 7 dəqiqə sonra qan itirərək öldü. İlk sənətim həkimlik olduğuna görə humanist idim. Ona görə də türk uşağına etdiyim bu əməllərə görə özümü xoşbəxt saymadım. Amma ruhum xalqımın bir faizinin belə qisasını aldığı üçün sevincdən qürurlanırdı. Dostum Xaçatur daha sonra ölmüş türk uşağının cəsədini hissə-hissə doğradı və onu türklə eyni kökdən olan itlərə atdı".

David Xeyriyan "Xaç naminə" kitabında yazır: "Fevralın 26-da meyitləri daşıyıb Daşbulaq yaxınlığındakı bataqlığa tökdülər və cəsədlərdən keçid-körpü düzəldilər. Mən ölümlər üstündən keçməyə qorxurdum. Tərəddüd etdiyimi gören polkovnik Oharyan mənə dedi: "Qorxma, ürəkli keç. Bu hal müharibənin qanunlarından biridir". Mən qana bulaşmış 9-11 yaşlı uşağın və digər meyitlərin üstündən bataqlığı keçdim. Çəkmələrim və şalvarımın balığı qana batmışdı".

...1992-ci ilin qışı Qarabağa, onun başibəlalı Xocalısına qarlı-boranlı, qanlı-qadalı gəlmişdi. Xocalıdan gecə iken qaçmağa çalışanların arasında uşaqlar da az deyildi. O müdhiş gecədən "sağ" çıxıb Respublika Təcili Yardım Xəstə-



Qönçə fidanlar, solğun çiçəklər və davamlı təcavüz

Neçə-neçə nənələr, nəvələr separatizmin, qanlı münaqişələrin, nəhayət, erməni vandalizminin qurbanlarına çevrilib



xanasında müalicə olunan Xocalı uşaqlarından beş yaşlı Ramil Həsənov deyirdi ki, ermənilərin əlindən qaçıb bir neçə gün məşədə əc-suzsuz və yarılpaq qalıblar. Dörd yaşlı Vüsalə ilə bir yaşlı Xəyalinin anası Sənəm Abdullayevanın söylədikləri isə dəhşətli idi: "Bir gün məşədə qaldıqdan sonra ermənilər bizi tapıb Əsgərana gətirdilər. Anam, atam və 16 yaşlı bacımı məşədə güllələdilər. Mənə dəhşətli işgəncələr verdilər. Sonra bizi su doldurulmuş zirzəmiyə saldılar. Suda boğulmamaları üçün uşaqları bir gün qollarımda saxlamışdım..."

Bir sutka qarın altında qalan nənə-bala...

On aylıq Salatin Əhmədovanın anasının dediklərindən: "...Ermənilər atəş açma-qa məşəyə yaxınlaşdı. Bir gün əc qalan dörd aylıq Salatının sinəmə sıxdım ki, mürdələrin əlinə keçməsin. Əllərimlə balamı boğdum..."

Cəmil Cümüşd oğlu Məmmədov o dəhşətli gecədə uşaqların çəkdiyi min bir zülm-zillətdən söz açma bilmir, dodaqları titrəyirdi: "Beş yaşlı nəvəmi götürüb məşəyə qaçdım. Bir sutka qarın altında qaldıq. Körpənin donmaması üçün paltarlarını soyubuz uşağı bükmüşdüm. Artıq taqətim qalmamışdı. Naxçıvanı kəndinə gedib çıxdıq. Dedim ki, mənə öldürsünlər, amma nəvəmə rəhm etsinlər. Məni təhqir edib komendanta təhvil verdilər. O isə əmr verdi ki, bizi tövləyə salsınlar. 4 gün tövlədə qaldıq. Burada qız-gəlin, körpələr, uşaqlar o qədər idi ki, heç birini salamat buraxmadılar..."

Xəstəxanada hər iki ayağı kəsilmiş Xədicənin ürək dağlayan haraylarından məlum oldu ki, həmin gecə doğmalarını itirmiş qızıcağ da erməni quldurlarının əlinə keçib. Daşnak tör-töküntüsünə dəyişdirilən, gözəllərini Bakıda, Təcili Yardım Xəstəxanasında açıb özünü ayaqsız gören Xədicənin də arzu və istəklərinin üstündən bax belə qara xətt çəkib yağı düşməni...

Son illər 2 milyondan çox uşaq döyüş bölgələrində məhv edilib, 4 milyon isə şikəstə çevrilib. Dünyanın 70-dən çox ölkəsində aşkar edilən 60 milyondan artıq minarın da əsas qurbanları məhz uşaq və yeniyetmələrdir. Təkcə onu deyək ki, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsində 300 mindən çox uşaq qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşərək ağır şəraitdə yaşamağa məcbur olmuşdurlar. Mənlərlə uşaq isə ya ata-anasının hər ikisini, yaxud da valideynlərindən birini itirmişdir.

Məhəmməd NƏRİMANOĞLU,
"Azərbaycan"

Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi başlayandan ele bölgə və kəndlərimiz olmadı ki, orada danların günahı ne idi? Onlar ermənilərə ne etmişdilər? Hansı kəndinə basqın edib, kime güllə atmışdılar?



Şəhid Aqil Omarovun ailəsinə “Şücaətə görə” medalı təqdim edilib



Ermənistan silahlı qüvvələrinin törətdiyi qanlı təxribat nəticəsində şəhid olmuş Azərbaycan Ordusunun hərbi qulluqçusu Aqil Omarovun doğulub boya-başa çatdığı Qax rayonunun Lələpaşa kəndində ölümündən sonra layiq görüldüyü “Şücaətə görə” medalının ailəsinə təqdim edilməsi münasibətilə tontənəli mərasim keçirilib.

Müdafiə Nazirliyindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, mərasimdə nazirliyin rəsmiləri, Qax və Xocavənd Rayon İcra hakimiyyətlərinin rəhbərləri, ziyalılar, hüquq mühafizə orqanlarının, qeyri-hökumət təşkilatlarının, ictimaiyyətin nümayəndələri, kənd sakinləri, şəhidin hərbi dostları və ailə üzvləri iştirak ediblər.

Respublikamızın ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olan Vətən övladlarının xatirəsinə bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Gəncə Qarnizonu İdeoloji və Mədəniyyət Mərkəzinin sayar təşviqat məşin vasitəsilə şəhidlərin xatirəsinə rekviyem səsləndirilib.

Müdafiə Nazirliyinin əməkdaşı, əməkdar incəsənət xadimi, Prezidentin fərdi təqaüdcüsü, polkovnik Abdulla Qurbanlı şəhidin ailəsinə, doğmalarına başsağlığı verərək onlara səbr, dözüm arzulayıb. Qeyd olunub ki, Aqil Omarov 1983-cü ildə anadan olub. Ailənin böyük övladıdır. Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinin məzunudur. Hərbi xidmətdə, döyüşlərdə fərqləndiyinə, göstərdiyi şəxsi şücaətə görə sağlamlığına 5 döyüş medalı ilə təltif olunub. Dəfələrlə fəxri fərman və təşəkkürlərə layiq görülmüş. Komandirlər, xid-

mət yoldaşlarının, eləcə də tabeliyində olan şəxsi heyətin böyük hörmətini qazanıb. Polkovnik A.Qurbanlı dövlət başçısı, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin Azərbaycan Gəncləri Gününe həsr olunmuş respublika toplantısında söylədiyi bir fikri mərasim iştirakçılarının nəzərinə çatdırıb: “Azərbaycan xalqı işğalla heç vaxt barışmaya-çaq, Azərbaycan əsgəri, zabit Vətən uğrunda, torpaq uğrunda canından keçməyə hazırdır... Biz müharibə şəraitində yaşayırıq. Müharibə hələ bitməyib. Biz hər an hazır olmalıyıq ki, torpaqlarımızı işğaldan azad edək”.

Şəhidin dəfn mərasimində birlik və hamraylıq, təmkin və qələbəyə inan nümunəsi göstərməklə qaxlılar bir daha Ali Baş Komandanın işğal altında olan torpaqların azad edilməsi naminə hər bir əmrinə hazır olduqlarını təsdiq ediblər.

Aqil kimi peşəkar və bacarıqlı bir hərbiçinin həlak olmasının ordumuz üçün ağır itki hesab edən Müdafiə nazirinin müavini, general-leytenant Kərim Vəliyev şəhidin atası Aqil Omarovu hələ ötən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərindən, könlü ilə oğluna gəlmişdi. Qax Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Musa Şəkiliyev çıxış edərək Prezident İlham Əliyevə və Müdafiə Nazirliyinin rəhbərlərinə şə-

hid ailələrinə, döyüşlərdə sağlamlığını itirənlərə, eləcə də müharibə veteranlarına göstərilən diqqət və qayğıya görə rayon sakinləri adından minnətdarlığını bildirib. İcra başçısı ATƏT-in Minsk qrupu üzvlərinin münasibəti tənzimləmək məqsədilə Azərbaycana gəlmişdi. Xocavənd Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Eyvaz Hüseynov bütün xocavəndlilərin şəhidin ailəsinə başsağlığını çatdırıb.

Milli Məclisin deputatı Azər Kərimli, şəhidin vaxtilə xidmət etdiyi hərbi birliyin zabiti polkovnik Babək Səmidli və başqaları çıxış edərək Azərbaycan Ordusunun uğur və nailiyyətlərindən danışıb və istənilən vəzifəsinə yerinə yetirməyə hər an hazır olduqlarını bəyan ediblər.

Təntənəli mərasimin sonunda şəhidin valideynləri Akif və Ahuzar Omarovlar oğulları ilə fəxr etdiklərini və onun xidmətlərini dövlətimiz tərəfindən yüksək qiymətləndirildiyinə görə minnətdarlıqlarını bildiriblər. Mərasim “Biz gəlirik, Qarabağı” vətənpərvərlik marşının ifası, şəhidin məzarının ziyarət olunması, ehsan süfrəsinin açılması və dualar oxunması ilə başa çatıb.

Şəhidin ailəsinə başsağlığını çatdırıb. Nazir müavini bildirib: “Şəhidimizin atası və tənəpərvər insandır. Mən onu qanlı-qadalı döyüş meydanlarından tanıyıram. Könlülü olaraq cəbhəyə gəlmişdi. Hələ onda Aqil orta məktəbi bitirmişdi. Ağır döyüşlərin nə olduğunu yaxşı bilən Akif Omarov nəinki oğlunun çətin və şərəfli zabitlik yolunu seçməsinə mane olmadı, hətta bu yolda ona xeyir-dua verdi, uğurlar arzuladı. Bir ata kimi ilk övladının uğurları onu çox sevindirirdi və inanıram ki, işğal olunmuş torpaqlarımızı azadlığa uğrunda müqəddəs savaş başlandıqda şəhid atası Akif Omarov və digər iki oğlu da bizimlə birgə döyüşlərə atılacaq”.

Bütün mərasim iştirakçıları bir ağızdan “Şəhidlər ölməz, Vətən bölünməz!” şüarını səsləndiriblər.

Sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti adından hərbi qulluqçu Aqil Akif oğlu Omarovun “Şücaətə görə” (ölümündən sonra) medalla ilə təltif olunması haqqında müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənovun əmri oxunub.

General-leytenant Kərim Vəliyev həmin medalla şəhidin böyük oğlu Uğurun yaxasına sancıb. Atasının əvəzindən generaldan icazə alan Uğur “Azərbaycan Respublikasına xidmət edirik!” deməsi mərasim iştirakçılarında duyğulu anlar yaşadıb.

Qax Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Musa Şəkiliyev çıxış edərək Prezident İlham Əliyevə və Müdafiə Nazirliyinin rəhbərlərinə şə-

Azərbaycan XİN: İşğal olunmuş ərazilərimizdə keçirilən oyunlar futbolun parodiyasından başqa bir şey deyil

“Ölkəmizin işğal olunmuş ərazilərində keçirilən, hər hansı rəsmi futbol assosiasiyası tərəfindən tanınmayan və öz sıralarında qeyri-legitim qurumları barəyə gətirən “konfederasiya”nın təşkil etdiyi oyunlar futbolun parodiyasından başqa bir şey deyildir”.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Leyla Abdullayeva ölkəmizin işğal olunmuş Dağlıq Qarabağ ərazisində “müstəqil futbol assosiasiyaları konfederasiyası”nın (conifa) futbol oyununun keçirilməsi ilə bağlı suala cavabında deyib.

“Mən bu məsələyə əhəmiyyət verib çox danışmaqla onun təşviqinə xidmət etmək istəmirəm. Bildiyiniz kimi, ölkəmizin Dağlıq Qarabağ bölgəsinin azərbaycanlı icması bununla bağlı etirazını bildirib. Bu oyunlarda iştirak edənlər sırasında olan Laplandiyanın adı mənə “qarlar ölkəsi” ilə bağlı nağılları xatırladı. Əslində, elə erməni psixologiyası nağılları və əfsanələr üzərində qurulub və onlar buna inanırlar” deyərək Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi əlavə edib.

Azərbaycan XİN: Ermənistan uydurma səbəb axtarmamalı, münasibətin həllində natiqəyə yönəlik addımlar atmalıdır

Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin Ermənistan və Azərbaycan qoşunlarının təmas xəttindəki sonuncu vəziyyətə bağlı olduğu emosional və bir o qədər ziddiyyətli bəyannatla çıxış etməsinin səbəblərini anlamaq olar.

Bu, böyük ehtimalla Ermənistan rəhbərliyinin hazırda ölkədəki daxili vəziyyətə reaksiyasına uyğundur.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirlər Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin açıqlamasında yer alıb.

Açıqlamada bildirilib ki, Ermənistan xarici işlər nazirləri səviyyəsində növbəti görüşə razılıq verib. Reallıqlar isə dəyişilməz olaraq qalır: Ermənistan silahlı qüvvələri Azərbaycanın işğal edilmiş torpaqlarından çıxmalıdır. Gələcəkdə Ermənistan kimin rəhbərlik etməsindən asılı olmayaraq, bölgənin gələcək inkişafı üçün digər alternativ mövcud deyil.

“Ermənistan tərəfi etiraf etməlidir ki, insan itkisinin, fəlakətlərin və qarşılıqlı nifaqın səbəbi mehər Ermənistanın təcavüzkar siyasəti və Azərbaycan ərazilərini işğal altında saxlaması və bu ərazilərdə yaşayan yerli azərbaycanlıların etnik təmizlənməsi siyasətidir. Ermənistan hər hansı digər uydurma səbəb axtarmağa vaxt sərf etməməli və beynəlxalq ictimaiyyətə tələblərinə uyğun olaraq münasibətin həllində natiqəyə yönəlik addımlar atmalıdır” deyərək açıqlamada qeyd edilib.

“Azərişiq” ASC Yaşma, Yaşma Bağları və Şurabad Külək Elektrik stansiyalarında quraşdırılan külək enerjili elektrik qurğularının daimi işlək vəziyyətdə saxlanması məqsədi ilə turbinlərə peşəkar texniki xidmətlərin göstərilməsi üzrə işlərin satın alınması məqsədilə açığ tender elan edir

Tender 1 (bir) LOT üzrə keçirilir:

LOT-1 Yaşma, Yaşma Bağları və Şurabad Külək Elektrik stansiyalarında quraşdırılan külək enerjili elektrik qurğularının daimi işlək vəziyyətdə saxlanması məqsədi ilə turbinlərə peşəkar texniki xidmətlərin göstərilməsi üzrə işlərin satın alınması - 400 manat

“Azərişiq” ASC
Hesab No: AZ83AIB33020029441802068118
VÖEN: 9900069391
Benefisiarın Bankı: Kapital Bankın Gənclik filialı
Kod: 200189
VÖEN: 9900003611
Müxbir hesab №: AZ37NABZ0135010000000001944
SWIFT Code: AIBAZZX

Tender iştirakçılarının təklif edildiyi ki, öz tender təkliflərini möhürlənmiş, imzalanmış şəkildə ikiqat zərfdə yazılı surətdə təqdim etsinlər. Müqaviləni yerinə yetirmək üçün tender iştirakçıları lazımı texniki və maliyyə imkanlarına malik olmalıdırlar.

Tenderdə iştirak etmək istəyənlər LOT üzrə göstərilən məbləğdə iştirak haqqını qeyd olunan hesaba köçürdükdən sonra Azərbaycan dilində tərtib olunmuş əsas şərtlər toplusunu Bakı şəhəri, Ə.Qayıbov küçəsi, 8 ünvanında yerləşən “Azərişiq” ASC-nin inzibati binasından ala bilərlər.

İştirak haqqı heç bir halda geri qaytarılmır.

Əlaqələndirici şəxs - Aşad Ağayev (telefon: 440-39-93 daxili (22-83)).

İddiaçıların tenderdə iştirak etmək üçün aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidirlər:
- tenderdə iştirak etmək üçün yazılı müraciət;
- tenderdə iştirak haqqının ödənilməsi barədə bank sənədi;

- tender təklifi (zərflərin açıldığı tarixdən sonra ən azı 30 bank günü qüvvədə olmalıdır);
- tender təklifi dəyərinin 1 faizi həcmində bank təminatı (zərflərin açıldığı tarixdən sonra ən azı 60 bank günü qüvvədə olmalıdır);
- Azərbaycan Respublikasında vergilərə və digər icbari ödənişlərə dair yerinə yetirilməsi vaxtı keçmiş öhdəliklərin olmaması haqqında müvafiq vergi orqanından arayış;
- iddiaçının son bir ildəki fəaliyyəti haqqında vergi orqanları tərəfindən təsdiq olunmuş maliyyə hesabatının surəti;
- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı;
- iddiaçının tam adı, hüquqi statusu, nizamnaməsi, qeydiyyatdan keçdiyi ölkə və rekvizitləri;
- müvafiq mallar üzrə mənşə və uyğunluq sertifikatları.

Sənədlər Azərbaycan dilində 2 (iki) nüsxədə (1 ədəd əsl və 1 ədəd surət) tərtib olunmalıdır (xarici dildə olan məlumatlar Azərbaycan dilinə tərcümə olunmalıdır).

Tender proseduru “Dövlət satınalmaları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğun olaraq həyata keçiriləcəkdir (https://etender.gov.az).

İddiaçıların tenderdə iştirak etmək üçün yuxarıda göstərilən sənədləri (tender təklifi və bank təminatı istisna olmaqla) 25 iyun 2019-cu il saat 16:00-a qədər, ixtisas uyğunluğu proseduru keçmiş iddiaçıların isə tender təklifi və bank təminatını möhürlənmiş ikiqat zərfdə 04 iyul 2019-cu il saat 16:00-a qədər Bakı şəhəri, Ə.Qayıbov küçəsi, 8 ünvanında təqdim etməlidirlər.

Göstərilən vaxtdan gec təqdim edilmiş zərflər açılmadan geri qaytarılacaqdır. İddiaçıların təklifləri 05 iyul 2019-cu il saat 16:00-da Ələsgər Qayıbov küç., 8 ünvanında, “Azərişiq” ASC-nin inzibati binasında açılacaqdır. İddiaçıların səlahiyyətli nümayəndələri iştirak edə bilərlər.

Tender komissiyası

“Azərpoçt” MMC açığ tender elan edir

Tender 1 (bir) LOT üzrə keçirilir:

LOT 1. Avtonəqliyyat vasitələrinə texniki xidmət, sürtkü materiallarının və ehtiyat hissələrinin dəyişdirilməsi xidmətlərinin satın alınması.

Tender iştirakçılarının təklif edildiyi ki, öz tender təkliflərini möhürlənmiş, imzalanmış ikiqat zərfdə yazılı surətdə təqdim etsinlər.

Müqaviləni yerinə yetirmək üçün tender iştirakçıları lazımı maliyyə və texniki imkanlara malik olmalıdırlar.

Tenderdə iştirak etmək istəyənlər LOT üzrə aşağıdakı məbləğdə iştirak haqqını göstərilən hesaba köçürdükdən sonra Azərbaycan dilində tərtib olunmuş tenderin əsas şərtlər toplusunu Bakı şəhəri, Üzeyir Hacıbəyli küçəsi, 72 ünvanında yerləşən “Azərpoçt” MMC-dən (əlaqələndirici şəxs: Tender komissiyası, telefon: 493-56-00) ala bilərlər.

1 LOT üzrə - 300 manat

İddiaçıların iştirak haqqını aşağıdakı hesaba köçürməlidirlər:

“Azərpoçt” MMC
Kod: 690001
Mh: AZ76NABZ0135010000000009494
VÖEN: 9900037711
SWIFT: AZPOAZ 22
“Azərpoçt” MMC
VÖEN: 9900037711
Hesablaşma hesabı:
AZ28AZPO99995381000420000125

İştirak haqqı heç bir halda geri qaytarılmır. İddiaçıların tenderdə iştirak etmək üçün aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidirlər:

- tenderdə iştirak etmək üçün ərizə;
- tenderdə iştirak haqqının ödənilməsi barədə bank sənədi;
- tender təklifi (zərflərin açıldığı gündən sonra ən azı 30 bank günü müddətində qüvvədə olmalıdır);
- tender təklifi qiymətinin 1 faizi həcmində (teklifin təminatı) bank zəmanəti (zərflərin açıldığı gündən sonra ən azı 60 bank günü müddətində qüvvədə olmalıdır);
- Azərbaycan Respublikasında vergilərə və digər icbari ödənişlərə dair yerinə yetirilməsi vaxtı keçmiş öhdəliklərin olmaması haqqında müvafiq vergi orqanından arayış;
- son bir il ərzində fəaliyyəti haqqında vergi orqanları tərəfindən təsdiq olunmuş maliyyə hesabatının surəti;
- iddiaçının son bir il ərzində maliyyə vəziyyəti barədə bank tərəfindən verilməsi arayış;
- iddiaçının tam adı, hüquqi statusu, nizamnaməsi, qeydiyyatdan keçdiyi ölkə və rekvizitləri;
- müvafiq mallar üzrə peşə və uyğunluq sertifikatları;
- digər sənədlər.

Sənədlər Azərbaycan dilində 2 nüsxədə (əsl və surəti) tərtib olunmalıdır (xarici dildə olan tender təklifləri Azərbaycan dilinə tərcümə olunmalıdır).

Tender proseduru “Dövlət satınalmaları haqqında” qanuna uyğun keçiriləcəkdir.

İddiaçıların tenderdə iştirak etmək üçün yuxarıda göstərilən sənədləri (tender təklifi və bank zəmanəti istisna olmaqla) 01 iyul 2019-cu il saat 18:00-a qədər, tender təklifi və zəmanəti isə möhürlənmiş ikiqat zərfdə 09 iyul 2019-cu il saat 18:00-a qədər Üzeyir Hacıbəyli küçəsi, 72 ünvanında təqdim etməlidirlər.

Göstərilən vaxtdan gec təqdim olunmuş zərflər açılmadan geri qaytarılacaqdır. Təklif zərfləri 10 iyul 2019-cu il saat 11:00-da Üzeyir Hacıbəyli küçəsi, 72 ünvanında açılacaqdır. İddiaçıların səlahiyyətli nümayəndələri iştirak edə bilərlər.

Tender komissiyası

Lənkəran Dövlət Universiteti Ədalətçılıq işlərinin kotirovka sorğusu üsulu ilə satın alınmasını həyata keçirir

Maraqlanan təşkilatlar (025) 255-14-80 telefon nömrəsi ilə əlaqə saxlaya bilərlər. Kotirovka sorğusunda iştirak etmək üçün sənədlər 07 iyun 2019-cu il saat 17:00-dək qəbul olunur.

Ünvan: Lənkəran şəhəri, Həzi Aslanov, 50.

Tender komissiyası

Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi dəftərxana və təsərrüfat mallarının, avadanlıqların və digər məşin və avadanlıqların satın alınması üzrə kotirovka sorğusu elan edir

Maraqlanan təşkilatlar (012) 596-44-09 telefon nömrəsi ilə əlaqə saxlaya bilərlər. Kotirovka sorğusunda iştirak etmək üçün sənədlər 10 iyun 2019-cu il saat 15:00-dək qəbul olunur.

Ünvan: Bakı şəhəri, Salatin Əsgərova, 85.

Tender komissiyası

«AZƏRBAYCAN»
qəzetinin
reklam xidməti

Qəzetin daim yenilənən rəsmi internet ünvanı:
www.azerbaijan-news.az

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

YAP Qadınlar Şurasının sədri Nurlana Əliyeva YAP Mərkəzi Aparatının məsul əməkdaşı

AFƏT HÜSEYNOVANIN

vəfatından kədərli olduğunu bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznlə başsağlığı verir.

Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin rəhbərliyi və kollektiv İyevax Suvarma Sistemləri İdarəsinin rəisi Minnat Mürsəlova qardaşı

VİDADI MÜRSƏLOVUN

vəfatından kədərli olduğunu bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin rəhbərliyi və kollektiv Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin hakimi Xəyalə Cəmilovaya qardaşı

ÖRAXN CƏMİLOVUN

vəfatından kədərli olduğunu bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Sumqayıt Apelyasiya Məhkəməsinin sədri Səadət Bəxtəşi və məhkəmənin kollektiv Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin hakimi Xəyalə Cəmilovaya qardaşı

ÖRAXN CƏMİLOVUN

vəfatından kədərli olduğunu bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar SADIQOV



Ünvan

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə, IV mərtəbə
e-mail:
secretary@azerbaijan-news.az
az.reklam@mail.ru
azerbaijan-news@mail.ru
www.azerbaijan-news.az

Telefonlar

Qəbul otağı - 539-68-71,
Baş redaktor müavini - 538-86-86, 434-63-30,
538-97-96,
Məsul katib - 539-43-23,
Məsul katib müavini - 539-44-91,
Parlament və siyasət şöbəsi - 539-72-39,
539-84-41, 539-21-00,
İqtisadiyyat şöbəsi - 538-42-32, 538-35-55,

Beynəlxalq həyat, idman
və informasiya şöbəsi - 432-37-68,
Humanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60, 539-63-82
Reklam şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11,
Kompüter mərkəzi - 538-20-87,
Fotoilustrasiya şöbəsi - 538-84-73,
Mühasibat - 539-59-33,
Fəks - (+994 12) 5398441

Qeydiyyat nömrəsi 1

“Azərbaycan” qəzetinin
kompüter mərkəzində
yığılıb sahifələnmiş,
“Azərbaycan” nəşriyyatında
çap edilmişdir

Rəsmi sənəd və çıxışlarda
sütyonlanıqlarla barabər,
dərəcə üçün göndərilən digər
yazılarda fəxrli rəhbər də
Azərbaycan dövlətinin
mənafeyinə uyğun gələnədir

Əlyazmalara cavab verilmir
və onlar geri qaytarılmır

Gündəlik qəzet

Tiraj 9054
Sifariş 1862
Qiyməti 40 qəpik